

DET KONGELEGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 8 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringar i folketrygdlova og enkelte
andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget
til statsbudsjett for 2026 m.m.)

DET KONGELEGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 8 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringar i folketrygdlova og enkelte
andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget
til statsbudsjett for 2026 m.m.)

Innhald

1	Hovudinnhaldet i proposisjonen	7	Del II	Endringar som inneber lovfesting av praksis, tydeleggjering, forenkling og andre endringar av teknisk karakter m.m.	21
Del I	Endringar som følger opp tiltak i forslaget til statsbudsjett 2026	9			
2	Endringar i folketrygdlova kapittel 12	11	4	Endringar i folketrygdlova kapittel 4	23
2.1	Innføre ein maksimal reduksjonsprosent når uføretrygd skal reduserast mot inntekt	11	4.1	Innleiing	23
2.1.1	Innleiing og bakgrunn	11	4.2	Etablering av forskriftsheimel i folketrygdlova § 4-8	23
2.1.2	Gjeldande rett	11	4.2.1	Bakgrunn	23
2.1.3	Departementet sine vurderingar og forslag	11	4.2.2	Gjeldande rett	23
2.1.4	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	12	4.2.3	Høyringa	23
2.2	Erstatte omgrepet «inntekstgrense» med «bunnfradrag»	12	4.2.4	Departementet sine vurderingar og forslag	24
2.2.1	Innleiing og bakgrunn	12	4.3	Dagpengar til tidlegare vernepliktige – § 4-19	24
2.2.2	Departementet sine vurderingar og forslag	13	4.3.1	Bakgrunn	24
2.2.3	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	13	4.3.2	Gjeldande rett	25
2.3	Fastsetting av inntekt før uførleik	13	4.3.3	Høyringa	25
2.3.1	Innleiing og bakgrunn	13	4.3.4	Departementet sine vurderingar og forslag	26
2.3.2	Gjeldande rett	13	4.4	Endre ordlyden i §§ 4-10 og 4-20 frå «seks måneder» til «26 uker»	27
2.3.3	Departementet sine vurderingar og forslag	14	4.4.1	Bakgrunn	27
2.3.4	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	15	4.4.2	Gjeldande rett	27
2.4	Harmonisering av minstesatsar for uføretrygd til gifte eller sambuande	15	4.4.3	Høyringa	27
2.4.1	Innleiing og bakgrunn	15	4.4.4	Departementet sine vurderingar og forslag	27
2.4.2	Gjeldande rett	15	4.5	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	28
2.4.3	Departementet sine vurderingar og forslag	16	5	Endringar i folketrygdlova kapittel 8	29
2.4.4	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	17	5.1	Oppheving av særregel om opptening av rett til sjukepengar under koronapandemien – § 8-2 tredje ledd	29
3	Endring i sosialtenestelova § 18	18	5.2	Endringar i reglane for rett til sjukepengar for frilansarar som midlertidig er ute av inntekts-givande arbeid og som fårslutt-vederlag eller etterlønn – § 8-47 ...	29
3.1	Innleiing og bakgrunn	18	5.2.1	Bakgrunn	29
3.2	Gjeldande rett	18	5.2.2	Gjeldande rett	29
3.3	Departementet sine vurderingar og forslag	19	5.2.3	Høyringa	30
3.4	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	19	5.2.4	Departementet sine vurderingar og forslag	32
			5.2.5	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	32

6	Endringar i folketrygdlova		9.5	Ikraftsetting. Økonomiske og	
	kapittel 11	33		administrative konsekvensar	42
6.1	Tydeleggjering av forholdet mellom sjukepengar og arbeidsavklaringspengar – §§ 11-27 og 11-28	33	10	Endringar i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (innhenting av inntektsopplysningar mv.)	43
6.1.1	Bakgrunn	33	10.1	Innleiing og bakgrunn	43
6.1.2	Gjeldande rett	33	10.2	Høyringa	43
6.1.3	Departementet sine vurderingar og forslag	34	10.3	Departementet sine vurderingar og forslag	45
6.2	Retting av feil i § 11-12	34	10.3.1	Innhenting av inntektsopplysningar m.m.	45
6.3	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	34	10.3.2	Innhenting av opplysningar om arbeidsforhold	47
7	Oppheve tidlegare særregel om fribeløp for uføretrygda som mottar ein omrekna uførepensjon	35	10.4	Personvernkonsekvensar	48
			10.5	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	50
8	Endringar i folketrygdlova kapittel 15, 17 og 17 A – klargjering av ordlyden i føresegnene om avkorting mot inntekt	36	11	Andre forslag til lovendringar	51
8.1	Innleiing og bakgrunn	36	11.1	Krav om samtidig uttak av folketrygd som vilkår for tilståing av ytingar frå offentleg tenestepensjonsordning	51
8.2	Gjeldande rett	36	11.2	Presisering av rett til avtalefesta pensjon i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem	51
8.2.1	Stønader til einsleg mor eller far med aleineomsorg for barn – folketrygdlova kapittel 15	36	12	Forholdet til internasjonale plikter	52
8.2.2	Stønader til gjenlevande ektefelle – folketrygdlova kapittel 17	36	13	Merknader til dei enkelte paragrafane	53
8.2.3	Stønader til gjenlevande mfl. som er omfatta av overgangsreglane i folketrygdlova kapittel 17 A	37	13.1	Endringane i lov om Statens pensjonskasse	53
8.3	Departementet sine vurderingar og forslag	37	13.2	Endringane i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.	53
8.4	Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar	38	13.3	Endringane i lov om pensjonsordning for sykepleiere	54
9	Endringar i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere (endringar av aldersgrensa)	39	13.4	Endringane i lov om folketrygd	55
9.1	Innleiing og bakgrunn	39	13.5	Endringane i lov om forsikringsvirksomhet	57
9.2	Gjeldande rett	39	13.6	Endringane i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen	58
9.2.1	Pensjonsordninga for apotek	39	13.7	Endringane i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem	58
9.2.2	Pensjonsordninga for sjukepleiarar	39	13.8	Endringane i lov om skatteforvaltning	58
9.3	Høyringa	39			
9.4	Departementet sine vurderingar og forslag	41			

13.9	Endringane i lov om endringar i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsregler for personer med særaldersgrense) i pensjonsordning for sykepleiere	58	Forslag til lov om endringar i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.)	60
13.10	Føreseгна om ikraftsetting	58		

DET KONGELEGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 8 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.)

*Tilråding frå Arbeids- og inkluderingsdepartementet 31. oktober 2025,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Støre)*

1 Hovudinnhaldet i proposisjonen

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legg i denne proposisjonen fram forslag om endringar i dei følgjande lovene:

- Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse
- Lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.
- Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere
- Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd
- Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet
- Lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen
- Lov 12. februar 2010 nr. 4 om pensjonsordning for oppdragstaker i beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem
- Lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning
- Lov 10. juni 2025 nr. 31 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover

Det blir foreslått endringar i folketrygdlova kapittel 12 for blant anna å gjere det meir lønsamt å kombinere arbeid og uføretrygd. Vidare blir det foreslått å endre sosialtenestelova § 18 slik at kommunane kan ta omsyn til barnetrygd ved vurderinga av søknader om økonomisk stønad. Desse to forslaga følger opp tiltak som er fremma i forslaget til statsbudsjettet for 2026.

Forslaget om endringar i folketrygdlova § 4-8 gjeld etablering av ein ny heimel for å gi forskrifter om innhaldet i meldeplikta for dagpenge-mottakarane, mens forslaget til endring av folketrygdlova § 4-19 gjer at lova gir betre uttrykk for gjeldande rett.

Forslaget i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere inneber at aldersgrensa på 70 år, som gjeld for alle medlemmane i apotekpensjonslova og for overordna sjukepleiarar i sjukepleiar-pensjonslova, blir heva til 72 år. Jf. § 6 andre ledd i

apotekpensjonslova og § 6 første ledd første punktum i sjukepleiarpensjonslova. Forslaget er ei harmonisering til kva som er den normale aldersgrensa i arbeidslivet, jf. at den alminnelege aldersgrensa i staten blir heva frå 70 til 72 år frå 1. januar 2026. Forslaget vil også innebære at 70-årsgrensa blir heva til 72 år i lov 10. juni 2025 nr. 31 om end-

ringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsregler for personer med særaldersgrense) med endringar i sjukepleiarpensjonslova.

Dei andre forslaga gjeld rettingar, presiseringar og endringar av teknisk karakter.

Del I
Endringar som følger opp tiltak i forslaget
til statsbudsjett 2026

2 Endringar i folketrygdlova kapittel 12

2.1 Innføre ein maksimal reduksjonsprosent når uføretrygd skal reduserast mot inntekt

2.1.1 Innleiing og bakgrunn

Uføretrygd blir redusert dersom inntekta til mottakaren er høgare enn den forventta inntekta til mottakaren pluss eit fribeløp som er sett til 40 prosent av grunnbeløpet i folketrygda (G). På bakgrunn av oppmødingsvedtak nr. 937, 16. juni 2023, vurderte regjeringa nivået på fribeløpet og andre endringar med mål om at uføre i større grad kombinerer arbeidsinntekt med uføretrygd. Som det går fram av omtalen i Prop. 1 S (2024–2025) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet, opplyste departementet om at ein ville komme tilbake i 2026-budsjettet med ei nærmare vurdering av enkelte mindre endringar for å gjere det meir lønnsamt å kombinere arbeid og uføretrygd. I rapporten frå SSB *Utredning av modeller for kombinasjon av arbeidsinntekt og uføretrygd* frå mai 2024, blei det blant anna foreslått å vurdere eit tak for den prosentvise reduksjonen av uføretrygd. I Prop. 1 S (2025–2026) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet er det fremma forslag om å sette eit tak, slik at reduksjonsprosenten ikkje kan vere høgare enn 70 prosent.

2.1.2 Gjeldande rett

Når ein person får innvilga uføretrygd, blir det fastsett ein terskel som svarer til den forventta inntekta etter uførleik pluss eit fribeløp på 40 prosent av grunnbeløpet i folketrygda (G), sjå folketrygdlova § 12-14 første ledd. I dag blir denne terskelen kalla for ei «inntektsgrense», men i punkt 2.2 foreslår departementet å erstatte dette omgrepet med «bunnfradrag».

Inntekt som er lågare enn inntektsgrensa har ikkje noko å seie for kor mykje uføretrygd mottakaren får utbetalt. Dersom den pensjonsgivande inntekta til mottakaren derimot er høgare, blir uføretrygda redusert. Den prosenten uføretrygda blir redusert med (reduksjonsprosenten) svarer til kompensasjonsgraden, det vil seie kor

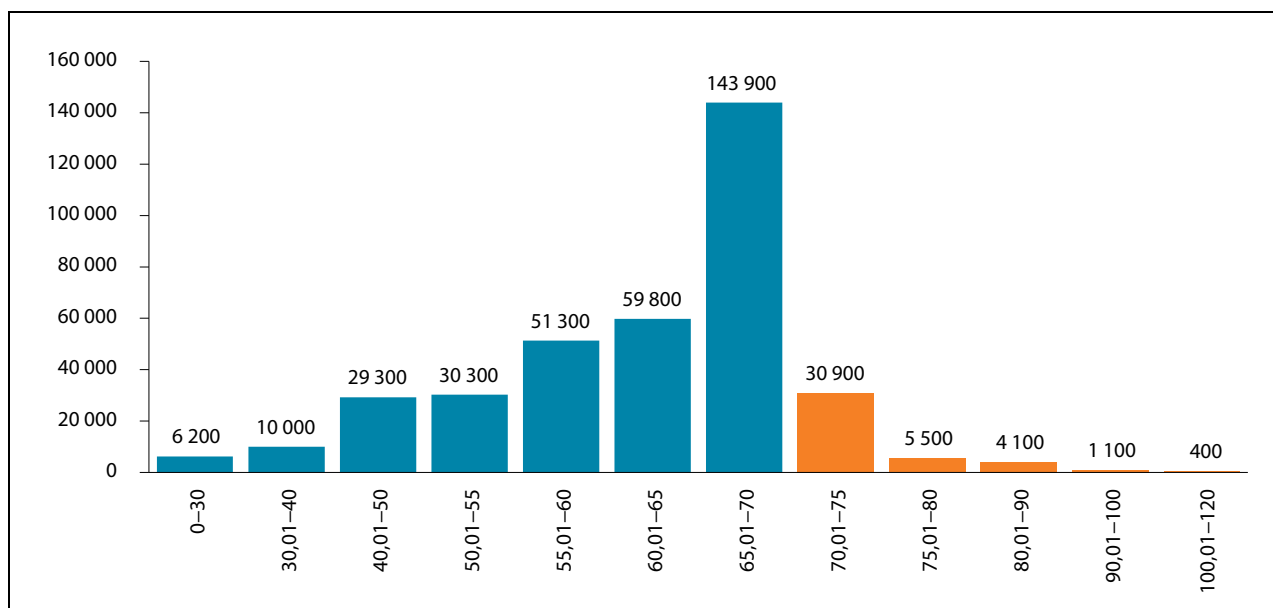
stor del full uføretrygd utgjer av personen si normale årsinntekt i fulltidsstilling på uføretidspunktet (inntekt før uførleik), sjå § 12-14 andre ledd. Reglane er meint å gi samsvar mellom delen av full uføretrygd som blir utbetalt, og delen av inntektsevna som faktisk har falle bort.

2.1.3 Departementet sine vurderingar og forslag

For uføre som hadde jamn inntekt under 6 G i åra før uføretidspunktet, og som ikkje mottar uføretrygd etter minstesats, er kompensasjonsgraden 66 prosent. Dei fleste uføre har ein kompensasjonsgrad mellom 60 og 70 prosent, og derfor også ein reduksjonsprosent på same nivå. Nokre uføre har likevel høgare kompensasjonsgrad og reduksjonsprosent, og i yttertilfelle kan reduksjonen vere over 100 prosent slik at dei får lågare samla inntekt dersom dei arbeider. Dette kan til dømes gjelde viss ein person har eit høgt berekningsgrunnlag, men er utan inntekt på uføretidspunktet. Den høgaste moglege reduksjonsprosenten er 120 prosent, sidan maksimal uføretrygd er 3,96 G, som er 66 prosent av 6 G, og minste inntekt før uførleik for gifte og sambuande i dag er 3,3 G.

Sjå oversikt i figur 2.1 over korleis reduksjonsprosenten fordelte seg ved utgangen av 2024. Det går fram av figuren at om lag 42 000 personar hadde reduksjonsprosent over 70 prosent. Dei fleste av desse hadde rett nok mellom 70 og 75 prosent reduksjon, om lag 30 900 personar. Om lag 400 personar hadde ein reduksjonsprosent over 100 prosent.

At reduksjonsprosenten svarer til kompensasjonsgraden er i tråd med prinsippet om at delen av full uføretrygd som blir utbetalt, skal samsvare med delen av inntektsevna som faktisk har falle bort. Sett bort frå fribeløpet, er uføretrygda basert på eit prinsipp om forholdsmessig reduksjon, slik at ein for eksempel skal behalde 60 prosent uføretrygd om ein tener 40 prosent av den lønna ein hadde på uføretidspunktet. Etter dette prinsippet skal uføre med høg kompensasjonsgrad få relativt større reduksjon i trygda.

Figur 2.1 Reduksjonsprosent for uføretrygd. Tal personar. 2024

Kjelde: Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Samtidig er det eit heilt grunnleggande prinsipp for arbeidslinja at det skal lønne seg å arbeide. Det framstår urimeleg om ein ikkje tener noko som helst, eller kanskje til og med taper, på å arbeide, som er tilfellet når reduksjonen er over 100 prosent. Samspelet med behovsprøvde ordningar, som bustøtte, kan også medføre at uføre taper på å arbeide sjølv om satsen er noko under 100 prosent.

Departementet foreslår derfor at det blir innført eit tak på kor høg reduksjonsprosenten kan vere. Taket bør vere høgare enn 66 prosent, slik at det ikkje kjem i konflikt med prinsippet om at reduksjonsprosenten vanlegvis skal vere lik som kompensasjonsgraden. Samtidig bør taket vere lågt nok til at uføre med høg kompensasjonsgrad også har gode insentiv til å arbeide så mykje som mogleg. Departementet foreslår å sette taket til 70 prosent. For personar som fekk uførepensjon omrekna til uføretrygd ved årsskiftet 2015, gjeld det allereie eit tak på 70 prosent for reduksjonsprosenten, sjå forskrift 5. desember 214 nr. 1602 om uføretrygd fra folketrygden § 7-2. Forslaget vil dermed gi god samanheng i regelverket ved at same regel framover vil gjelde for alle.

I prinsippet fører taket på reduksjonsprosenten til at uføregelverket blir noko meir komplisert. For mottakarar som er usikre på kva reglar som gjeld, kan det likevel vere enklare å forhalde seg til at reduksjonen aldri er høgare enn 70 prosent av inntektsauken. Det kan også vere ein fordel når Arbeids- og velferdsetaten skal rettleie mottaka-

rane, og Arbeids- og velferdsdirektoratet meiner samla sett at endringa er ei regelverksforenkling.

Sjå forslaget til endringar i folketrygdlova § 12-14.

2.1.4 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Departementet foreslår at endringa skal gjelde frå 1. juli 2026, men med verknad frå 1. januar 2026, slik at ho blir lagd til grunn for heile inntektsåret i etteroppgjeret for 2026, som skjer i 2027.

Taket på reduksjonsprosenten blir rekna å gi meirutgifter til uføretrygd på 3 mill. kroner i 2026 (halvårseffekt) og utgifter til administrative tilpassingar på 2,5 mill. kroner. Meirutgiftene til uføretrygd i 2027 er rekna til 9 mill. kroner inkludert verknaden av etteroppgjeret for 2026, mens varig heilårseffekt frå 2028 er rekna til 6 mill. kroner. Administrative meirutgifter frå 2027 er rekna til 0,5 mill. kroner.

2.2 Erstatte omgrepet «inntektsgrense» med «bunnfradrag»

2.2.1 Innleiing og bakgrunn

Det følger av folketrygdlova § 12-14 første og andre ledd at uføretrygd blir redusert dersom den pensjonsgivande inntekta til mottakaren er høgare enn ein terskel som svarer til den forventta inn-

tekta til mottakaren pluss eit fribeløp som er sett til 40 prosent av grunnbeløpet i folketrygda. I dag blir terskelen kalla for ei «inntekstsgrense». Omgrepet «inntekstsgrense» kan gi inntrykk av at mottakarane ikkje kan eller bør tene meir enn grensa. Det er eit galt inntrykk. Inntekstsgrensa er berre ei grense for kor høg inntekt mottakarane kan ha utan at uføretrygda blir redusert. I punkt 2.1 foreslår departementet å sette eit tak for reduksjonen på 70 prosent. Ein slik regel vil føre til at alle får redusert uføretrygda mindre enn auken i arbeidsinntekt. Det blir altså lønsamt for alle mottakarane å tene meir enn inntekstsgrensa, med mindre andre ytingar eller liknande fell bort eller blir reduserte mykje på grunn av inntektsauken. Det er også ein fordel for samfunnet om mottakarar av uføretrygd utnyttar restarbeidsevna si fullt ut, og tener meir enn inntekstsgrensa dersom dei har moglegheit til det.

2.2.2 Departementet sine vurderingar og forslag

For at mottakarar av uføretrygd skal jobbe, og dermed tene, så mykje dei har evne til, er det ikkje berre viktig at det lønner seg å jobbe så mykje som mogleg. Det er også viktig at det er lett for mottakarane å forstå at det lønner seg å jobbe så mykje som mogleg. Departementet meiner omgrepet «inntekstsgrense» kan føre til at mottakarar av uføretrygd blir usikre på om det er lov og lønnsamt å ha høgare inntekt enn grensa. Ettersom det både er lov og ønskeleg at mottakarar av uføretrygd tener meir enn det som i dag blir kalla inntekstsgrensa, foreslår departementet å erstatte omgrepet «inntekstsgrense» med «bunnfradrag».

Departementet meiner eit slikt omgrep vil gjere det klarare at beløpet som i dag blir kalla inntekstsgrense berre representerer innslagspunktet for når uføretrygda blir redusert mot inntekt. Omgrepet er kjent frå skatteretten, og i skatteretten er det kjent at det er både lov og lurt å ha høgare inntekt enn botnfrådraget. Departementet meiner endringa i omgrep vil gjere mottakarar av uføretrygd tryggare på at dei kan tene meir enn botnfrådraget dersom dei har evne til det ein periode, og at det lønner seg.

Sjå forslaget til endringar i folketrygdlova § 12-14.

2.2.3 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Departementet foreslår at endringa skal tre i kraft 1. juli 2026.

Administrative utgifter for Arbeids- og velferdsetaten knytte til endring av omgrepet i rundskriv, saksbehandlingsløysingar, brevmalar og annan informasjon til brukarar er rekna til 2 mill. kroner. Dette blir dekt innanfor dei gjeldande rammene.

2.3 Fastsetting av inntekt før uførleik

2.3.1 Innleiing og bakgrunn

Inntekt før uførleik blir primært brukt for å fastsette uføregraden, ved at ein samanliknar inntekt før og etter uførleik, men påverkar også kor mykje uføretrygda blir redusert mot pensjonsgivande inntekt. For personar som ikkje har hatt inntekt eller har hatt låge inntekter før dei blei uføre, skal inntekt før uførleik ikkje settast lågare enn ei minste inntekt før uførleik (IFU). I Prop. 1 S (2025–2026) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet er det foreslått å auke minste IFU for gifte og sambuande frå 3,3 G til 3,5 G slik at ho blir lik som for einslege.

2.3.2 Gjeldande rett

Uføretrygd skal erstatte den delen av inntekta som har falle bort på grunn av uførleik. Det blir derfor fastsett ein uføregrad ved å samanlikne inntektsmoglegheitene før og etter uførleik. Reglane om å fastsette uføregrad går fram av folketrygdlova § 12-10. Viss heile inntektsevna er tapt, skal uføregraden settast til 100 prosent. Ved delvis tap av inntektsevna skal uføregraden svare til den delen av inntektsevna som er tapt.

Reglane om å fastsette inntekt før og etter uførleik går fram av folketrygdlova § 12-9. Inntekt etter uførleik skal fastsettast til den inntekta ein er føresett å kunne skaffe seg ved å utnytte restinntektsevna. Inntekt før uførleik skal svare til personen si normale årsinntekt i full stilling før uføretidspunktet. Det er egne reglar for sjølvstendig næringsdrivande. Inntekt før uførleik skal likevel ikkje settast lågare enn 3,3 G for personar som lever saman med ektefelle eller sambuar, eller 3,5 G for einslege. Det er ein eigen sats (4,5 G) for personar som fyller vilkåra for rett til minsteyting som ung ufør. For desse er sivilstand utan betydning.

I tillegg til fastsetting av uføregrad har inntekt før uførleik betydning for kor mykje uføretrygda skal reduserast viss ho skal avkortast mot pensjonsgivande inntekt. Reduksjonen blir fastsett ut i frå ein brøk som svarer til høvet mellom uføretrygda med 100 prosent uføregrad og inntekta før uførleik. For ein einsleg person med minsteyting

(2,529 G) og minste inntekt før uførleik (3,5 G) utgjør ytinga 72,3 prosent av inntekt før uførleik, og etter reglane i folketrygdlova § 12-14 blir reduksjonsprosenten også 72,3 prosent. For gifte og sambuande (2,329 i minsteyting og 3,3 G i minste inntekt før uførleik) blir reduksjonsprosenten 70,6 prosent.

2.3.3 Departementet sine vurderingar og forslag

Departementet foreslo i Prop. 130 L (2010–2011) *Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)* å føre vidare dei dagjeldande reglane for å fastsette minste inntekt før uførleik, som var 4,5 G for unge uføre og i praksis oftast 3 G for andre.

Slik det går fram av punkt 2.3.2, er hovudformålet med inntekt før uførleik å fastsette uføregraden, for å vurdere om inngangsvilkåra for uføretrygd er oppfylte og å gradere uføretrygda. Arbeids- og sosialkomiteen uttalte likevel i Innst. 80 L (2011–2012):

«Komiteen peker på at regjeringen har foreslått at inntekt før uførhet ikke skal settes lavere enn 3 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Ved å øke denne grensen vil avkortingene reduseres for uføre med minsteytelse og lav inntekt før uførhet. Dette vil kunne føre til at flere uføre som også har arbeidsinntekt får en samlet inntekt som er høyere enn den inntekten de har hatt tidligere. Dette må imidlertid vurderes opp mot at uføre med minsteytelsen har en relativt lav inntekt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at de maksimale avkortingssatsene for uføre med minsteytelsen bør reduseres ved å øke den nedre grensen for inntekt før uførhet fra 3 til 3,3 grunnbeløp for gifte og samboende pensjonister og til 3,5 grunnbeløp for enslige. Dette vil redusere de maksimale avkortingssatsene til om lag 70 pst. for begge gruppene.»

Forslaget fra komiteen blei vedtatt av Stortinget. Den lågare grensa for gifte og sambuande gjer at reduksjonsprosentane blir meir like. Departementet meiner likevel at det ikkje er heldig at Stortinget lét fastsettinga av minste inntekt før uførleik, og dermed den enkelte sin uføregrad, vere avhengig av sivilstand.

Når det gjeld fastsetting av inntekt etter uførleik, er det derimot ingen samanheng mellom lønnsnivå og sivilstand. Viss for eksempel to per-

sonar med ulik sivilstatus og som ikkje tidlegare har hatt inntekt, begge etter arbeidsavklaring klarer å få eller oppretthalde jobb med same inntekt, vil dei etter gjeldande reglar få ulik uføregrad. Dei vil også ha ulike grenser for når inngangsvilkåra for uføretrygd er oppfylte (krav til 50 prosent nedsett inntektsevne, eller 40 prosent ved overgang frå arbeidsavklaringspengar).

Det er vanskeleg å grunngje at det skal vere vanskelegare for personar som er gifte eller sambuarar å komme inn i uføreordninga, og at uføregraden skal vere lågare for gifte og sambuande som klarar å oppretthalde noko inntekt som ufør, enn for einslege med same inntekt. Dagens reglar inneber at uføregraden kan endre seg dersom ein endrar sivilstand. I prinsippet inneber dette også at ein gift eller sambuande person som får avslag på uføretrygd, i nokre tilfelle kan få uføretrygd innvilga om dei skil eller separerer seg.

Departementet meiner at det vil vere ei forenkling og gi betre samanheng i regelverket at minsteinntekta før uførleik blir fastsett uavhengig av sivilstand, som for unge uføre. Endringa vil innebære at enkelte mottakarar kan få oppjustert uføregraden.

Ei mogleg ulempe med ei slik harmonisering er at forskjellen i reduksjonsprosentane for personar med låg tidlegare inntekt kan auke. Med forslaget til departementet blir reduksjonen for gifte og sambuande redusert frå 70,6 til 66,5 prosent for dei som har minsteyting og minste IFU. Årsaka til at han blir lågare, er at reduksjonen tar utgangspunkt i kor mykje ytinga utgjør av inntektsnivået før uførleik, såkalla kompensasjonsgrad, og viss inntekt før uførleik vert auka, blir kompensasjonsgraden tilsvarende lågare. Reduksjonsprosenten for einslege med minste årleg yting og minste IFU er 72,3 prosent. Denne forskjellen blir likevel dempa av at departementet i punkt 2.1 foreslår eit tak for reduksjon av uføretrygd mot arbeidsinntekt på 70 prosent.

At gifte og sambuande med minsteyting får uføretrygda redusert noko mindre mot arbeidsinntekt enn einslege, kjem likevel av at dei har lågare minsteyting enn einslege. Om ein gift eller sambuande og ein einsleg har same arbeidsinntekt og elles er like, bør dei få uføretrygda utbetalt med same grad. Endringa vil gi nettopp dette som resultat. Desse verknadene er derfor godt grunngitte og gir samanheng i regelverket. Endringa inneber dessutan at det blir noko meir lønnsamt for gifte og sambuande enn i dag å kombinere uføretrygd med arbeidsinntekt. Endringa er til fordel for dei ho rører ved.

Sjå forslaget til endringar i folketrygdlova § 12-9.

2.3.4 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Departementet foreslår at endringa skal tre i kraft 1. juli 2026. Endringa skal gjelde med verknad frå 1. januar 2026, slik at ho blir lagd til grunn for heile året i etteroppgjeret for 2026, som skjer i 2027. Endringa kan til dels krevje manuelle omrekningar, og departementet gjer merksam på at det kan bli nødvendig å gjennomføre dei også etter ikraftsettinga.

I 2026 er forslaget rekna å gi meirutgifter til uføretrygd på 1 mill. kroner (halvårseffekt) og utgifter til administrative tilpassingar på 7 mill. kroner. Endringa vil ha heilårseffekt frå 2027. Sidan dette i 2027 også får verknad i etteroppgjeret for 2026, er meirutgiftene til uføretrygd i 2027 rekna til 3 mill. kroner, mens varig heilårseffekt frå 2028 er rekna til 2 mill. kroner.

2.4 Harmonisering av minstesatsar for uføretrygd til gifte eller sambuande

2.4.1 Innleiing og bakgrunn

Uføretrygd blei innført med verknad frå 1. januar 2015. Før dette heitte ytinga uførepensjon og blei berekna etter reglane for pensjon, som summen av grunnpensjon, tilleggspensjon og eventuelt særtillegg. Da uføretrygda blei innført, fekk personar som hadde rett til uførepensjon, omrekna denne til uføretrygd.

Med verknad frå 1. september 2016 blei grunnpensjonen til gifte og sambuande pensjonistar auka frå 0,85 til 0,90 G. Personar som hadde fått omrekna sin tidlegare uførepensjon til uføretrygd og ikkje lenger fekk grunnpensjon, blei også omfatta av endringa og fekk ytinga si heva tilsvarende 0,05 G.

For gifte og sambuande som hadde fått uførepensjonen sin omgjort til ny uføretrygd med minstesats, blei endringa gjennomført ved å innføre ein særskilt sats for denne gruppa, som er 0,05 G høgare enn for gifte og sambuande som har fått uføretrygda innvilga og berekna etter reglane som var innført i 2015.

Frå september 2016 har det derfor vore to ulike minstesatsar for gifte og sambuande uføretrygda, avhengig av når uføretrygda blei innvilga. I Prop. 1 S (2025–2026) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet er det foreslått å harmonisere satsane ved å oppheve den særskilde satsen for dei som mottar ein omrekna uførepensjon.

2.4.2 Gjeldande rett

Reglane om storleiken på uføretrygda går fram av folketrygdlova § 12-13. Uføretrygda svarer til 66 prosent av eit berekningsgrunnlag. Personar med låge eller ingen inntekter før uføretidspunktet har rett til ei minsteyting. Etter dei gjeldande reglane blir uføretrygd gitt med fem ulike minstenivå.

Minste årlege yting er 2,329 G for gifte og sambuande. For gifte og sambuande som mottar ei uføretrygd som er ein omrekna uførepensjon, er likevel minste årlege yting 2,379 G. Einslege har eit høgare minstenivå som utgjer 2,529 G, mens minste årlege yting til såkalla unge uføre er 2,709 for gifte og sambuande og 2,959 for einslege.

Er trygdetida kortare enn 40 år, blir ytinga tilsvarende avkorta.

Da uførepensjonen blei lagd om til uføretrygd i 2015, blei minste årlege yting til gifte og sambuande fastsett til 2,28 G, og for einslege 2,48 G. Fastsettinga av satsane tok utgangspunkt i minstepensjonane til desse to gruppene, høvesvis summen av grunnpensjon med 85 prosent av grunnbeløpet og særtillegg med 100 prosent av grunnbeløpet for gifte og sambuande, og summen av grunnpensjon med 100 prosent av grunnbeløpet og særtillegg med 100 prosent av grunnbeløpet for einslege. Beløpa blei oppjusterte på grunn av nye skattereglar. Sjå nærmare i Prop. 130 L (2010–2011) *Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)*.

Grunnpensjonen til gifte og sambuande pensjonistar blei auka frå 0,85 G til 0,90 G med verknad frå 1. september 2016 gjennom endringslov 18. desember 2015 nr. 103. Sjå Prop. 11 L (2015–2016) *Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (økning i grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister og andre endringer)* og Innst. 106 L (2015–2016). Det blei foreslått at auken også skulle omfatte mottakarar av konvertert (omrekna) uførepensjon, sjølv om dei ikkje lenger mottok grunnpensjon. Personar med rett til uførepensjon per 31. desember 2014, som mottok avkorta grunnpensjon på grunn av sivilstand og fekk omrekna uførepensjonen til uføretrygd, fekk derfor ein auke i uføretrygda tilsvarende 0,05 G.

For å gi gifte og sambuande uføretrygda som tidlegare hadde hatt ein redusert grunnpensjon, men som mottok uføretrygd etter den dagjeldande minstesatsen på 2,28 G ein tilsvarende auke, blei det innført ein eigen minstesats på 2,33 G for desse.

Frå 1. juli 2024 blei alle minstesatsane auka med 0,049 G (tilsvarende om lag 6 000 kroner) etter budsjettforliket for 2024 mellom Arbeidar-

partiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, sjå Innst. 130 L (2023–2024).

2.4.3 Departementet sine vurderingar og forslag

Uføretrygd skal sikre inntekt til personar som har fått inntektsevna si varig nedsett på grunn av sjukdom, skade eller lyte. Uføretrygda svarer til 66 prosent av berekningsgrunnlaget, som er gjennomsnittet av pensjonsgivande inntekt i dei tre beste av dei fem siste kalenderåra forut for uføretidspunktet. For å sikre livsopphald til personar som har hatt låge eller ingen inntekter, er det gitt minstesatsar. Desse er høgare for einslege enn for gifte og sambuande.

Vurderinga og forslaget handlar om at det er to ulike satsar for minste årlege yting til gifte og sambuande mottakarar av uføretrygd, avhengig av når dei fekk innvilga uføretrygd.

Som det går fram av Prop. 1 S (2025–2026) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet, meiner departementet at gifte og sambuande uføre som mottar minsteyting bør likebehandlast, og at den særlege satsen for tidlegare mottakarar av uførepensjon bør opphevast.

Omsynet bak reglar om minste årleg yting er blant anna å sikre mottakarar av uføretrygd midlar til livsopphald som står i forhold til oppteninga gjennom medlemskapstid. Ytinga blir årleg oppjustert i tråd med lønnsveksten ved at ho er fastsett i høve til grunnbeløpet. Gifte og sambuande er to til å dele på fleire av dei faste utgiftene, og ytinga til einslege er derfor høgare.

Den særskilde satsen til dei som mottar ein omrekna uførepensjon er grunnlagt med at dei mottok grunnpensjon fram til 31. desember 2014. Sjølv om dei fekk omrekna ytinga til om lag same nivå etter skatt frå 1. januar 2015, og ikkje lenger mottok grunnpensjon, blei dei likevel omfatta av auken i grunnpensjonen til andre gifte og sambuande pensjonistar i september 2016. Det er ingen god grunn til å halde fram med to ulike minstesatsar for gifte og sambuande mottakarar av uføretrygd, berre fordi dei har fått innvilga uføretrygd på ulike tidspunkt.

Når ein mottar ei minste årleg yting, inneber det at eigenoppteninga ikkje har vore tilstrekkeleg til å sikre minimumsinntekt, og at folketrygda sikrar ei minste årleg inntekt. Departementet meiner at minste årlege yting for gifte og sambuande mottakarar av uføretrygd bør vere den same for alle, og at mottakarar av ein omrekna uførepensjon ikkje har behov for høgare ytingar enn andre gifte og sambuande uføre. Denne satsen bygger

ikkje på dei same omsyna som dei andre satsane, men kjem av at mottakarane før 2015 mottok uførepensjon med grunnpensjon som var redusert for sivilstand.

Rett nok skal det seiast at gifte og sambuande mottakarar som mottar uføretrygd som *ikkje* er ei minste årleg yting, også fekk ein auke i uføretrygda tilsvarende auken i grunnpensjonen. Forskjellen er at dei har ei eigenopptent (individuell) yting og ikkje minstesats, og er derfor ikkje omfatta av forslaget her.

Differansen mellom dei to satsane for gifte og sambuande (2,329 G og 2,379 G) utgjer 2,15 pst., eller med gjennomsnittleg G for 2025 (128 116 kroner per år) om lag 6 400 kroner før skatt per år. Å oppheve den særskilde satsen på 2,379 G til mottakarar av ein omrekna uførepensjon representerer eit inngrep i ein etablert rettsposisjon. Viss ein slik tilbakeverknad er klart urimeleg eller urettferdig, kan Grunnlova § 97 vere til hinder for endringa. Etter rettspraksis (sjå mellom anna Rt. 1996 s. 1415 og Rt. 1996 s. 1440) har det ved vurderinga blant anna betydning kva slags rettar eller posisjonar det gjeld, kva grunnlag den enkelte har for sine forventningar, om inngrepet er plutsleg og betydeleg, og om fordelinga av byrdane rammar den enkelte eller ei gruppe særleg hardt. Dei samfunnsmessige omsyna må haldast opp mot dette.

Endringa skal gjerast gjeldande frå 1. juli 2026. I mellomtida vil grunnbeløpet bli auka. Dersom lønnsveksten blir lik lønnsvekstanslaga i Nasjonalbudsjettet 2026, vil G-reguleringa per 1. mai 2026 bli 3,55 prosent, og satsen på 2,329 G vil i så fall auke med dette. Sidan forskjellen mellom satsane er 2,15 pst., vil oppheving av satsen på 2,379 derfor truleg ikkje innebere at mottakarar får ei lågare nominell yting, men auken blir noko mindre enn han elles ville blitt.

Dei samfunnsmessige omsyna bak endringa er at like grupper bør få like ytingar, og at det vil forenkle regelverket å ha færre minstesatsar. Det er ikkje noko som tilseier at tidlegare mottakarar av uførepensjon har behov for høgare minsteytingar enn andre uføre. Innføringa av den særskilde satsen hadde ingen samanheng med omsyna bak å ha ei minste årleg yting. Sjølv om endringa gjeld ei grunnleggjande trygdeyting, er ho ikkje eit inngrep i sjølve minsteytinga, men ei jamstilling av to minsteytingar til like mottakargrupper.

Departementet legg til grunn at ein har handlegfridom til å harmonisere minste årleg yting til gifte og sambuande. Ein legg også vekt på at dette gjeld ytingar som ikkje er eigenopptente. Vidare vil ytinga neppe bli nominelt redusert, sjå ovanfor.

Ein sideeffekt av endringa er at det blir noko meir lønsamt å kombinere uføretrygd med arbeidsinntekt for dei det gjeld, viss dei har inntekt som skal føre til reduksjon av uføretrygda. Kompensasjonsgraden, og dermed også reduksjonsprosenten, vil gå ned når ytinga blir lågare i høve til G. Saman med forslaget om å auke minste inntekt før uførleik for gifte og sambuande til 3,5 G, sjå punkt 2.3, vil reduksjonsprosenten for uføretrygda gå ned frå 70 prosent til om lag 66,5 prosent for dei som har fått minste inntekt før uførleik berekna etter reglane i folketrygdlova § 12-9. Dette vil isolert sett vere ein fordel for dei som har eller får arbeidsinntekt ved sida av trygda.

Sjå forslaget til endringar i folketrygdlova § 12-13.

I reglane i folketrygdlova § 12-2 om unntak frå vilkåret om føregående medlemskap er det i dag vist til minstenivået for einslege i § 12-13 andre ledd tredje punktum. Endringa i § 12-13 inneber at minstenivået for einslege blir flytta til andre punktum. Tilvisinga i § 12-2 må derfor endrast i tråd med dette.

Sjå forslaget til endring i folketrygdlova § 12-2.

2.4.4 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Departementet foreslår at endringa skal gjelde med verknad frå 1. juli 2026.

Over tid går talet som har ein omrekna uførepensjon ned, fordi eksisterande mottakarar går over til alderspensjon mv. Arbeids- og velferdsdirektoratet reknar at det særskilde minstenivået omfattar om lag 10 700 personar i 2026.

Forslaget gir ei innsparing i 2026, med heilårseffekt frå 2027. Tala er høvesvis 35 mill. kroner og 64 mill. kroner. Målt i faste kroner (fast G) vil heilårseffekten falle noko over tid fordi det blir færre mottakarar med omrekna uførepensjon, og det er rekna med at innsparinga i 2028 er 60 mill. kroner.

Utgifter til administrative tilpassingar er rekna til 3 mill. kroner i 2026, og sidan er administrative meirutgifter rekna til 0,5 mill. kroner per år.

3 Endring i sosialtenestelova § 18

3.1 Innleiing og bakgrunn

Økonomisk stønad (sosialhjelp) er regulert i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Økonomisk stønad etter sosialtenestelova § 18 skal sikre eit forsvarleg livsopphald for personar som ikkje kan sørge for livsopphaldet sitt gjennom arbeid eller gjennom økonomiske rettar. Stønaden er meint som ei midlertidig inntektssikring og bør ta sikte på at personen skal bli sjølvhjelpen. Økonomisk stønad er subsidiær; i utgangspunktet skal alle inntekter personen har, reknast med ved vurdering av retten til og størrelsen på stønaden.

I sosialtenestelova § 18 tredje ledd går det fram at barnetrygda skal haldast utanfor ved utmåling av økonomisk stønad. Føresegna blei innført frå 1. september 2022 som eit resultat av forlik mellom Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om 2022-budsjettet, sjå Prop. 87 L (2021–2022) *Endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)* punkt 3.

I Prop. 1 S (2025–2026) foreslo departementet å fjerne føresegna om at ved vurdering av søknad om økonomisk stønad til familiar, skal ein ikkje ta omsyn til barnetrygd. I denne proposisjonen foreslår departementet dei lovendringane som er nødvendige for å gjennomføre forslaget. Da forslaget er ei oppfølging av budsjettforslaget for 2026, har det ikkje vore på offentleg høyring.

3.2 Gjeldande rett

Sosialtenestelova § 18 fastset at personar som ikkje kan sørge for livsopphaldet sitt gjennom arbeid eller ved å nytte dei økonomiske rettane sine, har rett til økonomisk stønad.

Stønaden er sterkt behovsprøvd; personen må som utgangspunkt bruke egne midlar som hen rår over, eller kan gjere tilgjengeleg, til eige livsopphald. Med egne midlar meiner ein alle former for bankinnskott, formue og kapitalinntekter, ute-

stående midlar, realiserbare formuesgode, leigeinntekter, arv, pengegåver og gevinstar, erstatningar, legat og liknande. Søkaren sine egne midlar er relevante både ved kommunen si vurdering av retten til økonomisk stønad og ved berekninga av stønadsnivået. Om slike midlar skal takast med i berekninga av økonomisk stønad, må vurderast konkret ut frå bl.a. kva type midlar det er tale om, kor stort beløpet er, konsekvensar av at midlane blir brukte og personen sin totale situasjon, bl.a. om hjelpebehovet er kortvarig eller langvarig.

Kommunen har både rett og plikt til å gjere individuelle og skjønnsmessige vurderingar av søkarar sitt hjelpebehov, stønadsbeløp og stønadsform. Dersom søkeren har barn, skal ein ta særleg omsyn til behova til barnet i dei individuelle vurderingane. Barn og unge skal sikrast ein trygg oppvekst, og utgifter til barn og unge kan vere ein del av livsopphaldet, sjølv om tilsvarande utgifter til vaksne ikkje er det.

I utgangspunktet blir barnefamiliar vurderte som ei samla økonomisk eining ved behandling av søknadar om økonomisk stønad. Sosialtenestelova § 18 tredje ledd fastset at ved vurdering av søknad om stønad til barnefamiliar skal ein ikkje ta omsyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferiar. Barn og unge som veks opp i familiar som mottar økonomisk stønad, skal kunne disponere inntekt av arbeid i fritid og skoleferiar på lik linje med andre barn. Ein skal heller ikkje ta omsyn til barnetrygd.

Departementet fastset statlege rettleiande retningslinjer for utmåling av økonomisk stønad, der utgifter til barn også er inkluderte. Retningslinjene inneheld ulike satsar som er meint å gi kommunane rettleiing om stønadsnivået, men kommunane har uansett rett og plikt til å utøve skjønn når dei vurderer om dei skal gi stønad og ved utmåling av stønaden.

Barnetrygda er regulert ved lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd. Formålet til barnetrygda er å bidra til å dekke utgifter til forsørging av barn. Stortinget fastset satsane for barnetrygd i årlege budsjettvedtak.

3.3 Departementet sine vurderingar og forslag

Økonomisk stønad er samfunnet sitt siste sikkerheitsnett og ei subsidiær og behovsprøvd ordning. Personen må som utgangspunkt bruke egne midlar som vedkommande rår over til eige livsopphald. Alle inntekter er derfor i utgangspunktet relevante når kommunen vurderer retten til slik stønad. I Prop. 87 L (2021–2022) *Endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirksomhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)* peikte departementet på at fastsettinga av stønadsnivået er basert på skjønnsmessige vurderingar og ikkje faste beløp. Departementet meinte derfor det kunne vere vanskeleg å sikre at ei lovendring om å halde ei særskilt inntekt utanfor utmålinga, faktisk ville føre til at stønaden blei tilsvarende høgare.

Forhold som taler for å behalde føresegna er at det er viktig å ha tiltak som sikrar at barn i låginntektsfamiliar blir ivaretatte økonomisk, og at personar fødte inn i slike familiar har auka fare for å bli hengande etter på fleire levekårsområde. Ein kan også vurdere det slik at barnetrygda står i ei særstilling som ei universell ordning som alle mottar uavhengig av inntekt, og at barnetrygda kan vere viktig for å betre økonomien til familiane. På den andre sida er økonomisk stønad ei subsidiær og behovsprøvd ordning. Folk må som utgangspunkt bruke midlar som dei rår over, til eige livsopphald. Det kan vere utfordrande at ein stønad som barnetrygd blir halden utanfor ved vurderinga. Denne utfordringa er blitt sterkare sidan lovføresegna kom i 2022, ettersom barnetrygda har auka vesentleg dei seinare åra. At barnetrygd kan reknast som inntekt ved utmåling av økonomisk stønad vil innebere at nivået for barnefamilier framstår meir rimeleg samanlikna med minsteytingane i folketrygda og låge lønningar.

I budsjettframlegget foreslår departementet å fjerne føresegna i sosialtenestelova § 18 om at ved vurdering av søknad om økonomisk stønad til familiar, skal ein ikkje ta omsyn til barnetrygd. Sjå Prop. 1 S (2025–2026) for nærmare grunngiving av forslaget.

I Prop. 1 S (2025–2026) foreslår departementet at innsparinga ved endringa blir brukt til å auke

dei rettleiande satsane for økonomisk stønad, i hovudsak til familiar med barn. Dermed vil midlane framleis vere retta mot dei same brukargruppene. Dei høgare rettleiande satsane vil kunne danne grunnlag for utmåling av en høgare stønad enn med satsane som gjeld i dag. Korleis kvar enkelt familie kjem ut samanlikna med i dag, kjem bl.a. an på kor gamle barna er, og kva behov barna og dei vaksne i familien har. Framover vil altså barnetrygda inngå som ein del av den individuelle vurderinga kommunen må gjere i kvar sak.

Departementet understrekar at kommunen har både rett og plikt til å gjere individuelle og skjønsmessige vurderingar av hjelpebehova til den som søker. Har søkaren barn, skal dei ta særleg omsyn til barna sine behov i dei individuelle vurderingane. Det aller viktigaste er at barna sine behov blir godt kartlagt og ivaretatt ved vurderinga av søknadar om økonomisk stønad.

Før føresegna om barnetrygd kom inn i sosialtenestelova i 2022, var det ein del kommunar som valde å ikkje rekne med barnetrygda som inntekt. Sjølv om Stortinget sluttar seg til forslaget om å fjerne føresegna, gir det lokalpolitiske handlingsrommet full opning for at kommunane, dersom dei ønsker det, kan halde barnetrygda heilt eller delvis utanfor ved vurdering av søknadar om økonomisk stønad til barnefamilier.

Departementet foreslår å fjerne føresegna om at ved vurdering av søknad om økonomisk stønad til familiar, skal ein ikkje ta omsyn til barnetrygd, sjå forslag til endring av sosialtenestelova § 18.

3.4 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Det er anslått at endringa i sosialtenestelova slik at kommunane ikkje lenger er forplikta til å halde barnetrygd utanfor ved utmåling av økonomisk stønad, inneber ei mindreutgift for kommunane på om lag 650 mill. kroner i 2026. Departementet foreslår at denne innsparinga blir brukt til å auke dei rettleiande satsane for økonomisk stønad, i hovudsak til familiar med barn. Sjå omtale i Prop. 1 S (2025–2026).

Departementet foreslår at lovendringa trer i kraft 1. januar 2026.

Del II

*Endringar som inneber lovfesting av praksis,
tydeleggjering, forenkling og andre endringar
av teknisk karakter m.m.*

4 Endringar i folketrygdlova kapittel 4

4.1 Innleiing

Arbeids- og velferdsetaten driv kontinuerleg med å utvikle og forbetre både saksbehandlingssystem og rundskriv til dei ulike ytingane som etaten forvaltar. Målet er eit enklare og meir tilgjengeleg regelverk som gjer forvaltninga av ordningane enklare. Som ledd i dette arbeidet, er det avdekka behov for å gjere også dei formelle reglane klarare. På bakgrunn av dette foreslår departementet endringar i folketrygdlova kapittel 4.

4.2 Etablering av forskriftsheimel i folketrygdlova § 4-8

4.2.1 Bakgrunn

Etter folketrygdlova § 4-8 er det eit vilkår for rett til dagpengar at medlemmen melder seg til Arbeids- og velferdsetaten kvar 14. dag, på den måten Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. I praksis må dagpengemottakarane sende inn eit meldekort – e-melding – til Arbeids- og velferdsetaten kvar 14. dag.

Fram til 2025 har Arbeids- og velferdsetaten hatt ei felles meldekortløysing for alle som sender meldekort. I samband med utviklinga av nye saksbehandlingsløysingar, blir det utvikla ulike meldekortløysingar som er betre tilpassa behova, rettane og pliktene hos dei ulike brukargruppene. Det er laga eitt meldekort for dagpengemottakarane, eit anna for dei som får arbeidsavklaringspengar (AAP), jf. folketrygdlova kapittel 11 og eit tredje for dei som får tiltakspengar, jf. forskrift 4. november 2013 nr. 1286 om tiltakspenger mv. Dei arbeids-søkarane som ikkje har rett til nokon av desse ytingane, har ei eiga løysing for arbeidssøkarregistrering.

Dagpengemeldekortet vil, til forskjell frå løysinga for arbeidssøkarregistrering, også gi grunnlag for berekning og utbetaling av dagpengar. I meldekorta må dagpengemottakarane derfor i tillegg til å melde frå om at dei vil vere registrert som arbeidssøkar, gi opplysningar om kor mange timer dei har jobba dei siste 14 dagane, og dei må krysse av for dagar med fråvær, sjukdom og kurs

eller utdanning. På sikt kan det bli aktuelt å be om fleire opplysningar på meldekorta, for eksempel om arbeid for permitterande arbeidsgivar.

I samband med utviklinga av den nye meldekortløysinga er det avdekka behov for å regulere meldeplikta tydelegare, blant anna i dei tilfella kor søkaren har fått avslag på dagpengesøknaden, men har klaga på avslagsvedtaket. Departementet foreslår ein ny heimel for å gi forskrifter om det nærmare innhaldet av meldeplikta etter folketrygdlova § 4-8.

4.2.2 Gjeldande rett

Folketrygdlova § 21-3 gir Arbeids- og velferdsetaten ein generell heimel for å krevje at den som får eller krev ein folketrygdyting, gir dei opplysningane og leverer dei dokumenta som er nødvendig for å vurdere om vilkåra for retten til ytinga er oppfylte, og for å berekne storleiken på ytinga. Opplysningsplikta gjeld alle dei opplysningane som kan ha betydning for retten til ein trygdeyting og er ikkje avgrensa til dei opplysningane som blir gitt på meldekortet.

Meldeplikta for dagpengemottakarane har ein eksplisitt heimel i folketrygdlova § 4-8. Etter andre ledd må medlemmen melde seg kvar 14. dag på den måten Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Paragrafen gir ikkje føringar om korleis meldinga skal skje eller om kva meldinga skal innehalde.

Alle som får eller søker om dagpengar, er omfatta av ordlyden i folketrygdlova § 21-3. Dei som har fått avslag på ein søknad om dagpengar, men som klagar, vil framleis vere omfatta av meldeplikta og må også gi dei opplysningane som er nødvendige for å vurdere retten til og storleiken på dagpengane i den tida det tar å behandle klaga. Klagaren vil ha interesse av å oppretthalde meldeplikta, fordi ho eller han nettopp meiner å ha rett til dagpengar.

4.2.3 Høyringa

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sende 17. juni 2025 eit forslag til endringar i dagpenge-

regelverket på høyring. Høyringa gjaldt også dei forslaga som er nærmare omtalte i pkt. 4.3 og 4.4. Høyringa blei sendt til dei følgande høyringsinstansane og publisert på www.regjeringen.no:

Departementa
Statsministerens kontor

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Domstolsadministrasjonen
Trykderetten

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Den norske Advokatforening
Den Norske Dommerforening
Fellesforbundet
JussBuss
KS – Kommunesektorens organisasjon
Nito
Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
Tekna
Unio
Virke – Hovedorganisasjonen for handels- og tjenestenæringen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Dei følgande høyringsinstansane har svart at dei ikkje har merknader:

Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet

Arbeidsgiverforeningen Spekter

Domstolsadministrasjonen har svart at dei ikkje gir noko høyringssvar i denne saka.

Dei følgande høyringsinstansane har merknader:

Arbeids- og velferdsdirektoratet

Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

I tillegg har ein privatperson sendt ein merknad med støtte til forslaga.

Alle som har gitt høyringssvar, støttar forslaget om å etablere ein heimel for forskrifter om innhaldet i meldeplikta.

Merknader til dei andre forslaga er omtalt nedanfor, sjå pkt. 4.3.3 og 4.4.3.

4.2.4 Departementet sine vurderingar og forslag

I praksis gjeld det som nemnt, allereie ei plikt til å melde seg og gi nødvendige opplysningar, men dette går ikkje klart fram korkje av lova eller forskriftene. For å unngå tvil, bør meldeplikta gå klart fram i det formelle regelverket. Departementet meiner at det er mest hensiktsmessig å regulere plikta til å melde seg også når ein har klaga eller anka over eit vedtak om dagpengar i forskrift, for eksempel slik det er gjort i forskrift 13. desember 2017 nr. 2100 om arbeidsavklaringspenger, § 5:

«Dersom medlemmet har klaget eller anket over et vedtak om arbeidsavklaringspenger, må medlemmet sende fullstendig utfylt meldekort hver fjortende dag i klage- og ankeperioden. Blir klagen eller anken tatt til følge, utbetales arbeidsavklaringspenger bare for de periodene medlemmet har stått tilmeldt og sendt meldekort.»

Folketrygdlova § 4-8 har ikkje nokon forskriftsheimel. Det kan også vere behov for å gi meir utfyllande reglar i forskrift om andre delar av meldeplikta, for eksempel om innrapporteringa av arbeid. Derfor blir det foreslått ein ny forskriftsheimel i § 4-8.

Sjå forslaget til endring av folketrygdlova § 4-8.

4.3 Dagpengar til tidlegare vernepliktige – § 4-19

4.3.1 Bakgrunn

Medlemmar i folketrygda som har avtent verneplikt, har rett til dagpengar etter særlege reglar i folketrygdlova § 4-19, i inntil 26 veker. Nokre av dei som kan få dagpengar etter denne særregelen, kan samtidig ha rett til dagpengar etter dei ordinære reglane i folketrygdlova §§ 4-15, og kan dermed velje om dei vil ha innvilga dagpengar etter § 4-19 eller etter dei ordinære reglane. Praksis har over tid utvikla seg slik at dei som først har fått innvilga dagpengar etter særregelen i § 4-19 og har brukt opp stønadsperioden etter denne, kan fortsette å få dagpengar etter dei ordinære reglane i en periode som svarer til ein ordinær dagpengeperiode på 52 eller 104 veker, jf. folketrygdlova § 4-15, med fråtrekk for dei 26 vekene dei allereie har mottatt dagpengar etter § 4-19. På bakgrunn av tvil om heimelen for denne praksisen

og fordi han uansett bidrar til å komplisere regelverket, blir praksisen avvika (for nye tilfelle). For å unngå tvil om kva som skal vere gjeldande praksis, blir det foreslått at retten til å velje mellom å få dagpengar etter § 4-19 eller etter ordinære reglar, og konsekvensane av dette valet, blir gjort tydelegare i § 4-19.

4.3.2 Gjeldande rett

For å ha rett til dagpengar, er det blant anna eit vilkår om tap av minst halvparten av tidlegare arbeidstid, sjå folketrygdlova § 4-3, og om å ha hatt ein tidlegare arbeidsinntekt på minst 1,5 gongar grunnbeløpet i folketrygda (G) dei siste 12 månadene før søknad, eller minst 3 G i løpet av dei siste 36 månadene før søknad, sjå folketrygdlova § 4-4. Fyller ein vilkåra, får ein dagpengar i en periode på 52 eller 104 veker, avhengig av om tidlegare inntekt var under eller over 2 G, sjå folketrygdlova § 4-15.

Personar som har gjennomført verneplikt, vil ofte ikkje ha hatt tilstrekkeleg inntekt til å fylle minsteinntektskravet etter folketrygdlova § 4-4, og har heller ikkje hatt noko tap av arbeid. Dei kan likevel få rett til dagpengar etter særregelen i folketrygdlova § 4-19. Etter § 4-19 er det ikkje noko krav om minsteinntekt, og alle får eit standardisert dagpengegrunnlag på 3 G. Dagpengeperioden er avgrensa til 26 veker.

Bakgrunnen for særreglane er å midlertidig sikre inntekt til medlemmar som har gjennomført verneplikt, og av den grunn ikkje hatt høve til å tene opp rett til ordinære dagpengar gjennom arbeid. Gjennom ILO-konvensjon 168 har Noreg forplikta seg til å ha arbeidsløysetrygd for minst tre av dei ti gruppene av arbeidssøkarar som er nemnt i artikkel 26 i konvensjonen. Personar som har avtent verneplikt er ei av desse gruppene, sjå artikkel 26 nr. 1 bokstav c). Før folketrygdlova av 1997 var retten til dagpengar for tidlegare vernepliktige regulert i forskrift. Folketrygdlova § 4-19 innebar at gjeldande rett blei lovfesta og vidareført.

Fordi referanseperioden for inntektene som inngår i dagpengegrunnlaget jf. § 4-11, kan vere inntil 36 månader før søknad, vil nokre dagpengesøkarar samtidig fylle vilkåra for rett til dagpengar både etter særreglane i folketrygdlova § 4-19, og etter dei ordinære reglane. I slike tilfelle er det føresett at søkarane må velje etter kva reglar dei vil ha innvilga dagpengar, sjå merknaden til § 4-19 i Ot.prp. nr. 35 (1995–96) *Om lov om endringer i lov 17 juni 1966 nr. 12 om folketrygd (dagpenger under arbeidsledighet)*, i lov 27 juni 1947 nr. 9 om

tiltak til å fremme sysselsetting og i visse andre lover, pkt. 10.2.2:

«Det er forutsetningen at den trygdede skal kunne nytte eventuell rett til dagpenger på grunnlag av arbeidsinntekt etter de vanlige regler, dersom dette er gunstigere for vedkommende. Den trygdede må altså velge om vedkommende vil benytte særreglene i denne paragrafen, eller om han eller hun vil følge de vanlige reglene.»

I praksis har medlemmar som samtidig fyller vilkåra for rett til dagpengar etter § 4-19 og etter dei ordinære reglane, til no fått innvilga dagpengar etter dei reglane som verkar mest gunstig for den enkelte, dvs. dei som gir den høgaste dagpengesatsen. Det vil seie at ordinære dagpengar normalt har vore innvilga dersom dagpengegrunnlaget til søkaren er høgare enn 3 G, og at dagpengar etter § 4-19 har blitt innvilga i dei tilfella der grunnlaget er lågare enn 3 G. Når dagpengeretten etter § 4-19 er brukt opp, har desse dagpengemottakarane fått halde fram å få dagpengar etter dei ordinære reglane, som om desse blei innvilga da dei søkte dagpengar. Det vil seie at ordinære dagpengar er gitt med det dagpengegrunnlaget dei hadde på søknadstidspunktet, men med fråtrekk av 26 veker i den ordinære dagpengeperioden jf. folketrygdlova § 4-15. Dei som er innvilga dagpengar etter § 4-19, har da først fått dagpengar i 26 veker, for deretter å gå over på ordinære dagpengar i ytterlegare 26 eller 78 veker.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har opplyst at det berre var om lag 570 personar som samtidig fylte vilkåra for rett til dagpengar etter § 4-19 og etter dei ordinære reglane i løpet av 2023 og 2024, og at det var færre enn ti dagpengemottakarar i same periode som faktisk fortsatte på ein ordinær dagpengeperiode etter å ha brukt opp dagpengeperioden etter særregelen for vernepliktige.

4.3.3 Høyringa

På bakgrunn av dei føresetnadene som går fram av forarbeida, jf. ovanfor, om korleis særordninga har vore meint å verke, sende Arbeids- og inkluderingsdepartementet på høyring eit forslag som tydeleggjer at retten til å velje å få dagpengar etter § 4-19 eller etter dei ordinære reglane, inneber at ein vel berre eitt av regelsetta og ikkje ein kombinasjon av dei to.

Høyringa er nærmare omtalt i pkt. 4.2.3. Som det går fram der, har Arbeids- og velferdsdirekto-

ratet og YS gitt høyringssvar med merknader til forslaga.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støttar i utgangspunktet forslaget om å gjere valretten og konsekvensane av denne tydelegare, men meiner det er behov for fleire presiseringar i § 4-19. Dei meiner at det bør vere tydeleg at dei som blir innvilga dagpengar etter § 4-19, heller ikkje har rett til å få dagpengegrunnlaget reberekna ved gjenopptak av stønadsperioden etter § 4-16.

Direktoratet meiner vidare at det bør gå fram av ordlyden at valet av regelsett gjeld for heile stønadsperioden og at uttrykket «utført militærtjeneste» ikkje klart nok definerer kven § 4-19 er meint å omfatte.

Både *Arbeids- og velferdsdirektoratet* og YS meiner at det kan vere vanskeleg for den enkelte dagpengesøkaren å sjå kva som vil vere det beste valet av reglar.

Arbeids- og velferdsdirektoratet meiner at ein måte å løyse dette på kan vere å avskjere den individuelle valretten. Dette kan gjerast ved at dagpengane automatisk blir innvilga etter det regelsettet som gir den høgaste ytinga, eller ved å innføre eit vilkår om at berre dei medlemmane som ikkje har rett til dagpengar etter dei ordinære reglane, kan få rett til dagpengar etter § 4-19.

YS viser også til at den praksisendringa som den foreslåtte endringa av § 4-19 tydeleggjer, kan bety at nokon kan få noko mindre dagpengar enn etter tidlegare praksis, og støtter derfor ikkje endringa.

Både *Arbeids- og velferdsdirektoratet* og YS gir støtte til dei andre forslaga.

4.3.4 Departementet sine vurderingar og forslag

I NOU 1990: 20 *Forenklet folketrygd* og i Ot.prp. nr. 35 (1995–96) *Om lov om endringer i lov 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd (dagpenger under arbeidsløshet)*, i lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting og i visse andre lover, går det klart fram at dei som fyller vilkåra etter begge regelsetta, må velje å få dagpengar enten etter dei ordinære reglane eller etter særregelen i § 4-19. Desse forarbeida synest å føresette at medlemmen må velje eitt av alternativa. Det fell naturleg å tolke desse slik at konsekvensen av valet nettopp skal vere eit enten-eller, utan rett til å kombinere dei to regelsetta. Spørsmålet er ikkje drøfta nærmare i forarbeida, og det kan også argumenterast for den praksisen som har vore lagt til grunn av Arbeids- og velferdsetaten.

Administrative omsyn taler for at dei relativt få som samtidig fyller vilkåra etter begge regelsetta, må velje eitt av regelsetta. Ein eventuell kombinasjon av regelsetta, slik praksis har vore, inneber ytterlegare ein særregel som bidrar til å komplisere forvaltninga av dagpengeordninga. Etter dette legg departementet til grunn at den som søker dagpengar, og samtidig fyller vilkåra både etter dei ordinære reglane i folketrygdlova kapittel 4 og etter særregelen i § 4-19, må velje berre eitt av regelsetta.

Ein konsekvens av at ein ikkje lenger vil kunne kombinere dei to regelsetta, er at dagpengeperioden for dei som vel dagpengar etter § 4-19, ikkje vil kunne bli forlenga med ein resterande, ordinær dagpengeperiode som beskrive ovanfor i pkt. 4.3.2. Dei som vel å få dagpengar etter § 4-19, vil likevel ikkje vere avskorne frå å søke om og få innvilga dagpengar etter dei ordinære reglane etter at dei har uttømt retten etter § 4-19, gitt at dei på dette tidspunktet fyller dei ordinære vilkåra. Dermed er det ikkje gitt at ei endring av praksis vil føre til redusert dagpengerett for desse. Nokre av desse vil kunne ha rett til å få dagpengar i ein lengre periode til saman, samanlikna med det som har vore praksis til no.

Tal frå Arbeids- og velferdsdirektoratet tyder på at det er svært få som kjem i ein slik valsituasjon. Nokre av desse vil dessutan kunne få rett til ein ny, full stønadsperiode etter dei ordinære reglane, etter at dei har brukt opp 26-ukersperioden etter særreglane. Departementet meiner at omsynet til administrative forenklingar i dagpengeordninga må veie tyngre enn omsynet til dei relativt få som kan komme i ein slik valsituasjon. Desse vil også kunne få relevant rettleiing frå Arbeids- og velferdsetaten.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har i høyringa gitt innspel om endringar som ytterlegare kan forenkle valretten for dei som fyller vilkåra etter begge regelsetta, eller eventuelt kan avskjere valretten heilt. Dei peiker også på at det kan vere behov for ytterlegare klargjeringar om korleis føresegna skal tolkast, både når det gjeld reberekning og andre konsekvensar av valet av regelsett.

Departementet legg til grunn at desse nye forslaga ikkje er tilstrekkeleg utgreia. Dei inneber i nokon grad også realitetsendringar som ikkje har vore føresett i forslaget som har vore på høyring, som berre tydeleggjer dei gjeldande føresegnene. Departementet vil vurdere forslaga nærmare seinare, blant anna om det kan vere meir hensiktsmessig å regulere meir i forskrifter framfor å auke detaljnivået i lova ytterlegare.

Den gjeldande ordlyden i § 4-19 blei vedtatt samtidig med den nye forsvarslovgivinga i 2017, i samarbeid med Forsvarsdepartementet. Departementet kan sjå at «militærtjeneste» kan vere meir enn berre førstegongstenesta, slik *Arbeids- og velferdsdirektoratet* peiker på. Men ut ifrå overskrifta til § 4-19, «Dagpenger etter avtjent verneplikt», forarbeida, samanhengen med forsvarslovgivinga og langvarig praksis, meiner departementet at det ikkje er tvil om kven som er omfatta. Ei endring i ordlyden kan bli oppfatta som ei innhaldsmessig endring. Departementet er ikkje kjent med at det i praksis har vore uklart kva som er meint, og foreslår ikkje endringar i ordlyden.

Departementet foreslår etter dette å endre § 4-19 i tråd med høyringsforslaget.

Sjå forslaget til endring av folketrygdlova § 4-19.

4.4 Endre ordlyden i §§ 4-10 og 4-20 frå «seks månader» til «26 uker»

4.4.1 Bakgrunn

Folketrygdlova §§ 4-10 og 4-20 gjeld sanksjonar som følge av at dagpengemottakaren sjølv kan lastast for arbeidsløysa. Sanksjonen er ein straffeliknande reaksjon, fastsett av Arbeids- og velferdsetaten, som inneber at dagpengeutbetalinga blir stansa for ein periode. Sanksjonsperioden aukar når dei forholda som har ført til sanksjonen, blir gjentatt. Ved gjentak kan sanksjonen maksimalt bli gitt for ein periode på seks månader. I praksis blir maksimalperioden berekna til 26 veker. For at ordlyden skal samsvare med praksis, blir det foreslått å endre ordlyden frå «seks månader» til «26 uker».

4.4.2 Gjeldande rett

For å ha rett til dagpengar under arbeidsløyse, er det blant anna eit krav om å vere *reell arbeidssøkar*, sjå folketrygdlova § 4-5. For å underbygge og følge opp vilkåret, kan det etter folketrygdlova §§ 4-10 og 4-20 bli fatta vedtak om sanksjon som inneber at det ikkje blir utbetalt dagpengar i ein periode der vilkåra elles er oppfylt. Det kan vere tilfellet når dagpengemottakaren utan rimeleg grunn lar vere å møte til konferanse hos Arbeids- og velferdsetaten, har sagt opp jobben sin eller lar vere å søke eller ta imot tilbod om arbeid. Da fell retten til dagpengar bort i ein periode frå fire til atten veker, sjå folketrygdlova § 4-10 andre ledd og § 4-20 tredje og fjerde ledd. Dersom det innanfor dei siste tolv månadene er vedtatt ein sanksjon,

vil sanksjonsperioden auke til maksimalt seks månader, jf. § 4-10 andre ledd bokstav b og § 4-20 tredje ledd bokstav b.

Sanksjonsperiodene etter folketrygdlova §§ 4-10 og 4-20, er fire, åtte, tolv eller 18 *veker*, mens maksimalperioden etter ordlyden er på seks *månader*. Fordi all annan berekning for dagpengar blir gjort på grunnlag av veker, blir også maksimal sanksjonsperiode i praksis berekna til 26 veker, sjølv om ordlyden seier «seks månader».

4.4.3 Høyringa

Inga av høyringsinstansane, jf. pkt. 4.2.3, har merknader til dette endringsforslaget.

4.4.4 Departementet sine vurderingar og forslag

Med unntak av i folketrygdlova § 4-10 andre ledd bokstav b og § 4-20 tredje ledd bokstav b, skjer all berekning av dagpengar i *dagar* eller *veker*. Dei korte sanksjonsperiodane etter folketrygdlova §§ 4-10 andre ledd bokstav a og § 4-20 tredje ledd bokstav a, er på åtte, tolv eller 18 *veker*. Utbetaling av dagpengar skjer kvar 14. dag, dvs. annakvar *veke*, på grunnlag av innsendt meldekort, jf. folketrygdlova § 4-8, der to heile kalenderveker gir grunnlaget for berekninga. Også stønadsperioden blir rekna i veker, og utgjør 52, 104 eller 26 veker, jf. folketrygdlova §§ 4-15 og 4-19. Forbruket av dagpengeperioden skjer dermed også med dagar og veker; ikkje med månader.

At det i praksis allereie blir vedtatt sanksjonsperiodar med 26 veker, sjølv om perioden etter ordlyden skal vere seks månader, er fordi dette inneber ein praktisk og lik måte å få gjennomført sanksjonen på. Dette har samheng med at kvar enkelt kalendermånad ikkje er like lang. Ein sanksjonsperiode som inkluderer 31-dagersmånadene, vil utgjere fleire dagar og veker enn ein periode som inkluderer 30-dagersmånadene, og særleg februar, som berre har 28 eller 29 dagar.

En sanksjonslengde på 26 *veker* gjer dermed den straffeliknande reaksjonen lik for alle, uavhengig av når på året han blir vedtatt. Praksis inneber ei likebehandling som er uavhengig av kva for ein månad perioden blir rekna frå. Det er i hovudsak til fordel for stønadmottakarane.

Praksis med å rekne den lengste sanksjonsperioden som 26 veker framfor seks månader, verkar rett og rimeleg og mest gunstig for dei fleste. Den sikrar også likebehandling. Gjeldande

praksis bør gå klart fram i lova, for å unngå tvil. Departementet foreslår derfor å endre ordlyden i tråd med praksis, ved at «seks måneder» blir erstatta med «26 uker» i § 4-10 andre ledd bokstav b og § 4-20 tredje ledd bokstav b. Samtidig blir «atten» (veker) i § 4-10 andre ledd bokstav a og § 4-20 tredje ledd bokstav a, endra til «18». Dette er ei rent lovteknisk endring som sikrar konsekvent bruk av tal ved talstorleikar over tolv.

Sjå forslaget til endringar i folketrygdlova §§ 4-10 og 4-20.

4.5 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Forslaga om endringar i folketrygdlova §§ 4-8, 4-10 og 4-20 inneber ingen materielle endringar og kan ta til å gjelde straks. Forslaget om å tydeleggjere valretten i folketrygdlova § 4-19 inneber også ei praksisendring som nemnd i pkt. 4.3.4. Det er hensiktsmessig at denne tar til å gjelde frå 1. januar 2026. Det gir Arbeids- og velferdsetaten tid til å førebu endringa gjennom endringar i rundskriv med meir.

Forslaga vil ikkje ha nemneverdige konsekvensar for dagpengeutbetalingane.

Fordi endringane gir eit klarare regelverk, kan det lette forvaltninga av reglane, blant anna gjennom at færre treng å kontakte Arbeids- og velferdsetaten for å få rettleiing om kva som er gjeldande rett.

5 Endringar i folketrygdlova kapittel 8

5.1 Oppheving av særregel om opptening av rett til sjukepengar under koronapandemien – § 8-2 tredje ledd

For å ha rett til sjukepengar må medlemmen ha vore i arbeid i minst fire veker før han eller ho blei arbeidsufør (oppteningstid), jf. folketrygdlova § 8-2 første ledd. Likestilt med å vere i arbeid er tidsrom da medlemmen har fått ei yting til livsopphald etter kapittel 4 (dagpengar), 8 (sjukepengar), 9 (stønad ved sjukdom hos barn og andre nærstående) eller 14 (foreldrepengar mv.), jf. § 8-2 andre ledd.

Under koronapandemien blei det tatt inn ein særregel i folketrygdlova § 8-2 tredje ledd, der tidsrommet da medlemmen har fått yting etter «Midlertidig lov om kompensasjonssytelse for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19», gav rett til opptening av sjukepengar. Det å få ytinga blei likestilt med tidsrommet medlemmen har vore i arbeid. Den midlertidige lova blei oppheva 1. oktober 2021, og ingen får ytingar etter ho lenger. Departementet foreslår derfor å oppheve særregelen i § 8-2 tredje ledd.

Departementet foreslår at lovendringa trer i kraft straks.

Sjå forslaget til endring av folketrygdlova § 8-2.

5.2 Endringar i reglane for rett til sjukepengar for frilansarar som midlertidig er ute av inntekts-givande arbeid og som får sluttvederlag eller etterlønn – § 8-47

5.2.1 Bakgrunn

Arbeidstakarar som midlertidig er ute av inntekts-givande arbeid (inaktive), og som får etterlønn i forbindelse med at eit arbeidsforhold er avslutta, kan få rett til sjukepengar opptil seks månader etter at arbeidsforholdet blei avslutta. Frilansarar som midlertidig er ute av arbeid og får etterlønn,

har ikkje same rett til å få sjukepengar etter reglane som gjeld for inaktive i folketrygdlova § 8-47. Departementet foreslår at frilansarar som er inaktive og som får etterlønn, skal få same rett til å få sjukepengar som arbeidstakarar som er inaktive og får etterlønn. Endringa vil rette opp noko som er ei urimeleg forskjellsbehandling mellom frilansarar og arbeidstakarar etter dagens regelverk.

5.2.2 Gjeldande rett

Rett til sjukepengar følger av lov om folketrygd 28. februar 1997 nr. 19 (folketrygdlova) kapittel 8. Formålet med sjukepengar er å kompensere for at arbeidsinntekt fell bort for yrkesaktive personar som er arbeidsuføre på grunn av sjukdom eller skade. Det er eit vilkår at den arbeidsuføre er medlem av folketrygda og har vore i arbeid dei fire siste vekene før vedkommande blei arbeidsufør (oppteningstid), jf. folketrygdlova § 8-2. Likestilt med å vere i arbeid er tidsrom da medlemmen har fått ei yting til livsopphald etter kapittel 4 (dagpengar), 8 (sjukepengar), 9 (stønad ved sjukdom hos barn og andre nærstående) eller 14 (foreldrepengar mv.). Det er vidare krav om at personen har tapt pensjonsgivande inntekt, og at inntektsgrunnlaget for sjukepengar er minst 50 prosent av grunnbeløpet (grunnbeløpet utgjer 130 160 kroner per 1. mai 2025), jf. folketrygdlova § 8-3.

Sjølv om det er eit hovudkrav at den sjuke har vore i jobb direkte før sjukmeldingstidspunktet, kan ein person som midlertidig er utan jobb, likevel ha rett til sjukepengar viss det på sjukmeldingstidspunktet er *mindre enn ein månad* sidan sist vedkommande var i jobb. Dette følger av reglane i folketrygdlova § 8-47, som gir rett til sjukepengar til yrkesaktive personar som midlertidig er ute av inntekts-givande arbeid (ofte kalla sjukepengar til inaktive). Dersom ein person er omfatta av § 8-47, får personen først rett til sjukepengar frå 15. dag etter sjukmeldingstidspunktet. Dekningsgraden er også lågare, nemleg 65 prosent av sjukepengegrunnlaget. Personar som har vore inaktive kortare enn ein månad og som har komme i arbeid, men ikkje har rokke å jobbe fire

veker, har likevel rett til 100 prosent av grunnlaget frå 15. dag.

Det er eit vilkår for å få rett til sjukepengar som inaktiv at ein kan godtgjere at ein har eit inntektstap, og at sjukepengegrunnlaget er minst like stort som grunnbeløpet, jf. § 8-47 femte ledd.

Reglane for rett til sjukepengar for inaktive gjeld for alle yrkeskategoriar, det vil seie for arbeidstakarar, frilansarar og sjølvstendig næringsdrivande. Ytingar etter folketrygdlova kapittel 9 (pleiepengar, omsorgspengar og opplæringspengar) kan også bli gitte til inaktive etter reglane i § 8-47.

I § 8-47 fjerde ledd første punktum er det tatt inn ein særregel for personar som tar imot eller har tatt imot sluttvederlag eller etterlønn i forbindelse med at eit arbeidsforhold opphøyrer. For personar som får sluttvederlag eller etterlønn, blir tidsperioden for å få rett til sjukepengar som omtalt i § 8-47 første ledd, utvida frå éin månad til seks månader. Etter ordlyden og forarbeida til regelen gjeld dette berre for arbeidstakarar. I § 8-47 står det «arbeidsforhold», og i forarbeida står det «arbeidstakere», sjå Ot.prp. nr. 10 (2003–2004):

«Videre vil arbeidstakere som i forbindelse med nedbemanning mottar sluttvederlag i form av en eller flere månedslønner eller mottar lønn i oppsigelsestiden uten arbeidspålit, kunne rammes av regelendringen. I slike situasjoner foreligger det ikke dagpengerett før tidsperioden som sluttvederlaget eller etterlønnen er ment å dekke, er utløpt. Dette vil i praksis alltid være mer enn en måned. For å unngå at denne gruppen skal miste sykepengerettigheter foreslås det et unntak. Variasjonene i slike sluttpakkeavtaler er store, men departementet legger til grunn at utbetalingene i de fleste tilfeller ikke vil utgjøre mer enn en halv årslønn. Det vil være rimelig at denne gruppen har sykepengerettigheter i behold i opptil 6 måneder etter at arbeidsforholdet ble avsluttet, og departementet foreslår et slikt unntak.»

I § 8-47 fjerde ledd andre punktum er det også særreglar for personar som har utdanningspermisjon frå eit arbeidsforhold. I desse tilfella blir tidsperioden for få rett til sjukepengar utvida til tolv månader dersom utdanninga blir avbroten på grunn av sjukdom.

Særlege reglar som gjeld for frilansarar

I folketrygdlova § 1-9 står det at med frilansar i denne lova «meiner ein alle som utfører arbeid

eller oppdrag utanfor teneste for lønn eller anna godtgjersle, men utan å vera sjølvstendig næringsdrivande». Vilkåra for rett til sjukepengar for frilansarar går fram av folketrygdlova kapittel 8. Frilansarar har rett til sjukepengar med 100 prosent av sjukepengegrunnlaget frå trygda frå 17. dag, sjå folketrygdlova § 8-38 første og andre ledd. Det er eit vilkår at frilansaren jamleg har inntekt frå oppdrag utanfor teneste, sjå folketrygdlova § 8-38 første ledd andre punktum. Nokre frilansarar vil ha fast inntekt og oppdrag som liknar arbeidsforhold. Andre grupper av frilansarar vil ha varierte oppdrag av ulik lengde og ujamn inntekt. Sistnemnde vil ofte reknast for å vere frilansarar og fylle vilkåra i § 8-2, sjølv om dei på sjukmeldingstidspunktet ikkje er i oppdrag.

5.2.3 Høyringa

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 30. mai 2025 forslag til endring i folketrygdlova § 8-47 på høyring. Høyringa blei sendt til følgande høyringsinstansar og publisert på www.regjeringa.no:

Departementa

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Arbeidstilsynet
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Barneombodet
Datatilsynet
Helsedirektoratet
Helsetilsynet
Integrerings- og mangfaldsdirektoratet
Likestillings- og diskrimineringsombodet
Pasient- og brukaromboda
Personvernkommissjonen
Regjeringsadvokaten
Sametinget
Sivilombodet
Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)
Statens pensjonskasse
Statistisk sentralbyrå (SSB)
Statsforvaltarane
Trygderetten

Kommunane

Dei regionale helseføretaka
Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser (OUS)

Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

Universiteta
 Norsk senter for menneskerettar
 Statlege høgskolar

 AAP-aksjonen
 Akademikerne
 Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening (AAF)
 Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Arbeidssamvirkenes Landsforening (ASVL)
 Autismeforeningen i Norge
 Barnekreftforeningen
 Cerebral Parese-foreningen (CP-foreningen)
 Den norske advokatforening
 Den norske jordmorforening
 Den norske legeforening
 Epilepsiforbundet
 Fagforbundet
 Fellesorganisasjonen
 Finans Norge
 Foreningen for hjertesyke barn
 Forskningsstiftelsen Fafo
 Frambu kompetansesenter for sjeldne diagnoser
 Frischsenteret
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO)
 FØL Norge – For Økt Levestandard
 Handikappede Barns Foreldreforening
 Institutt for samfunnsforskning
 Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)
 Juristforbundet
 Juss-Buss
 Jussformidlingen
 Jusshjelpa i Nord-Norge
 Kreftforeningen
 KS – Kommunesektorens organisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 LO-Kommune
 LO-Stat
 Løvemammaene
 ME-foreningen
 Nasjonalforeningen for folkehelsen
 Norges Handikapforbund
 Norges Kvinne- og Familieforbund
 Norsk Barnelegeforening
 Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU)
 Norsk NCL-forening (tidligere Norsk Spielmeier-
 Vogt Forening)
 Norsk Psykologforening
 Norsk Sykepleierforbund (NSF)
 Norsk Tjenestemannslag (NTL)
 Norsk Tourette Forening
 Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
 Organisasjonen For Uføres Rettigheter
 Personskadeforbundet LTN
 Pårørendealliansen

Revmatikerforbundet
 Ryggmargsbrokk- og hydrocephalusforeningen
 (RH-foreningen)
 Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes orga-
 nisasjoner (SAFO)
 Samfunnsøkonomene
 Sanitetskvinnene
 SMB Norge
 Unio
 Virke
 Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Følgande høyringsinstansar har svart at dei ikkje har merknader til forslaget om endring av § 8-47:

Forsvarsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)
 Statistisk sentralbyrå (SSB)

Bergen kommune
 Harstad kommune

Helse Sør-Øst RHF
 Nasjonalt senter for sjeldne diagnoser

Autismeforeningen
 Barnekreftforeningen
 Fellesorganisasjonen (FO)
 Løvemammaene
 ME-foreldrene
 Norsk barnelegeforening
 Pårørendealliansen
 Spekter
 Unio

Følgande høyringsinstansar har støtta forslaget:

Barneombudet

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU)
 Norsk Tjenestemannslag (NTL)

Følgande høyringsinstansar har merknader til forslaget:

Arbeids- og velferdsdirektoratet

FØL Norge (For Økt Levestandard)
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)
 Ein privatperson

Desse høyringsinstansane er i all hovudsak positive til forslaget. Arbeids- og velferdsdirektoratet

er likevel i tvil om dei foreslåtte endringane er i tråd med intensjonen med lovendringa. Direktoratet er også opptatt av at det med forslaget ikkje er meininga å endre dei alminnelege reglane for rett til sjukepengar for frilansarar.

5.2.4 Departementet sine vurderingar og forslag

Folketrygdlova § 8-47 gir i visse tilfelle rett til sjukepengar for personar som ikkje fyller det alminnelege inngangsvilkåret i § 8-2 for å få rett til sjukepengar, om å ha vore i arbeid fire veker rett før personen blei arbeidsufør. Etter § 8-47 fjerde ledd første punktum gjeld den utvida retten til sjukepengar for personar som får sluttvederlag eller etterlønn etter at dei har avslutta eit arbeidsforhold. Ordlyden og forarbeida til føreseigna talar for at ho berre gjeld for arbeidstakarar, og slik blir det praktisert. Sjølv om det er mest vanleg at det er arbeidstakarar som får sluttvederlag eller etterlønn, kan også frilansarar få sluttvederlag/etterlønn.

Så lenge ein person får sluttvederlag eller etterlønn, har vedkommande ikkje rett til dagpengar før tidsperioden som sluttvederlaget eller etterlønna er meint å dekke, er over. Departementet meiner det er urimeleg at det berre er arbeidstakarar som har ein utvida rett til sjukepengar som inaktiv etter reglane i § 8-47 fjerde ledd første punktum. Frilansarar kan også ha rett til sluttvederlag eller etterlønn etter å ha avslutta eit oppdrag, og frilansarar kan heller ikkje få dagpengar før tidsperioden som sluttvederlaget eller etterlønna er meint å dekke, er over. På denne bakgrunnen foreslår departementet ei endring i folketrygdlova § 8-47 fjerde ledd første punktum slik at det går fram at ein medlem som får eller har fått sluttvederlag eller etterlønn i samanheng med opphøyr av eit arbeidsforhold *eller frilansoppdrag*, (og som ikkje har andre oppdrag (er inaktiv)), får utvida rett til sjukepengar som inaktiv i seks månader. For å gjere tydeleg at den utvida tidsperioden berre gjeld for perioden som sluttvederlaget eller etterlønna er meint å dekke (sjå sitat frå forarbeida i pkt. 5.2.2 over), foreslår departe-

mentet at det også blir tatt inn i føreseigna at tidsperioden for kor lenge ein kan få rett til sjukepengar blir utvida til *opptil* seks månader. I dag står det i føreseigna at fristen blir utvida til seks månader.

Departementet gjer for ordens skyld merksam på at det framleis er eit vilkår for å få rett til sjukepengar etter folketrygdlova § 8-47 at ein kan godtgjere at ein har eit inntektstap, og at sjukepengegrunnlaget er minst like stort som grunnbeløpet, sjå. § 8-47 femte ledd. Forslaget endrar ikkje dette. Når det skal takast stilling til spørsmålet om inntektstap vil det vere eit moment i vurderinga om etterlønna eller sluttvederlaget utbetalast uavhengig av om personen får inntekt frå nytt arbeidsforhold. Dersom etterlønna ville ha falle bort ved eit nytt arbeidsforhold, er det vanskeleg å godtgjere at ein har eit inntektstap.

Departementet gjer også merksam på at det med denne endringa i § 8-47 fjerde ledd ikkje er meininga å gjera endringer i dei alminnelege reglane for rett til sjukepengar for frilansarar etter folketrygdlova.

Sjå forslaget til endring av folketrygdlova § 8-47.

5.2.5 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Departementet anslår at ei svært lita gruppe vil bli omfatta av den foreslåtte utvidinga av yrkesgruppa som får rett til sjukepengar etter § 8-47 fjerde ledd første punktum, og meirkostnadane til sjukepengar er venta å vere ubetydelege.

Regelendringa som blir foreslått, vil også medføre utvida rett til pleiepengar for frilansarar som får sluttvederlag eller etterlønn. Departementet antar at denne utvidinga berre unntaksvis vil få følger, og meirkostnadene til pleiepengar er derfor anslått å bli tilnærma null.

Utgifter til systemutvikling og administrative kostnader av forslaget i Arbeids- og velferdsetaten er estimerte til om lag 2 mill. kroner.

Departementet foreslår at lovendringa trer i kraft straks.

6 Endringer i folketrygdlova kapittel 11

6.1 Tydeleggjering av forholdet mellom sjukepengar og arbeidsavklaringspengar – §§ 11-27 og 11-28

6.1.1 Bakgrunn

Ein person som oppfyller vilkåra for både å få sjukepengar og arbeidsavklaringspengar, må nytte sjukepengere rettane sine først, og kan ikkje samtidig få arbeidsavklaringspengar. I kontakt mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og departementet har det komme fram at det ikkje har vore heilt klart korleis reglane for dette er å forstå. Departementet foreslår derfor å endre lovteksta slik at det kjem tydelegare fram at ytingane i slike tilfelle ikkje kan kombinerast. Dette er i tråd med slik praksis i Arbeids- og velferdsetaten no er. Forslaget har ikkje vore på offentleg høyring da formålet ikkje er å endre reglane, men å gjere lovteksten klarare.

6.1.2 Gjeldande rett

Rett til sjukepengar er regulert i folketrygdlova kapittel 8. Paragraf 8-48 gjeld forholdet mellom sjukepengar og andre folketrygdytingar. Andre ledd lyder:

«Et medlem som samtidig fyller vilkårene for sykepengar og for arbeidsavklaringspengar, skal først benytte retten til sykepengar fullt ut. Dersom sykepengegrunnlaget er mindre enn to ganger grunnbeløpet, kan medlemmet likevel velge ytelse.»

Av føresegna følger det at ein ikkje kan få både sjukepengar og arbeidsavklaringspengar samtidig. Sjukepengere retten skal nyttast først. Dette gjeld likevel ikkje for personar som har eit sjukepengegrunnlag som er mindre enn 2 G (som ville gitt lågare sjukepengar enn minstesatsen for arbeidsavklaringspengar). Dei kan i staden velje om dei heller ønsker å få arbeidsavklaringspengar. Dei får likevel ikkje både sjukepengar og arbeidsavklaringspengar samtidig. Føresegna blei

endra frå 1. juni 2021, sjå Prop. 104 L (2020–2021) *Endringer i folketrygdloven (sykepengar og pleiepengar)*, jf. Innst. 359 L (2020–2021) *Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (sykepengar og pleiepengar)*. Tidlegare hadde ein rett til den høgaste av dei to ytingane viss ein hadde rett til begge.

Rett til arbeidsavklaringspengar er regulert i folketrygdlova kapittel 11. Paragraf 11-27 omhandlar forholdet til andre fulle ytingar frå folketrygda. Første ledd lyder:

«Et medlem som har rett til arbeidsavklaringspengar og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygd ytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan velge ytelse. Dette gjelder ikke i tilfeller som nevnt i § 8-48 andre ledd første punktum.»

Dei som har rett til både sjukepengar og arbeidsavklaringspengar, kan altså ikkje velje yting, men må nytte sjukepengere rettane sine først, med mindre dei har eit sjukepengegrunnlag som er mindre enn 2 G, jf. folketrygdlova § 8-48. Andre punktum kom inn i samanheng med at § 8-48 blei endra.

Paragraf 11-28 regulerer forholdet mellom arbeidsavklaringspengar og andre reduserte ytingar frå folketrygda. Det følger av første ledd at dersom ein person mottar ei anna redusert yting frå folketrygda, blir det gitt reduserte arbeidsavklaringspengar. Paragraf 11-28 seier ikkje, på same måte som § 11-27, at § 8-48 gjeld. Det er ikkje omtalt i Prop. 104 L (2020–2021) kvifor ikkje same presisering er tatt inn i § 11-28.

Ein må altså nytte sjukepengere retten sin fullt ut før ein startar på arbeidsavklaringspengeperioden. Unntaket for dei som har eit lågt sjukepengegrunnlag, inneber at dei kan velje arbeidsavklaringspengar i staden. Ikkje i nokon av tilfella kan ytingane kombinerast. For personar som allereie mottar arbeidsavklaringspengar, blir det annleis. Dersom dei har sjukepengere rett, kan dei kombinere arbeidsavklaringspengar og sjukepengar. Dette kan vere aktuelt for studentar eller andre som ikkje hadde opptent rett til sjukepengar da dei fekk innvilga arbeidsavklaringspengar, men

som blir sjuke mens dei arbeider i ei deltidstilling og tener opp rett til sjukepengar.

Arbeids- og velferdsetaten har tidlegare hatt ein praksis med å innvilge søknadar om arbeidsavklaringspengar frå personar som allereie mottar sjukepengar, så lenge personen er sjukmeldt frå ei deltidstilling som ikkje overstig 60 prosent (grensa på 60 prosent har samanheng med at ein som hovudregel ikkje kan arbeide meir enn 60 prosent utan å miste arbeidsavklaringspengane). Dette vil typisk skje når personen mot slutten av sjukmeldingsperioden søker om arbeidsavklaringspengar.

6.1.3 Departementet sine vurderingar og forslag

Lovteksten i folketrygdlova § 8-48 seier tydeleg at personar med opptent sjukepengerett må nytte denne fullt ut først. Det inneber at ein først kan få arbeidsavklaringspengar når sjukepengeretten er brukt opp.

I folketrygdlova § 11-27 om forholdet mellom arbeidsavklaringspengar og andre fulle ytingar frå folketrygda står det klart at personen ikkje kan velje i dei tilfella som er nemnde i § 8-48 andre ledd første punktum. Altså må ein person som samtidig fyller vilkåra for sjukepengar og for arbeidsavklaringspengar, først nytte retten til sjukepengar fullt ut.

Paragraf 11-28 om forholdet til andre reduserte ytingar frå folketrygda har ikkje same presisering. Departementet meiner likevel det må vere klart at § 8-48 første ledd gjeld. Det vil seie at sjukepengeretten må brukast før ein kan få arbeidsavklaringspengar, og at ytingane ikkje kan kombinerast.

Da det har vore noko uklart korleis ein skal forstå regelverket, meiner departementet det er ein fordel å klargjere lovteksten gjennom presiseringar i §§ 11-27 og 11-28.

Lovendringane vil innebere at det blir enda tydelegare at sjukepengeretten må nyttast fullt ut før ein kan få innvilga arbeidsavklaringspengar. Dette følger allereie av folketrygdlova § 8-48

andre ledd. Det kan vere uheldig at same regel blir gjentatt i to ulike kapittel i lova. Men for å sikre at regelen kommer klart nok fram, foreslår departementet at han likevel blir tatt inn også i kapittel 11. Dette sikrar at brukarar og andre lettare kan gjere seg kjent med rettstilstanden utan å lese fleire stader i folketrygdlova.

Departementet foreslår å tydeleggjere lovteksten. Dette er i tråd med praksisen Arbeids- og velferdsetaten no har. Sjå forslaget til presiseringar i folketrygdlova §§ 11-27 og 11-28.

6.2 Retting av feil i § 11-12

Folketrygdlova § 11-16 blei oppheva ved lov 20. desember 2024 nr. 81, sjå Prop. 5 L (2024–2025) *Endringar i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2025 m.m.)*, jf. Innst. 89 L (2024–2025) *Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringar i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2025 m.m.)*.

Folketrygdlova § 11-12 fjerde ledd første punktum viser til bl.a. § 11-16. Ved ein inkurie blei ikkje folketrygdlova § 11-12 oppdatert da § 11-16 blei oppheva. Departementet foreslår å endre § 11-12 slik at føresegna ikkje lenger viser til den no oppheva § 11-16.

Sjå forslaget til endring av folketrygdlova § 11-12 fjerde ledd første punktum.

6.3 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

I punkt 6.1 foreslår departementet å endre lovteksten slik at rettstilstanden blir klargjort. Dette er ei tydeleggjering av lovteksten og inneber ikkje endringar frå gjeldande praksis.

Endringa i folketrygdlova § 11-12 er oppretting av ein feil, og har ikkje administrative eller økonomiske konsekvensar.

Departementet foreslår at lovendringane trer i kraft straks.

7 Oppheve tidlegare særregel om fribeløp for uføretrygda som mottar ein omrekna uførepensjon

Da uføretrygd blei innført i 2015, blei det gitt nye reglar for reduksjon av uføretrygd mot arbeidsinntekt. Sjå Prop. 130 L (2010–2011) og Innst. 80 L (2011–2012). Fribeløpet på 0,4 G skal haldast utanfor reduksjonen uansett kor stor arbeidsinntekta er, og uføregraden skal ikkje reduserast. Tidlegare hadde mottakarane høve til å ha ei friinntekt på inntil 1 G etter ei ventetid på eitt år. Om friinntekta blei overskriden, blei uføregraden revurdert og sett ned på varig basis, og heile arbeidsinntekta inngjekk i revurderinga. Mottakaren måtte vente eit nytt år før det var høve til å ha friinntekt.

Det går fram av den nemnde proposisjonen at departementet vurderte om friinntekta på 1 G burde vidareførast for eksisterande mottakarar fram til mottakarane gjekk over til alderspensjon,

sidan det nye fribeløpet som blei innført i 2015 var lågare. Samtidig var det nye og lågare beløpet utforma på ein annan måte, og var ein del av eit meir fleksibelt system for å kombinere arbeid og trygd. For å balansere desse omsyna, blei det gitt ein overgangsregel slik at personar som mottok uførepensjon da det nye regelverket tredde i kraft, fekk ei beløpsgrense på 60 000 kroner for 2015–2018. Denne grensa gjaldt til og med 2018, og det er ikkje lenger behov for å ha regelen i lova. Opphevinga gir inga realitetsendring og har ikkje økonomiske eller administrative konsekvensar.

Sjå forslaget til endringar i folketrygdlova § 12-14.

Departementet foreslår at lovendringa trer i kraft straks.

8 Endringar i folketrygdlova kapittel 15, 17 og 17 A – klargjering av ordlyden i føresegnene om avkorting mot inntekt

8.1 Innleiing og bakgrunn

Einsleg mor eller far som har aleineomsorg for barn under åtte år, kan få overgangsstønad etter reglane i folketrygdlova kapittel 15. Full overgangsstønad utgjør 2,25 G. Etter folketrygdlova § 15-9 blir overgangsstønaden redusert med 45 prosent av «arbeidsinntekt» som overstig 0,5 G per år. Som arbeidsinntekt reknast i tillegg til dei trygdeytningane som er nemnt i § 15-9 tredje ledd, også inntekt frå næringsinntekt. Dette er klart føresett etter forarbeida, men går ikkje direkte fram av ordlyden.

Ytingane til etterlatne blei lagt om frå 1. januar 2024. Ytingane blei lagt om frå å vere ein gjenlevandepensjon ein kunne få heilt til overgangen til alderspensjon, til ein omstillingsstønad. Etter folketrygdlova kapittel 17 kan ein gjenlevande ektefelle under 67 år få ein tidsavgrensa omstillingsstønad. Formålet er at den gjenlevande etter ein omstillingsperiode etter dødsfallet kan bli i stand til å forsørge seg sjølv gjennom eiga arbeid. Som den tidlegare gjenlevandepensjonen, blir omstillingsstønaden redusert på grunnlag av arbeidsinntekt. Det følger av forarbeida til lova og vidareføring av fast, langvarig praksis at det med «arbeidsinntekt» er meint pensjonsgivande inntekt, på same måte som når det gjeld overgangsstønaden etter folketrygdlova kapittel 15.

På bakgrunn av dette blir det foreslått å tydeleggjere i lova kva for inntekter som skal føre til reduksjon (avkorting) av overgangsstønaden og omstillingsstønaden. Dette inneber ingen materielle endringar.

8.2 Gjeldande rett

8.2.1 Stønader til einsleg mor eller far med aleineomsorg for barn – folketrygdlova kapittel 15

Etter folketrygdlova kapittel 15 kan ein einsleg mor eller far som har aleineomsorg for barn, få overgangsstønad i inntil tre år. Formålet med stønaden er å sikre inntekt i ein overgangsperiode

når den einslege på grunn av aleineomsorg for barn, ikkje er i stand til å forsørge seg sjølv. Målet er å bli sjølvforsørgra ved eiga arbeid. Stønadsperioden kan utvidast på visse vilkår, blant anna dersom den einslege tar utdanning som reknast som nødvendig og hensiktsmessig for at ho eller han skal komme i arbeid og forsørge seg sjølv gjennom eiga arbeid. Den einslege forelderen kan også få stønad til barnetilsyn, tilleggsstønader og stønader til skolepengar m.m. på nærmare bestemte vilkår.

Som når det gjeld dei aller fleste andre folke-trygdytingane, blir også overgangsstønaden redusert dersom den einslege moren eller faren har inntekt gjennom eiga arbeid eller andre folke-trygdytingar. Etter folketrygdlova § 15-9 første ledd går det fram at overgangsstønaden blir redusert med «arbeidsinntekt». I praksis blir stønaden redusert både med inntekt som arbeidstakar – lønn – og annan pensjonsgivande inntekt, også inntekt frå næringsverksemd. Dette har vore praksis sidan stønaden blei innført.

I § 15-9 tredje ledd går det fram kva for folke-trygdytingar som er likestilte med «arbeidsinntekt». I praksis blir også inntekt frå utlandet rekna som arbeidsinntekt som fører til avkorting.

8.2.2 Stønader til gjenlevande ektefelle – folketrygdlova kapittel 17

Av § 17-5 følger det at ein kan få omstillingsstønaden i inntil tre år etter dødsfallet. I enkelte tilfelle kan perioden utvidast med inntil to år. I tredje ledd er det ein overgangsregel for dei tilfella der dei gjenlevande er født i 1963 eller tidlegare. Desse kan få stønaden fram til dei fyller 67 år, sjølv om stønadsperioden da blir lengre enn to år. Det er eit vilkår at den gjenlevande dei siste fem åra før dødsfallet ikkje har hatt ein gjennomsnittleg årleg «arbeidsinntekt» som overstig 2 G det enkelte år. Den årlege arbeidsinntekta må i tillegg ikkje ha overstige 3 G kvart av dei siste to åra før dødsfallet.

Det følger av § 17-9 første ledd at «stønaden (...) reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt».

Det er presisert at dette også gjeld «arbeidsinntekt fra utlandet». I tredje ledd er det ein oppstilling av dei ytingane frå folketrygda som er likestilt med «arbeidsinntekt». Det er ytingar etter kapittel 4, 8, 9, 11 og 14, og pensjonsytingar som det blir gitt statstilskott til etter AFP-tilskottslova og avtalefesta pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning.

Formålet med reglane om avkorting mot arbeidsinntekt, er å støtte opp under arbeidslinja, samtidig som den gjenlevande får ei minstesikring i omstillingstida etter eit dødsfall.

8.2.3 Stønader til gjenlevande mfl. som er omfatta av overgangsreglane i folketrygdlova kapittel 17 A

Ytingar til etterlatne etter folketrygdlova blei lagt om med verknad frå 1. januar 2024. Folketrygdlova kapittel 17 A inneheld overgangsreglar for gjenlevande ektefelle og tidlegare familiepleier som har rett til ytingar med verknad før 1. januar 2024. Også i folketrygdloven kapittel 17 A blir omgrepet «arbeidsinntekt» nytta. Folketrygdlova §§ 17 A-3 og 17 A-6 gir tilsvarende reglar som §§ 17-5 og 17-9, for dei som er omfatta av overgangsreglane i kapittel 17 A.

8.3 Departementet sine vurderingar og forslag

I folketrygdlova blir det nytta fleire ulike inntektsomgrep, som ut ifrå formålet med den enkelte ytinga kan ha ulikt innhald. Som nemnt over, har omgrepet «arbeidsinntekt» etter § 15-9 eit vidt innhald. Etter folketrygdlova kapittel 4, som gjeld dagpengar under arbeidsløyse, er «arbeidsinntekt» berre rekna som inntekt ein har som arbeidstakar, lønn. At det same omgrepet har ulikt innhald, kan skape uvisse om korleis ein skal forstå regelverket. I § 15-9 går det vidare fram kva for trygdeytingar som er likestilt med arbeidsinntekt, men ut over dette er inntektsomgrepet ikkje nærmare definert.

I den tidlegare regelen om avkorting av overgangsstonad mot inntekt, § 12-3 tredje ledd i folketrygdlova av 1966, var omgrepet «ervervsinntekt» nytta. Ut ifrå forarbeida til denne, var det klart at ein meinte å omfatte både inntekt som arbeidstakar og annan inntekt, også inntekt frå næringsverksemd. Som det går fram av NOU 1990: 20 *Forenklet folketrygdlov*, var det ikkje meininga å endre inntektsomgrepet da dette blei endra til «arbeids-

inntekt». Ut ifrå ei språkleg forståing av omgrepet, er det for så vidt også naturleg at dette omfattar all inntekt frå arbeid, uavhengig av om arbeidet er som tilsette arbeidstakarar eller for eksempel i eiga næringsverksemd. Det er derfor ikkje tvil om at praksis samsvarer med det som har vore intensjonen til lovgivaren.

Det er likevel uheldig at det same omgrepet har ulikt innhald i den same lova. Derfor bør «arbeidsinntekt» i dei relevante føresegnene i folketrygdlova kapittel 15, 17 og 17 A bli erstatta med eit inntektsomgrep som meir presist angir kva for inntekter som skal føre til reduksjon av stønadene.

I praksis blir dei nemnde stønadene reduserte med pensjonsgivande inntekt, som er definert i folketrygdlova § 3-15. Folketrygdlova § 3-15 viser til skattelova § 12-2, som gjeld personinntekt. Av skattelova § 12-2 første ledd bokstav a, går det fram at personinntekt er «fordel vunnet ved arbeid etter § 5-10», og av bokstav c følger det at blant anna arbeidsavklaringspengar etter folketrygdlova kapittel 11, inngår i personinntekta. Det følger vidare av skattelova § 5-10, at ytingar som trer i staden for inntekt, også blir rekna som ein fordel vunnen ved arbeid. Dette gjeld blant anna ytingar etter folketrygdlova kapittel 4, 8, 9 og 14, jf. bokstav c. Alle dei nemnde ytingane blir i praksis rekna som «arbeidsinntekt» etter folketrygdlova § 15-9, jf. tredje ledd. Sidan desse ytingane uansett blir rekna som «pensjonsgivande inntekt» etter folketrygdlova § 3-15, er ei slik presisering som i dag går fram av § 15-9 tredje ledd, ikkje lenger nødvendig.

Derimot kan det vere behov for å tydeleggjere gjeldande praksis om at også inntekt frå utlandet fører til avkorting av overgangsstonaden, slik som når det gjeld omstillingsstonaden, jf. § 17-9 første ledd annet punktum, sjølv om inntekt frå utlandet i utgangspunktet vil bli rekna som «pensjonsgivande inntekt» etter folketrygdlova § 3-15.

Omgrepet «pensjonsgivande inntekt» er brukt i folketrygdlova § 15-10 tredje ledd. Etter denne føresegna blir retten til stonad til barnetilsyn avgrensa til dei som har pensjonsgivande inntekt under 6 G. Også omsynet til samanhengen i regelverket tilseier at ein gjennomgåande bør nytte omgrepet «pensjonsgivande inntekt».

I tråd med dette blir omgrepet «arbeidsinntekt» foreslått erstatta med «pensjonsgivande inntekt» i dei nemnde paragrafane i kapittel 15, 17 og 17 A.

Samtidig blir også folketrygdlova § 15-9 tredje ledd foreslått endra, slik at det klart går fram at tilsvarende inntekt frå utlandet og inntekt frå eiga

næringsverksemd også fører til avkorting av overgangsstøtten, i tråd med praksis.

Sjå forslaget til endringer i folketrygdlova §§ 15-9, 17-5, 17-9 og 17A-3 og 17A-6.

8.4 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Endringsforslaga inneber ikkje materielle endringar og kan derfor ta til å gjelde straks. Forslaga har ikkje økonomiske eller administrative konsekvensar.

9 Endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere (endringer av aldersgrensa)

9.1 Innleiing og bakgrunn

Ved behandlinga av Prop. 73 L (2024–2025) *Endringer i arbeidsmiljøloven, lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. og lov om Statens pensjonskasse (avvikling av bedriftsinterne aldersgrenser og økning av den alminnelige aldersgrensen i staten)*, jf. Innst. 262 L (2024–2025) og Lovvedtak 53 (2024–2025), vedtok Stortinget at den allmenne aldersgrensa for statstilsette og andre medlemmar i Statens pensjonskasse blir auka frå 70 til 72 år.

I enkelte pensjonslover går aldersgrensa direkte fram av den spesifikke lova, og er ikkje bestemt av lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. eller av arbeidsmiljølova. Dette gjeld blant anna lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere. I lys av endringane som er vedtatt i arbeidsmiljølova og lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. og lov om Statens pensjonskasse, meiner departementet at det er naturleg å gjere tilsvarende endringer i desse lovene.

9.2 Gjeldande rett

9.2.1 Pensjonsordninga for apotek

Lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. omfattar apotekarar og arbeidstakarar ved apotek, jf. § 1 første ledd. I tillegg kan enkelte andre stillingar knytte til farmasien vere omfatta av pensjonsordninga, jf. § 1 andre ledd.

I dag er aldersgrensa i apotekpensjonslova 70 år. I apotekordninga er det ikkje høve til å gjere unntak frå plikta til å fråtre etter oppnådd aldersgrense, slik det er etter lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. For dei som blir omfatta av apotekordninga, er derfor aldersgrensa absolutt.

Det følger av § 7 i lova at for medlemmar som har ei kortare tenestetid enn 30 år, blir alderspensjonen avkorta proporsjonalt mot talet på

tenestear førre enn 30. For medlemmar som fråtrer utan rett til straks å få pensjon, skal alderspensjonen utgjere ein så stor del av full pensjon som forholdet mellom tenestetid og den samla tenestetida vedkomande ville ha fått om han eller ho hadde halde fram i stillinga til aldersgrensa, men ikkje meir enn 40 år og ikkje mindre enn 30 år. Sidan aldersgrensa i dag er 70 år, inngår det i dag tid fram til 70 år i kravet til full opptening for oppsette pensjonar.

9.2.2 Pensjonsordninga for sjukepleiarar

Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere omfattar offentleg godkjente sjukepleiarar som er tilsette i privat, fylkeskommunal eller statleg verksemd omfatta av spesialisthelsetenestelova og helseforetakslova, jf. § 1 første ledd.

Det er to aldersgrenser i sjukepleiarpensjonsordninga. Aldersgrensa er 70 år for overordna sjukepleiarar, til dømes sjukepleiarar i administrative stillingar og undervisningsstillingar, og 65 år for underordna sjukepleiarar, dvs. sjukepleiarar i meir operative stillingar.

Aldersgrensa på 65 år er ei særaldersgrense som gir særskilde rettar til pensjon, men også sjukepleiarar med særaldersgrense 65 år kan fortsette i stillinga til den allmenne aldersgrensa på 70 år er nådd. I sjukepleiarpensjonsordninga er det ikkje høve til å gjere unntak frå plikta til å fråtre, og ein pliktar å fråtre ved første månadsskifte etter fylte 70 år.

9.3 Høyringa

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 25. august 2025 på høyring eit høyringsforslag om endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere (endringer av aldersgrensa). Høyringsfristen var 29. september 2025.

Høyringa blei sendt til følgande høyringsinstansar:

Departementa
Statsministerens kontor

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Datatilsynet
Finanstilsynet
Forbrukerrådet
Forbrukertilsynet
Hovedredningssentralen
Konkurransetilsynet
Kriminalomsorgsdirektoratet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Politidirektoratet
Politiets sikkerhetstjeneste
Regelrådet
Regjeringsadvokaten
Skattedirektoratet
Statens pensjonskasse
Statens seniorråd
Statistisk sentralbyrå
Sysselmeisteren på Svalbard
Trygderetten

Sivilombudet

Garantikassen for fiskere
Maritim pensjonskasse
Pensjonsordning for apotekvirksomhet
Pensjonsordning for sykepleiere

Oslo kommune

Akademikerne
Apotekforeningen
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Den Norske Aktuarforening
Farmasiforbundet
Fellesordningen for AFP
Finans Norge
Forsvar offentlig pensjon
Forsvarets seniorforbund
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)
Gabler AS
Hovedorganisasjonen Virke
Kommunal Landspensjonskasse
KS – Kommunesektorens organisasjon
Kunnskapssenter for lengre arbeidsliv
Landsforbundet for offentlige pensjonister
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
LO Kommune
LO Stat

NITO
Norges Farmaceutiske Forening
Norsk Pensjon AS
Norsk Sykepleierforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Organisasjonen for Uføres rettigheter
Oslo Pensjonsforsikring AS
Pensjon for alle
Pensjonistforbundet
Pensjonskasseforeningen
Pensjonskontoret
Regnskap Norge
Samarbeidsforumet for funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)
Samfunnsbedriftene
Senior Norge
Senter for et aldersvennlig Norge
Storebrand
Unio
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Departementet har mottatt 21 høyringssvar frå instansar. I tillegg har ein privatperson sendt inn høyringssvar.

Følgande høyringsinstansar har svart at dei ikkje har merknader:

Forsvarsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Skatteetaten
Statistisk sentralbyrå

Oslo pensjonsforsikring

Følgende instansar har hatt merknader:

Statens pensjonskasse

Apotekforeningen
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Farmasiforbundet
Forsvarets seniorforbund
Kommunal Landspensjonskasse
KS – Kommunesektorens organisasjon
Kreftforeningen
Landsforbundet for offentlige pensjonister
Norges Farmaceutiske Forening
Norsk Sykepleierforbund
Samfunnsbedriftene
Senior Norge
Unio
Virke

Både dei som uttaler seg om sjukepleiarpensjonslova og apotekpensjonslova er i all hovudsak positive til forslaga om å auke aldersgrensa frå 70 til 72 år slik at lova harmoniserer med 72-års aldersgrensa i arbeidsmiljølova og med aldersgrensa for statstilsette.

Spekter, KS, Samfunnsbedriftene, Virke og Forsvarets seniorforbund (FSF) meiner at forslaget er viktig for å møte det aukande behovet for arbeidskraft som følge av den demografiske utviklinga. *Senior Norge* set spørsmålsteikn ved om aldersgrensa for apotekarar og sjukepleiarar framleis skal vere absolutt ved fylte 72 år. FSF og *Landsforbundet for offentlege pensjonistar* meiner at regjeringa ikkje går langt nok når det gjeld auke i aldersgrensa. Dei meiner at aldersgrensene bør opphevast, sekundært at grensa blir sett til 75 år, slik at det er samsvar med taket for pensjonsoppteninga i folketrygda.

Norsk Sykepleierforbund (NSF) meiner at det store potensialet for lengre arbeidsliv for sjukepleiarar er blant yngre aldersgrupper. Dei fleste som framleis er yrkesaktive ved 62 år sluttar ved 65 år. I lys av endringane som er vedtatt i arbeidsmiljølova og lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl., aksepterer dei likevel at det er naturleg å heve aldersgrensa frå 70 til 72 år i sjukepleiarpensjonslova.

Statens pensjonskasse, KLP, Farmasiforbundet og *Virke* støttar forslaga om at det ikkje skal medrekna tid lenger enn til 70 år i fastsettinga av kravet for full opptening for oppsette pensjonar. Forslaget inneber at ingen vil få lågare tenestepensjon som følge av endringa.

I høyringsnotatet peika departementet på at det er mogleg at ei høgare aldersgrense kan bli utfordrande med tanke på auka behov for tilrettelegging. Departementet bad derfor om ei vurdering frå høyringsinstansane av om dette er venta å vere ei spesiell utfordring i desse sektorane.

Farmasiforbundet skriv at dei få apoteknikarar som vil nytta seg av moglegheita til å jobba lenger er ein positiv ressurs for apoteka. Dei ser ikkje auka behov for tilrettelegging som ei vesentleg reell utfordring.

Unio og NSF åtvarar mot at ei auke i aldersgrensa til 72 år kan føre til at alderen for når tilretteleggings- og seniorpolitiske tiltak blir sett inn blir heva. De meiner at tiltaka da berre blir sett inn mot grupper som uansett ville ha jobba lenge. Dei viser også til undersøkingar som peiker på at det i dagens helsesektor, med knapp bemanning og stram økonomi i kommunar og helseføretak, er utfordrande å legge til rette for dei som har behov for tilrettelegging. *Unio* og NSF tilrår at inten-

sjonsavtalen som nyleg er inngått om rekruttering gjennom inkludering, kan omfatte seniortiltak slik at seniorsjukepleiarar som blir rekruttert tilbake i yrket, kan vere mentorar for dei gruppene som treng rettleiing av erfarne fagpersonar.

Spekter meiner at dette ikkje er grupper som avvik særskilt frå andre grupper i helsesektoren med tanke på tilrettelegging, men at det for nokon mindre verksemdar kan oppstå utfordringar dersom endringa blir sett i verk frå 1. januar 2026, fordi verksemdene allereie kan ha tilsett personell til erstatning for arbeidstakarar som dei forventa måtte slutta ved fylte 70 år. *Virke* framhevar at med auka aldersgrenser blir det viktig å sikre at arbeidsmiljøet er tilrettelagt for eldre arbeidstakarar med tiltak for å redusere fysisk og psykisk belastning, og fremje eit inkluderande og støttande arbeidsmiljø. Samfunnsbedriftene vurderer at ei høgare aldersgrense kan føre til auka behov for tilrettelegging på arbeidsplassen for å sikre at eldre arbeidstakarar kan utføre oppgåvene sine på ein trygg og effektiv måte, f.eks. gjennom ergonomiske tilpassingar, fleksible arbeidstider og tilgang til helsetenester.

9.4 Departementet sine vurderingar og forslag

Alle høyringsinstansane støttar forslaga og fleire meiner at forslaga er viktige for å møte det aukande behovet for arbeidskraft som følge av den demografiske utviklinga.

Fleire peiker på at ei høgare aldersgrense kan føra til auka behov for tilrettelegging på arbeidsplassen. Blant anna *Norsk Sykepleierforbund* framhevar at det er viktig at tilrettelegging og seniortiltak blir sett inn tidleg, og ikkje blir utsett som følge av at aldersgrensa blir auka. *Spekter* meiner at ei lovendring frå 1. januar 2026 kan skape utfordringar for verksemdar som allereie har tilsett personell i påvente av at arbeidstakarar går av ved 70 år, og ber om at dette blir tatt i betraktning i vurdering av når endringa skal gjelde frå. Departementet meiner at lovforslaget har vore kjent ei stund, og vurderer at dette bør vere mogleg å handtere for dei verksemdene som blir påverka. Departementet held derfor fast på forslaget om at endringane trer i kraft frå 1. januar 2026. I lys av at den allmenne aldersgrensa i staten blir auka til 72 år frå 1. januar 2026 er det rimeleg å også auke aldersgrensa i apotekpensjonslova og sjukepleiarpensjonslova til 72 år frå same tidspunkt.

Lovforslaga har fått brei tilslutning i høyringa, noko som tilseier at departementet held oppe for-

slaget. Departementet foreslår at aldersgrensa på 70 år, som gjeld for alle medlemmar i apotekpensjonslova, og for overordna sjukepleiarar i sjukepleiarpensjonslova, blir heva til 72 år. Forslaget, jf. § 6 andre ledd i apotekpensjonslova og § 6 første ledd første punktum i sjukepleiarpensjonslova, er ei harmonisering til det som er den normale aldersgrensa i arbeidslivet.

Forslaga vil også bety at underordna sjukepleiarar med særaldersgrense 65 år vil kunne fortsette i arbeid til dei er 72 år. Dette vil også innebære at 70-årsgrensa blir heva til 72 år i lov 10. juni 2025 nr. 31 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsreglar for personar med særaldersgrense) med endringer i sjukepleiarpensjonslova.

Forslaget om å heve aldersgrensa frå 70 til 72 år i pensjonslovene her, har ikkje som intensjon å redusere pensjonsrettane. Det blir derfor foreslått presisert i apotekpensjonslova og i sjukepleiarpensjonslova at det ikkje skal medreknast tid lenger enn til 70 år i fastsetting av kravet til full opptening for oppsette pensjonar. Departementet vil følge opp forslaga i høyringsnotatet med nødvendige forskriftsendringer i forskrift av 5. januar 2000 nr. 4 aldersgrenser for sykepleiere.

Sjå forslaget til endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 6 andre ledd, § 7 nr. 1 første ledd, § 7 nr. 2 andre ledd, § 9 tredje ledd, § 11 femte ledd, § 11 sjette ledd, § 14 andre ledd, § 16 tredje ledd, § 23 fjerde ledd og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 6 første ledd, § 6 tredje ledd, § 7 fjerde ledd, § 7 femte ledd, § 10 andre ledd, § 11 h tredje ledd bokstav a og § 13 sjette ledd og lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsregler for personer med særaldersgrense) § 11 m og § 11 n.

9.5 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Forslaget om å auke aldersgrensa frå 70 til 72 år i apotekpensjonslova og i sjukepleiarpensjonslova, vil gi arbeidstakarar som passerer 70 år høve til å arbeide inntil to år til. Dersom forslaget fører til auka sysselsetting på apotek og blant sjukepleiarar i aldersgruppa frå 70 til 72 år, så vil det gi ein samfunnsøkonomisk gevinst.

Det å heve aldersgrensa frå 70 til 72 år opnar opp for at arbeidstakarar kan jobbe lenger, men det kan også medføre tiltak på arbeidsplassen for å gjere dette praktisk mogleg for den enkelte arbeidstakaren. Dette kan gi auka kostnader for den enkelte arbeidsgivaren gjennom meir behov for tilrettelegging av arbeidsoppgåver.

Unio og Norsk Sykepleierforbund (NSF) viser i sine høyringssvar til at det allereie er store utfordringar med tilstrekkeleg tilrettelegging på arbeidsplassane i dagens helsesektor. Begge uttaler at den knappe bemanninga og stramme økonomien i kommunar og helseforetak avgrensar arbeidsgivaranes handlingsrom for god nok tilrettelegging, slik at unødig mange endar med avgang på grunn av uføre- eller alderspensjon.

Departementet ser at ei heving av aldersgrensa frå 70 til 72 år stiller høgare krav til arbeidsgivar med tanke på tilrettelegging på arbeidsplassen for dei tilsette, samanlikna med om 70-årsgrensa blei ståande. Departementet legg til grunn at spørsmål knytt til seniorpolitikk og tilrettelegging blir følgt opp i sektorane i samarbeid med partane i arbeidslivet.

Endringane som følge av forslaga i Prop. 73 L (2024–2025) *Endringer i arbeidsmiljøloven, lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. og lov om Statens pensjonskasse (avvikling av bedriftsinterne aldersgrenser og økning av den alminnelige aldersgrensen i staten)* trer i kraft 1. januar 2026. Departementet foreslår at endringane her også trer i kraft frå 1. januar 2026.

10 Endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (innhenting av inntektsopplysninger mv.)

10.1 Innleiing og bakgrunn

Ved behandlinga av Prop. 108 L (2024–2025) *Endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsreglar for personar med særaldersgrense)*, jf. Innst. 348 L (2025–2025) og Lovvedtak 76 (2024–2025), vedtok Stortinget nye pensjonsreglar for personar med særaldersgrense. Reglane trer i kraft 1. januar 2026.

Det følger av reglane at tidlegpensjon og særalderspåslag blir avkorta mot pensjongivande inntekt. For tidlegpensjon er inntektsgrensa pensjonsgrunnlaget i medlemspliktig stilling etter uttak, tillagt 2,7 gonger grunnbeløpet i folketrygda. For særalderspåslag er inntektsgrensa pensjonsgrunnlaget i medlemspliktig stilling tillagt grunnbeløpet i folketrygda. Medlemmen plikter å gi opplysningar om inntekt og forventet inntekt, både når pensjonen bli innvilga og ved endra forhold. Sjølv om medlemmen pliktar å gi opplysningar om inntekt, kan det likevel vise seg at kvar enkelt har fått utbetalt for mykje eller for lite pensjon. Når skatteoppgjeret ligg føre, skal det derfor gjennomførast eit etteroppgjør for tidlegpensjon. For særalderspåslag skal det livsvarige nivået reduserast for kvart år som medlemmen har inntekt over inntektsgrensa. I Prop. 108 L (2024–2025) viste departementet til at nødvendige føresegner om innhenting av inntektsopplysningar ville bli følgt opp i ein eigen prosess. Departementet følger opp dette i proposisjonen her.

Vidare følger det av reglane at kvalifikasjonskravet for tidlegpensjon skal vere at ein har stått i ei særaldersgrensestilling i 10 av dei siste 15 år før aldersgrensa eller før avgang med rett til tidlegpensjon. I tillegg må ein ha fråtredd heilt eller delvis for å kvalifisere for tidlegpensjon. For å oppfylle kvalifikasjonskravet for særalderspåslag til livsvarig pensjon må ein dei siste 15 år før særaldersgrensa, eller før fråtredding med rett til uttak av alderspensjon, ha stått i ei medlemspliktig stilling i minst 10 år. Ein må vidare ha fråtredd medlemspliktig stilling med minst 10 prosent samanlikna med full stilling. For å kunne ta stilling til om kvalifikasjonskrava er oppfylte og berekne tidleg-

pensjon og særalderspåslag, vil pensjonsleverandøren kunne ha behov for opplysningar frå noverande eller tidlegare arbeidsgivarar om arbeidsforholdet. Dei kommunale tenestepensjonsleverandørane har behov for ein heimel i forsikringsverksemdslova til å innhenta slike opplysningar. Departementet følger opp dette med forslag til nødvendige heimlar i denne proposisjonen.

Med kommunale tenestepensjonsleverandørar siktar ein til livsforsikringsføretak og pensjonskasser som kan tilby kommunale tenestepensjonsordningar etter reglane i forsikringsverksemdslova kapittel 4. Kommunale tenestepensjonsordningar omfattar tilsette i kommunar, fylkeskommunar, helseføretak og føretak med kommunal tilknytning osv., jf. forsikringsverksemdslova § 4-1.

Skatteforvaltningslova og forsikringsverksemdslova høyrer inn under Finansdepartementet. Departementet sitt forslag til endringer i desse lovene blir derfor fremma i samråd med Finansdepartementet.

10.2 Høyringa

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 6. juni 2025 på høyring eit høyringsnotat med forslag til endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (innhenting av inntektsopplysninger mv.). Høyringsfrist var 18. juli 2025.

Høyringa blei sendt til følgande høyringsinstansar:

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Datatilsynet
Finanstilsynet
Regelrådet
Skattedirektoratet
Statens pensjonskasse

Oslo kommune

Pensjonsordningen for sykepleiere

Akademikerne

Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Fellesordningen for AFP
 Finans Norge
 Gabler AS
 Hovedorganisasjonen Virke
 Kommunal Landspensjonskasse
 KS – Kommunesektorens organisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 LO Kommune
 LO Stat
 NITO
 Norsk Pensjon AS
 Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
 Oslo Pensjonsforsikring AS
 Pensjonskasseforeningen
 Pensjonskontoret
 Samfunnsbedriftene
 Storebrand
 Unio
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Departementet har mottatt 11 høyringsvar, irekna frå to privatpersonar. Følgande høyringsinstansar har uttalt at dei ikkje har merknadar:

Finansdepartementet
 Justisdepartementet

Skatteetaten
 Statens pensjonskasse

Oslo Pensjonsforsikring

Pensjonskasseforeningen uttalte at dei ga sin støtte til forslaget.

Høyringsinstansane er i all hovudsak positive til forslaga i høyringsnotatet.

Kommunal Landspensjonskasse (KLP) viser i sitt høyringssvar til at:

«Oppsummering av KLPs hovedpunkter

- Det må på plass nødvendige hjemler i lov om pensjonsordning for sykepleiere for at pensjonsordningen skal kunne motta tilsvarende opplysninger som andre tjenestepensjonsordninger. Se nærmere om dette i punkt 3.
- For beregning og inntektsprøving av særalderspåslag, er det nødvendig med informasjon fra NAV om mottak av uføretrygd etter folketrygdloven kap. 12, jf. Det foreligger i høringen ingen forslag til en bestemmelse om utlevering av slik informasjon.
- KLP etterlyser nok en gang en generell tilgang til a-ordningen, tilsvarende det leve-

randører av privat tjenestepensjon har for arbeid med pensjonsordninger etter skatteforvaltningsloven § 3-6 (4).»

Departementet følger opp innspelet frå KLP om å få på plass heimler også i lov om pensjonsordning for sykepleiere, slik at pensjonsordninga skal kunne motta tilsvarende opplysningar som andre tenestepensjonsordningar til arbeidet med tidlegpensjon og særalderspåslag.

Vidare foreslår departementet heimel for at tenestepensjonsordningane skal kunne få opplysningar frå Arbeids- og velferdsetaten som er nødvendige for å kunne berekne og vilkårsprøve tidlegpensjon og særalderspåslag.

KLP viste i sitt høyringssvar til at ei alternativ løysing til heimel for å innhente opplysningar frå Arbeids- og velferdsetaten er å utvide samordningslova § 3 slik at ho også omfattar både tidlegpensjon og særalderspåslag. Departementet viser til at ei endring av samordningslova ikkje har vore på høyring, og at lova er så vidt samansett at det er meir formålstenleg å heimle dette i særreglar, slik det blir foreslått i proposisjonen her.

Når det gjeld tilgang til a-ordninga, viser departementet til at dette ikkje har vore ein del av høyringa. Departementet viser til at pensjonsleverandørane har spilt inn dette tidlegare, og viser til at Finansdepartementet i Prop. 10 L (2024–2025) *Endringer i forsikrings- og finansmarkedslovgivingen (samleproposisjon)* punkt 2.2.1.4 skriv:

«Til innspillet fra Finans Norge og KLP om at de kommunale pensjonsleverandørene bør få en mer generell hjemmel til å bruke opplysninger fra a-ordningen, slik de private pensjonsleverandørene har til å få utlevert opplysninger om inntekts- og arbeidsforhold til bruk for beregning av innskudd og premie, viser departementet til at dette ikke har vært en del av denne høringen. Departementet vil følge opp dette som en egen sak.»

Arbeids- og velferdsdirektoratet påpeker i sitt høyringssvar at det bør bli gitt klare heimlar for at andre tenestepensjonsordningar enn Statens pensjonskasse kan innhente opplysningar frå etaten til bruk i vilkårsprøving og berekning av tidlegpensjon og særalderspåslag, og for at etaten har unntak frå teieplikt ved slik utlevering. Vidare uttaler Arbeids- og velferdsdirektoratet at det, for å unngå rettsleg uklarleik eller utilsikta endring i praksis, bør komme tydeleg fram at forslaget til heimel for å innhente inntektsopplysningar ikkje er meint å skjerpe kravet til presisjon i heimels-

grunnlaget for anna informasjonsinnhenting enn det som direkte blir omfatta av føresegna. Departementet følger opp dette.

Både KLP og Arbeids- og velferdsdirektoratet viser til at departementet sitt forslag om å gi pensjonsinnretningane heimel til å innhente nødvendige opplysningar om arbeidstakaren eller pensjonisten sine arbeidsforhold frå noverande og tidlegare arbeidsgivarar heller bør løysast ved at pensjonsinnretningane får tilgang til Aa-registeret. Departementet viser til at dette ikkje har vore ein del av høyringa, og vil komme tilbake til dette i ein seinare prosess.

Akademikerne meiner det burde vore presisert at dei aktuelle medlemmane skal få beskjed om at kontroll av korrekt tidlegpensjon og særalderspåslag inneber at opplysningar om dei vil bli henta frå Skatteetaten, jf. prinsippet om transparens for den registrerte i EU si personvernforordning art. 5 nr. 1 bokstav a, og at det bør bli føresett at dei aktuelle aktørane informerer dei registrerte om dette. Departementet viser til at personvernomsyn taler for at det bør vere klart for dei registrerte korleis personopplysningane deira blir brukte. I personvernforordninga artikkel 5 nr. 1 bokstav a kjem dette til uttrykk ved at personopplysningar skal bli behandla på ein «åpen måte med hensyn til den registrerte» (prinsippet om openheit). Lovregulering av tilgangen til å bruke personopplysningar som blir foreslått i proposisjonen bidrar etter departementet si vurdering til å skape slik openheit. Departementet legg til grunn at Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane følger reglane i personvernregelverket i arbeidet med tidlegpensjon og særalderspåslag.

10.3 Departementet sine vurderingar og forslag

10.3.1 Innhenting av inntektsopplysningar m.m.

For å kunne gjennomføre etteroppgjeret av tidlegpensjon, og fastsette livsvarig reduksjon av særalderspåslag, er Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane avhengige av å få avklart om pensjonisten har hatt inntekt som overstig inntektsgrensa. For tidlegpensjon er inntektsgrensa pensjonsgrunnlaget i medlemspliktig stilling etter uttak, tillagt 2,7 gonger grunnbeløpet i folketrygda. For særalderspåslag er inntektsgrensa pensjonsgrunn-

laget i medlemspliktig stilling tillagt grunnbeløpet i folketrygda.

Statens pensjonskasse har i lov om Statens pensjonskasse § 45 heimel til å innhente nødvendige opplysningar for å forvalte dei ordningane pensjonskassa administrerer frå mellom anna arbeidsgivarar, offentlege myndigheiter og institusjonar som administrerer andre pensjons- eller trygdeordningar, utan hinder av teieplikt. Føresegna gjeld berre innhenting av opplysningar etter pålegg i kvar enkelt sak, jf. Prop. 135 L (2019–2020) *Endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, sosialtjenesteloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (behandling av personopplysninger)*, punkt 8.4.2, og opnar ikkje for tilgang til løpande rapporterte inntektsopplysningar. Departementet foreslår ei eiga føresegn som gir Statens pensjonskasse heimel i lov om Statens pensjonskasse til å innhente løpande rapporterte inntektsopplysningar. I tillegg blir det foreslått presisert at grunnlaget for pensjonsgivande inntekt frå skatteoppgjeret kan innhentast for å kunne gjennomføre etteroppgjer knytt til tidlegpensjon. Det blir foreslått ein tilsvarende heimel i sjukepleiarpensjonslova og for kommunale tenestepensjonsleverandørar i skatteforvaltningslova.

Departementet presiserer at forslaget til føresegn i lov om Statens pensjonskasse ikkje endrar det materielle innhaldet i § 45 første ledd, men berre er ei presisering av retten til å innhente inntektsopplysningar frå skattemyndigheitene.

Skattemyndigheitene innhentar og behandlar ei rekke opplysningar for skatteformål. Desse opplysningane vil i stor grad vere underlagd teieplikt. Skatteforvaltningslova kapittel 3 regulerer teieplikta til skattemyndigheitene. Teieplikta i skatteforvaltningslova § 3-1 er strengare enn teieplikta som følger av forvaltningslova. Det ligg føre unntak frå teieplikta ved deling med anna offentlig myndigheit etter skatteforvaltningslova § 3-3. Etter første ledd i denne føresegna kan teiepliktige opplysningar utleverast til offentlege myndigheiter dersom dette er «nødvendig for å utføre mottakarorgans oppgaver etter lov», eller for å «hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte».

I skatteforvaltningslova § 3-3 andre ledd blir det i tillegg stilt opp eit krav om proporsjonalitet, noko som inneber at utleveringa ikkje må vere uforholdsmessig ut frå dei ulempene denne medfører i form av inngrep i personvernet og faren for at opplysningar av konkurransemessig betydning kjem på avvegar. Skatteforvaltningsforskrifta § 3-3-1 første ledd utdjuar vurderingstemaet i proporsjonalitetsvurderinga. Det skal ved vurderinga blant anna

leggst vekt på om mottakarorganet vil settast i stand til å ta ei rett avgjerd, eller utføre ein meir effektiv og formålstenleg teneste enn om det ikkje hadde fått opplysningane. Vidare skal det leggst vekt på formålet med behandlinga av opplysningar hos mottakarorganet, om mottakar er underlagd teieplikt, kva opplysningar som skal utleverast og talet på personar som får tilgang til opplysningane. Momenta understrekar at dei generelle personvernprinsippa som kjem til uttrykk i personvernforordninga, skal takast med i betraktning når utleveringss spørsmålet blir vurdert.

Skatteforvaltningslova § 3-3 tredje ledd gir heimel til å fastsette forskrifter om utlevering av opplysningar til andre offentlege myndigheiter i interessa deira. Slike føresegner er gitt i skatteforvaltningsforskrifta § 3-3-1 andre ledd bokstavane a til o. Når vilkåra i desse føresegnene er oppfylte, vil opplysningane kunne utleverast utan at det er nødvendig å gjennomføra ei proporsjonalitetsvurdering ved kvar utlevering etter lova § 3-3 første og andre ledd, jf. skatteforvaltningsforskrifta § 3-3-1 første ledd, sjå Prop. 1 LS (2018–2019) side 282. Etablering av digitale, løpande tenester for utlevering av opplysningar føreset normalt at delinga fell inn under forskrifta andre ledd bokstavane a til o.

Etter skatteforvaltningsforskrifta § 3-3-1 andre ledd bokstav h, kan opplysningar uansett utleverast til offentlege myndigheiter «ifølge lovbestemmelser som fastsetter eller klart forutsetter at taushetsplikten ikke skal være til hinder for å gi opplysningene». Statens pensjonskasse har behov for opplysningar frå skattemyndigheitene om rapporterte inntektsopplysningar og opplysningar om pensjonsgivande inntekt og dessutan inntektsopplysningar frå skatteoppgjret i samanheng med etteroppgjret og berekninga av tidlegpensjon og særalderspåslag. Opplysningstypene samsvarer med opplysningar som blir gitt etter skatteforvaltningslova § 7-2.

Innrapporterte inntektsopplysningar etter skatteforvaltningslova § 7-2 omfattar lønn og andre skattepliktige ytingar frå offentlege og private arbeidsgivarar, pensjonsutbetalalar, Arbeids- og velferdsetaten og andre. Inntektsopplysningar omfattar også ulike skattepliktige stønader og offentlege ytingar, men ikkje opplysningar om ytingar som etter arten sin ikkje er skattepliktige. Opplysningane som kjem fram av skatteforvaltningslova § 7-2 dannar slik sett den ytre ramma for kva opplysningar som er nødvendig å innhente i samanheng med etteroppgjret, og vil derfor avgrensa kva opplysningar Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga

og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane lovleg kan innhente til dette formålet.

Skatteoppgjret inneheld mellom anna opplysningar om kapital- og næringsinntekter, formue og gjeld. Vidare vil skatteoppgjret innehalde opplysningar om grunnlaget for pensjonsgivande inntekt.

Tidlegpensjonen og særalderspåslaget skal reduserast dersom pensjonsgivande inntekt etter uttak overskrider inntektsgrensa. Inntektsgrensa per kalenderår er pensjonsgrunnlaget i ei medlemspliktig stilling etter uttak, tillagt 2,7 gonger grunnbeløpet i folketrygda (for tidlegpensjonen) og eitt grunnbeløp (for særalderspåslaget). Som inntekt blir rekna pensjonsgivande inntekt etter folketrygdlova § 3-15 og inntekt av same art frå utlandet. Det skal gjerast unntak for inntekt frå ein avslutta aktivitet. Dersom tidlegpensjonen er gradert på grunn av mottak av midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, skal arbeidsavklaringspengar etter folketrygdlova kapittel 11 ikkje medføre reduksjon av tidlegpensjon og særalderspåslag.

For å kunne trekke ut eventuelt mottak av arbeidsavklaringspengar i etteroppgjret, er det behov for utlevering av kvar enkelt inntektstype som inngår i berekninga av personinntekt etter skattelova § 12-2. Opplysningane vil vere nødvendig for korrekt etteroppgjret i saker om tidlegpensjon etter lov om Statens pensjonskasse kapittel 5b, sjukepleiarpensjonslova og i tilsvarende saker for kommunale tenestepensjonsleverandørar. Dersom ikkje opplysningane blir innhenta frå Skatteetaten, må dei innhentast frå kvart enkelt medlem eller arbeidsgivar, etter pålegg i kvar enkelt sak. Departementet legg derfor til grunn at utleveringa vil vere forholdsmessig og nødvendig.

Opplysningane som blir utleverte frå skattemyndigheitene vil bidra til at berekninga blir basert på grundige og fullstendige opplysningar om den pensjonsgivande inntekta til vedkommande, jf. kravet i forvaltningslova § 17. Nødvendige lønnsopplysningar vil sikra at Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane kan utøve ei meir effektiv forvaltning enn dersom opplysningane måtte innhentast frå medlemmen eller arbeidsgivar. At opplysningane blir innhenta direkte frå skattemyndigheitene, blir vurdert som forholdsmessig samanlikna med den ulempa slik tilgang eventuelt medfører for kvar enkel medlem.

At Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane får tilgang til opp-

lysningane frå skattemyndigheitene, vil også kunne vere i interessa til medlemmen, sidan det for nokon kan vere utfordrande å innhente rette og relevante opplysningar.

Tilgangen kan også bidra til å utfylle opplysningar som brukaren sjølv har sendt inn. Vidare har Statens pensjonskasse teieplikt etter dei alminnelege reglane i forvaltningslova, noko som sikrar at opplysningane ikkje blir spreidde vidare. Administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og kommunale tenestepensjonsleverandørar og deira tilsette har teieplikt etter finansføretakslova §§ 9-6 og 16-2. Dette reduserer risikoen for at opplysningane kjem på avvege.

På denne bakgrunn blir det vurdert slik at Statens pensjonskasse, administrasjonen av pensjonsordninga for sjukepleiere og kommunale tenestepensjonsleverandørar har eit sterkt behov for tilgang til teiepliktige opplysningar frå skattemyndigheitene, og at tilgangen er nødvendig og forholdsmessig.

Som gjort greie for over, har Statens pensjonskasse behov for systematisk tilgang til løpande rapporterte inntektsopplysningar og grunnlaget for pensjonsgivande inntekt frå skatteoppgjeret for å kunne oppfylle dei lovpålagde oppgåvene sine. Det er ei stor mengde saker, og opplysningane er nødvendige for å kunne gjennomføre korrekt og effektivt inntektsprøving og etteroppgjer i saker om tidlegpensjon og særalderspåslag. Det blir derfor foreslått ei eiga føresegn i lov om Statens pensjonskasse for medlemmer av Statens pensjonskasse som gir Statens pensjonskasse heimel til å innhente desse opplysningane. Denne føresegna blir foreslått teke inn som eit nytt sjette ledd i lov om Statens pensjonskasse § 45.

Tilsvarande behov for tilgang til løpande rapporterte inntektsopplysningar og opplysningar om pensjonsgivande inntekt gjer seg gjeldande for administrasjonen av pensjonsordninga for sjukepleiarar og kommunale tenestepensjonsleverandørar. Det blir derfor foreslått ei føresegn i sjukepleiarpensjonslova og skatteforvaltningslova som gir skattemyndigheitene heimel til å utlevere desse opplysningane. For å presisere at føresegna gjeld for arbeid med dei nye pensjonsreglane for personar med særaldersgrense, er det vist til at ho omfattar arbeidstakarar fødte i 1963 eller seinare. Føresegna blir foreslått teke inn i sjukepleiarpensjonslova ny § 11 s andre ledd og som eit nytt femte ledd i skatteforvaltningslova § 3-6.

Det blir vist til lovføresegn i lov om Statens pensjonskasse § 45 sjette ledd, sjukepleiarpen-

sjonslova § 11 s andre ledd og skatteforvaltningslova § 3-6 femte ledd.

Forslaget blir rekna for å ikkje ha vesentlege eller uforholdsmessige personvernkonsekvensar. Det blir vist til punkt 10.4.

10.3.2 Innhenting av opplysningar om arbeidsforhold

Forslaga til kvalifikasjonskrav for tidlegpensjon og særalderspåslag inneber at pensjonsleverandøren kan ha behov for opplysningar om arbeidsforhold som ligg opptil 15 år tilbake i tid. I den grad medlemmen sjølv ikkje kan bidra med opplysningar, vil det vere behov for å kunne innhente opplysningar frå noverande eller tidlegare arbeidsgivarar. Dette kan vere opplysningar om medlemmen har hatt stilling(er) med særaldersgrense, kva særaldersgrensa har vore i ulike periodar, tida med medlemskap i stilling(er) med særaldersgrense og den prosentvise fråtrekinga til vedkommande frå stillinga osv.

Statens pensjonskasse har heimel i lov om Statens pensjonskasse § 45 til å innhenta nødvendige opplysningar for å forvalta dei ordningane pensjonskassa administrerer frå mellom anna arbeidsgivar, utan hinder av teieplikt. Departementet presiserer at verkeområdet til denne føresegna ikkje blir påverka av at det blir innført ein særskild heimel for innhenting av inntektsopplysningar i § 45 sjette ledd.

Dei kommunale tenestepensjonsleverandørane har ikkje ein tilsvarande generell heimel som Statens pensjonskasse til å innhente nødvendige opplysningar. Kommunale tenestepensjonsleverandørar har ein heimel til å innhente nødvendige opplysningar om arbeids- og inntektsforhold frå tidlegare og noverande arbeidsgivarar i forsikringsverksemdslova § 4-17 tredje ledd, men opplysningane kan berre innhentast til bruk i arbeidet med ny offentlig AFP. Opplysningane som blir foreslåtte utlevert frå arbeidsgivarane vil bidra til at vilkårsprøving og berekning av tidlegpensjon og særalderspåslag blir basert på mest mogleg fullstendige opplysningar om særaldersgrensene til medlemmen osv. i arbeidsforhold, jf. kravet i forvaltningslova § 17. At opplysningane blir innhenta direkte frå arbeidsgivarane, blir vurdert som forholdsmessig samanlikna med den ulempa slik tilgang eventuelt medfører for kvar enkelt medlem.

Det vil også kunne vere i interessa til medlemmen at dei kommunale tenestepensjonsleverandørane får tilgang til opplysningane frå arbeidsgivar, sidan medlemmen sjølv ikkje alltid vil vere i stand til å gi rett informasjon. Det blir vidare vist

til at kommunale tenestepensjonsleverandører og deira tilsette har teieplikt etter finansforetakslova §§ 9-6 og 16-2. På denne bakgrunnen blir det vurdert slik at dei kommunale tenestepensjonsleverandørane har eit sterkt behov for tilgang til teiepliktige opplysningar frå dei noverande og tidlegare arbeidsgivarane til medlemmen, og at tilgangen er nødvendig og forholdsmessig.

Departementet foreslår derfor ei føresegn i forsikringsverksemdslova som gir kommunale tenestepensjonsleverandører heimel til å innhente opplysningar frå noverande og tidlegare arbeidsgivar om arbeidsforholdet for arbeidstakaren eller pensjonisten som er nødvendige for å forvalte og berekne tidlegpensjon og særalderspåslag. For å presisere at føresegna gjeld for arbeidet med dei nye pensjonsreglane for personar med særaldersgrense, er det vist til at ho omfattar arbeidstakarar fødd i 1963 eller seinare.

KLP viste i sitt høyringssvar til at det også er behov for heimel i sjukepleiarpensjonslova for at administrasjonen av ordninga skal kunne innhente nødvendige opplysningar frå noverande eller tidlegare arbeidsgivar til bruk i arbeidet med tidlegpensjon og særalderspåslag tilsvarende den foreslåtte føresegna i forsikringsverksemdslova. Departementet viser til utgreiinga over, som gjeld tilsvarende for administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga, og foreslår ei føresegn om dette i sjukepleiarpensjonslova.

Vidare viste KLP til at det er behov for heimel for at administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og leverandørane av dei kommunale tenestepensjonsordningane skal kunne få opplysningar frå Arbeids- og velferdsetaten som er nødvendige for å kunne berekne og vilkårsprøve tidlegpensjon og særalderspåslag, og behov for unntak frå teieplikta for Arbeids- og velferdsetaten for å kunne utlevere slike opplysningar. Departementet foreslår ei føresegn om dette i forsikringsverksemdslova og sjukepleiarpensjonslova. Departementet viser til Prop. 10 L (2024–2025) punkt 2.2.2.4. Proposisjonen gjeld forslag om heimel for å innhente opplysningar som er nødvendige til bruk for arbeidet med avtalefesta pensjon, men vurderingane og utgreiinga gjeld tilsvarende her.

Det blir vist til lovføresegn i forsikringsverksemdslova § 4-17 a og sjukepleiarpensjonslova § 11 s.

Forslaga blir rekna for å ikkje ha vesentlege eller uforholdsmessige personvernkonsekvensar. Det blir vist til punkt 10.4.

10.4 Personvernkonsekvensar

EUs personvernforordning (Europaparlament- og rådsforordning (EU) 2016/679) inneheld grunnleggande prinsipp og vilkår for å behandle personopplysningar, rettar for enkeltpersonar og pliktar for behandlingsansvarlege og databehandlarar. Lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysningar (personopplysningslova) gjer forordninga til norsk rett ved inkorporasjon, og lova utfyller føresegnene i forordninga. Det er i tillegg tilgang til å utfylle det generelle personopplysningsregelverket i særlovgiving med meir spesifikke reglar, jf. forordninga artikkel 6 nr. 2.

Forordninga skal verne fysiske personars grunnleggande rettar og fridommar ved behandlinga av personopplysningar, samtidig som ho skal sikre fri flyt av personopplysningar mellom medlemsstatane. Personopplysningar blir definerte i forordninga som alle opplysningar om ein identifisert eller identifiserbar fysisk person, jf. forordninga artikkel 4 nr. 1. Med «behandle» meiner ein alle operasjonar eller rekker av operasjonar som blir gjorde med personopplysningar – automatiserte eller ikkje – som innsamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, tilpassing eller endring, attfinning, konsultasjon, bruk, utlevering ved overføring, spreiding eller andre former for tilgjengeleggjering, samanstilling eller samkøyring, avgrensing, sletting eller utsletting, jf. artikkelen i forordninga 4 nr. 2.

For å kunne behandle personopplysningar krevst det eit behandlingsgrunnlag.

Reglane om behandlingsgrunnlag følger av forordninga artikkel 6, som seier at behandlinga berre er lovleg dersom eitt av vilkåra i nr. 1 bokstavane a til f er oppfylt, og bokstavane c og e er aktuelle her.

Forordninga artikkel 6 nr. 1 bokstav c gir grunnlag for behandling som er nødvendig for å oppfylle ei rettsleg forplikting som kviler på den behandlingsansvarlege. Artikkel 6 nr. 1 bokstav e gir tilgang til behandling når dette er «nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt». Departementet reknar dette som oppfylt for Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane ved at dei har lovpålagd plikt til å utføre arbeid i samband med tidlegpensjon og særalderspåslag.

Det følger av artikkel 6 nr. 3 at grunnlaget for «behandlingen» nemnt i nr. 1 bokstav c og e «skal fastsettes» i unionsretten eller i den nasjonale retten til medlemsstatane. Dette inneber at artikkel 6

nr. 1 bokstavane c eller e ikkje åleine kan utgjere behandlingsgrunnlaget, men at den behandlingsansvarlege i tillegg må kunne vise til eit supplementende rettsgrunnlag for behandlinga i unionsretten eller nasjonal rett som den behandlingsansvarlege er underlagd. Forslaga til lov om Statens pensjonskasse § 45 nytt sjette ledd, sjukepleiarpensjonslova § 11 s, skatteforvaltningslova § 3-6 femte ledd og forsikringsverksemdslova § 4-17 a i proposisjonen her vil utgjere slikt supplementende behandlingsgrunnlag.

Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og kommunale tenestepensjonsleverandørar har behov for tilgang til løpande rapporterte inntektsopplysningar og grunnlaget for pensjonsgivande inntekt frå skatteoppgjeret for å kunne gjennomføre lovpålagt etteroppgjer i samanheng med tidlegpensjon. Det blir foreslått ein klar og tydeleg innhentingssheimel overfor skattemyndigheitene.

Forslaget inneber at skattemyndigheitene kan utlevere opplysningar som er innhenta og behandla for skatteformål. Departementet viser til at personopplysningar berre kan samlast inn til spesifikke, uttrykkeleg angitte og rettmessige formål, jf. artikkel 5 nr. 1 bokstav b. Med eit uttrykkeleg angitt og konkret formål vil det i større grad vere lett å angi kva personopplysningar som er adekvate, nødvendige og relevante for å oppfylle formålet (prinsippet om dataminimering).

Det følger av lov om Statens pensjonskasse § 45 første ledd første setning at:

«Statens pensjonskasse har rett til å innhente de opplysningene som er nødvendige for å forvalte de ordningene Pensjonskassen administrerer fra arbeidsgiver, tidligere arbeidsgiver, offentlig myndighet, institusjon som administrerer annen pensjons- eller trygdeordning, helsepersonell, kredittopplysningsvirksomhet, gjeldsinformasjonsforetak, forsikringsselskap og annen finansinstitusjon.»

I Prop. 135 L (2019–2020) *Endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, sosialtjenesteloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (behandling av personopplysninger)* uttaler departementet i punkt 8.4.2 sjette avsnitt at:

«Etter forslaget til ny § 45 skal Statens pensjonskasse bare få tilgang til nødvendige opplysninger etter pålegg i den enkelte sak for å forvalte de ordninger som Pensjonskassen administrerer. Departementet legger imidlertid til grunn at denne bestemmelsen ikke gir

Statens pensjonskasse adgang til å innhente løpende inntektsopplysninger fra Skatteetaten, kun til å innhente opplysninger etter pålegg i den enkelte sak.»

Vidare følger det av åttande avsnitt at:

«Departementet finner det ikke hensiktsmessig å regulere i loven hvilke opplysninger som vil kunne være aktuelle i saksbehandlingen. Utformingen vil kunne bli både detaljert og omfangsrik. En eventuell regulering vil derfor egne seg best i forskrifts form, men departementet finner det ikke nødvendig å gjøre dette nå. Dette vil bli vurdert nærmere.»

I lova er ikkje innhenting av løpande inntektsopplysningar frå skattemyndigheitene regulert. Departementet foreslår heimel for det i nytt sjette ledd i § 45. Prinsippa i personvernforordninga vil varetakast gjennom dei rammene som er nedfelte i § 45 sjette ledd ved at det berre er nødvendige lønnsopplysningar som er gitt etter skatteforvaltningslova § 7-2 og opplysningar om pensjonsgivande inntekt frå skattemyndigheitene til bruk i arbeidet med tidlegpensjon og særalderspåslag etter denne lova som kan innhentast. Tilsvarende heimel blir foreslått for administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga i sjukepleiarpensjonslova § 11 s andre ledd og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane i skatteforvaltningslova § 3-6 femte ledd.

Administrasjonen for pensjonsordninga for sjukepleiarar og kommunale tenestepensjonsleverandørar har vidare behov for tilgang til opplysningar frå noverande og tidlegare arbeidsgivarar om arbeidsforholdet for medlemmene som er nødvendige for å ta stilling til om kvalifikasjonskrava er oppfylte og for å berekne tidlegpensjon og særalderspåslag. Det blir foreslått ein klar og tydeleg innhentingssheimel overfor noverande og tidlegare arbeidsgivarar, jf. at personopplysningar berre kan samlast inn til spesifikke, uttrykkjeleg oppgjevne og rettmessige formål, jf. artikkel 5 nr. 1 bokstav b. Med eit uttrykkeleg angitt og konkret formål vil det i større grad vere lett å angi kva personopplysningar som er adekvate, nødvendige og relevante for å oppfylle formålet (prinsippet om dataminimering). Prinsippa her vil varetakast gjennom dei rammene som er nedfelte i sjukepleiarpensjonslova § 11 s tredje ledd og forsikringsverksemdslova § 4-17 a første ledd ved at det berre er nødvendige opplysningar om arbeidsforhold til bruk i arbeidet med tidlegpensjon og særalderspåslag som kan innhentast.

Videre har administrasjonen av pensjonsordninga for sjukepleiarar og kommunale tenestepensjonsleverandørar behov for å kunne få opplysningar frå Arbeids- og velferdsetaten for å rekne ut og vilkårsprøve tidlegpensjon og særalderspåslag. Det er vidare behov for unntak frå teieplikta for Arbeids- og velferdsetaten for å kunne utlevere slike opplysningar. Det blir derfor foreslått ei klar og tydeleg føresegn for Arbeids- og velferdsdirektoratet til å utlevere opplysningar som er nødvendige for pensjonsinnretninga til å rekne ut framtidig pensjon, vilkårsprøving og utrekning av pensjon. Vidare presiserer departementet at etaten si taushetsplikt ikkje er til hinder for dette i den utstrekning opplysningene er nødvendige for å utføre oppgaver etter føresegna. På same måte som overfor arbeidsgivarar, oppfyller ein med dette artikkel 5 nr. 1 bokstav b og prinsippet om dataminimering gjennom utforminga av sjukepleiarpensjonslova § 11 s første ledd og forsikringsverksemdslova § 4-17 a andre ledd.

Personvernforordninga artikkel 5 nr. 1 bokstav f fastset at personopplysningar skal behandlast på ein måte som sikrar tilstrekkeleg tryggleik for personopplysningane, medrekna vern mot uautorisert eller ulovleg behandling, og mot utilsikta tap, øydelegging eller skade ved bruk av eigna tekniske eller organisatoriske tiltak (prinsippet om integritet og konfidensialitet). Det er vidare forbode å oppbevare personopplysningar lenger enn det som er nødvendig for formålet dei blei samla inn for. Departementet føreset at Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane sørger for at personopplysningane er korrekte og oppdaterte, at dei blir underlagde tilstrekkeleg informasjonstryggleik og at dei blir sletta når formålet er oppfylt. Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane må vidare sørge for å sette i verk tiltak mot utilsikta og ulovleg øydelegging, tap og endringar av personopplysningar. Departementet vil dessutan peike på at både Statens pen-

sjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane har teieplikt, noko som er viktig for rettstryggleiken og personvernet til borgarane.

Departementet meiner at den registrerte sine personvernrettar etter forordninga er tilstrekkeleg ivarettatte gjennom lovforslaget og tiltaka som er nemnde ovanfor.

10.5 Ikraftsetting. Økonomiske og administrative konsekvensar

Skatteetaten si utlevering til Statens pensjonskasse, administrasjonen av sjukepleiarpensjonsordninga og kommunale tenestepensjonsleverandørar til bruk i etteroppgjer kan gjennomførast ved bruk av allereie etablerte tekniske grensesnitt mot konsumentar. Det vil likevel vere behov for å tilpasse delingstenesta til Statens pensjonskasse, sjukepleiarpensjonsordninga og dei kommunale tenestepensjonsleverandørane sine formål, slik at ein ivaretar dataminimering og unngår deling av overskotsopplysningar.

Dette vil medføre endringar i Skatteetaten sine delingsløyisingar. Kostnadene blir gjennomførte innanfor Skatteetaten sine gjeldande budsjettrammer.

Forslaget om at noverande og tidlegare arbeidsgivarar på førespurnad skal gi opplysningar om arbeidsforhold som er nødvendige i arbeidet med tidlegpensjon og særalderspåslag for medlemmane, har etter alt å dømme avgrensa økonomiske og administrative konsekvensar.

Reglane om tidlegpensjon og særalderspåslag, vedtatt gjennom behandlinga av Prop. 108 L (2024–2025) *Endringar i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsreglar for personar med særaldersgrense)*, jf. Innst. 348 L (2025–2025) og Lovvedtak 76 (2024–2025), trer i kraft 1. januar 2026. Departementet legg opp til at lovforslaga i proposisjonen her trer i kraft frå same tidspunkt.

11 Andre forslag til lovendringer

11.1 Krav om samtidig uttak av folketrygd som vilkår for tilståing av ytingar frå offentleg tenestepensjonsordning

I lov om Statens pensjonskasse § 44 tiande ledd og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 36 tredje ledd kjem det fram av første punktum at pensjonsleverandøren kan sette som vilkår for tilståing av ytingar at medlemmen samtidig set fram krav om ytingar etter folketrygdlova. I andre punktum er det sagt at dette ikkje gjeld for pensjon etter høvesvis kapittel 5 a og kapittel 4 a (reglar om påslagspensjon m.m.), som gjeld for medlemmar fødte i 1963 eller seinare, med unntak av oppsett pensjon for desse medlemmane for opptenings tid før 2020. Etter tredje punktum kan departementet gi forskrift med nærmare reglar. Dette er gitt i forskrift 20. desember 2010 nr. 1711 om vilkår for rett til ytelser etter lov om Statens pensjonskasse og etter enkelte andre lover når det foreligger rett til ytelser etter folketrygdloven.

Departementet foreslår at presiseringa i andre punktum i lov om Statens pensjonskasse § 44 tiande ledd og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 36 tredje ledd går ut. Det kan vere fleire tilfelle der krav om samtidig uttak av folketrygd ikkje er nødvendig, og det å da nemne enkelte ytingar særskilt blir misvisande. Formålet med kravet om samtidig uttak av ytingane er særleg knytt til samordningspliktig bruttopensjon frå tenestepensjonsordninga. Slik pensjon skal reduserast som følge av ytinga frå folketrygda etter føresegnene i samordningslova. Det er formålstenleg at dei nærmare reglane for når det trengst samtidig uttak av pensjon frå folketrygda, kjem fram av forskrifta. Endringane har ikkje økonomiske eller administrative konsekvensar. Departementet foreslår at endringane tar til å gjelde frå 1. januar 2026.

Forslaget inneber ikkje noka realitetsendring, og det har derfor ikkje vore på høyring, sidan høyring

da blir rekna som «åpenbart unødvendig», jf. utgreiingsinstruksen punkt 3-3 andre ledd tredje kulepunkt.

Sjå forslaget til endringar i lov om Statens pensjonskasse § 44 tiande ledd og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 36 tredje ledd.

11.2 Presisering av rett til avtalefesta pensjon i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem

Lova gjeld for oppdragstakar i beredskapsheim eller spesialisert fosterheim som har kontrakt med staten eller Oslo kommune. Oppdragstakaren har same rettar og plikter som ein medlem i Statens pensjonskasse, og oppdragsgivar har same rettar og plikter som ein arbeidsgivar i lov om Statens pensjonskasse.

Etter § 6 har oppdragstakar rett til tidlegpensjon tilsvarende avtalefesta pensjon (AFP) i det statlege tariffområdet. Det er behov for å ta ut ordet «tidlegpensjon» sidan det er innført nye reglar for offentleg AFP for dei som er fødte i 1963 eller seinare. Til skilnad frå AFP-ordninga som gjeld for dei som er fødte i 1962 eller tidlegare, er den nye AFP-ordninga ei livsvarig yting. Endringa består i å fastslå at oppdragstakar har rett til AFP som i det statlege tariffområdet. Endringa har ikkje økonomiske eller administrative konsekvensar. Departementet foreslår at endringa tar til å gjelde straks.

Forslaget inneber ikkje noka realitetsendring, og det har derfor ikkje vore på høyring, sidan høyring da blir rekna som «åpenbart unødvendig», jf. utgreiingsinstruksen punkt 3-3 andre ledd tredje kulepunkt.

Sjå forslaget til endringar i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem § 6.

12 Forholdet til internasjonale plikter

Reglane om ein særleg dagpengerett til tidlegare vernepliktige jf. folketrygdlova § 4-19, nødvendige for å fylle Noreg sine plikter etter ILO-konvensjon nr. 168.

Det følger av folketrygdlova §§ 1-3 flg. at lova skal nyttast i samsvar med prinsippa om rørslefridom og lik behandling slik dei kjem til uttrykk i hovuddelen i EØS-avtalen. Det kjem vidare fram av folketrygdlova §§ 4-1 a, 8-1 a, 11-1 a, 12-1 a, 15-1 a, 17-1 a og 17A-1 a, at reglane i vedkommande kapittel skal fråvikast så langt det er nødvendig av omsyn til dei relevante reglane i hovuddelen i EØS-avtalen, trygdeforordninga, gjennomføringsforordninga og bi- og multilaterale trygdeavtaler, sjå folketrygdlova §§ 1-3 a og 1-3 b.

Trygdeforordninga stiller ikkje krav om harmonisering av trygdeordningane i medlemsstatane, men koordinerer trygdelovgivinga deira. Det er overlate til dei nasjonale myndigheitene å fastsette kva for trygdeytingar ein kan få, om

trygdedekninga skal vere avhengig av arbeid eller busetting, storleiken på ytingane og kor lenge ein kan få dei. Reguleringa av trygdeytingane må likevel vere i tråd med grunnprinsippa i EØS-retten.

Dei foreslåtte endringane vil gjelde likt for alle som får innvilga dei ytingane etter folketrygdloven som endringane gjeld, utan omsyn til om retten til ytingane følger av dei nasjonale reglane eller av samanleggingsreglane i EU-trygdeforordninga (883/2004). Endringane samsvarar dermed med likebehandlingsprinsippet slik det kjem til uttrykk i EØS-avtalen artikkel 4 og i trygdeforordninga artikkel 4.

Heller ikkje endringa i sosialtenestelova § 18 vil vere i konflikt med Noreg sine internasjonale plikter. Det same gjeld for endringa i lov om Statens pensjonskasse § 44, lov om pensjonsordning for sykepleiere § 36 og lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem § 6.

13 Merknader til dei enkelte paragrafane

13.1 Endringane i lov om Statens pensjonskasse

Til § 44

Tiande ledd seier at pensjonsleverandøren kan setje som vilkår for tilståing av ytingar at medlemmen samtidig set fram krav om ytingar etter folketrygdlova. Det er gitt eit unntak i *andre punktum* om at kravet til samtidig uttak av ytingar frå folketrygda ikkje gjeld for pensjon etter kapittel 5 a (reglar om påslagspensjon mv.), som gjeld for medlemmar fødd i 1963 eller seinare, med unntak av oppsett pensjon for desse medlemmane for oppteningstid før 2020. Departementet foreslår at unntaket i *andre punktum* blir tatt ut av føresegna sidan det er fleire ytingar som kravet om samtidig uttak ikkje er nødvendig for. Det gjeld blant anna ved uttak av AFP at medlemmen ikkje kan ha uføretrygd frå folketrygda etter fylte 62 år for dei som er fødd i 1963 eller seinare når desse samtidig har ein uførepensjon frå tenestepensjonsordninga. Dei detaljerte reglane for krav om samtidig uttak av ytingar etter folketrygdlova bør gå fram av forskrifta som er gitt med heimel i *tredje punktum*.

Sjå punkt 11.1.

Til § 45

Sjette ledd er ny og gir Statens pensjonskasse heimel til å innhente nødvendige lønnsopplysningar som er gitt etter skatteforvaltningslova § 7-2, og opplysningar om pensjonsgivande inntekt frå skattemyndigheitene, til bruk i etteroppgjer og arbeid med tidlegpensjon og særalderspåslag etter føresegna etter kapittel 5b. Verkeområdet etter første ledd blir ikkje påverka av at det blir innført ein særskild heimel for innhenting av inntektsopplysningar i sjette ledd.

Sjå punkt 10.3.1.

13.2 Endringane i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

Til § 6

Andre ledd blir endra som følge av at den gjeldande aldersgrensa blir heva frå 70 til 72 år.

Sjå punkt 9.4.

Til § 7

I *nr. 1 første ledd første punktum* blir ordlyden endra frå nådd aldersgrense til 67 år. Endringa må sjåast i samanheng med at § 7 nr. 1 første ledd *andre punktum* blir foreslått oppheva og at 67 år er første mogelege uttaksalder for uttak av ordinær alderspensjon etter § 7 første ledd første punktum. *Nr. 1 første ledd andre punktum* blir foreslått oppheva da pensjonsordninga i dag ikkje lenger omfattar medlemmar med særaldersgrense på 68 år som går av med 85-årsregelen.

Nr. 2 andre ledd første punktum presiserer at det ikkje skal medreknast tid lenger enn til fylte 70 år i fastsettinga av kravet til full opptening for oppsett alderspensjon.

Sjå punkt 9.4.

Til § 9

Tredje ledd første punktum presiserer at dersom ein medlem dør utan å vere pensjonert, skal eventuell gjenlevande ektefelle få utbetalt eit beløp svarande til ein måneds alderspensjon bereknet som om medlemmen med uforandra grunnlag hadde stått i tenesta til 67 år. Endringa er ei presisering sidan ordninga i dag ikkje har aldersgrenser som er lågare enn 67 år, slik det er i lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl.

Sjå punkt 9.4.

Til § 11

Femte ledd andre punktum presiserer at det skal medreknast framtidig tenestetid til fylte 67 år. Endringa er ei presisering sidan ordninga i dag

ikkje har aldersgrenser som er lågare enn 67 år, slik det er i lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl.

Sjette ledd andre punktum presiserer at det ikkje skal medreknast tid lenger enn til fylte 70 år i fastsettinga av kravet til full opptening for oppsett uførepensjon.

Sjå punkt 9.4.

Til § 14

Andre ledd første punktum presiserer at uførepensjonen fell bort frå månaden etter at medlemmen har nådd 67 år. Endringa er ei presisering sidan ordninga i dag ikkje har aldersgrenser som er lågare enn 67 år, slik det er i lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl.

Sjå punkt 9.4.

Til § 16

Tredje ledd tredje punktum presiserer at det skal medreknast framtidig tenestetid til fylte 67 år ved berekning av enke- eller enkemannspensjon. Endringa er ei presisering sidan ordninga i dag ikkje har aldersgrenser som er lågare enn 67 år, slik det er i lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl.

Sjå punkt 9.4.

Til § 23

Fjerde ledd tredje punktum presiserer at det skal medreknast framtidig tenestetid til fylte 67 år ved berekning av enke- eller enkemannspensjon. Endringa er ei presisering sidan ordninga i dag ikkje har aldersgrenser som er lågare enn 67 år, slik det er i lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl.

Sjå punkt 9.4.

13.3 Endringane i lov om pensjonsordning for sykepleiere

Til § 6

Første ledd første punktum blir endra som følge av at dagens aldersgrensa blir heva frå 70 til 72 år.

Tredje ledd fastslår at personar som blir omfatta av denne lova, har ei plikt til å fråtre stillinga ved første månadsskifte etter fylte 72 år.

Sjå punkt 9.4

Til § 7

Fjerde ledd første punktum fastslår at ved overgang frå ei stilling med aldersgrense 65 år til ei stilling

med den nye aldersgrensa på 72 år, skal aldersgrensa på 65 år leggst til grunn i inntil ti år dersom vedkomande ville hatt rett til alderspensjon etter den tidlegare aldersgrensa.

Femte ledd fastslår at ved overgang frå stilling med den nye aldersgrensa 72 år til stilling med aldersgrense 65 år, skal den lågare aldersgrensa først leggst til grunn etter eitt års teneste.

Sjå punkt 9.4.

Til § 10

Andre ledd presiserer at det ikkje skal medreknast tid lenger enn til det lågaste av aldersgrensa eller 70 år i fastsettinga av kravet til full opptening for oppsette pensjonar.

Sjå punkt 9.4.

Til § 11 h

Tredje ledd bokstav a andre punktum fastslår at det ikkje skal medreknast tid lenger enn til det lågaste av aldersgrensa eller 70 år i fastsettinga av kravet til full tenestetid.

Sjå punkt 9.4.

Til § 11 s

Paragrafen er ny.

Første ledd fastslår at Arbeids- og velferdsdirektoratet utan hinder av teieplikta skal utlevere opplysningar som er nødvendige for pensjonsordninga si berekning av framtidig pensjon, vilkårsprøving og berekning av tidlegpensjon og særalderspåslag for arbeidstakarar fødte i 1963 eller seinare.

Andre ledd fastslår at pensjonsordninga utan hinder av teieplikt kan innhente nødvendige lønnsopplysningar som er gitt etter skatteforvaltningsloven § 7-2, og opplysningar om pensjonsnivå inntekt frå skattemyndighetene, til bruk i etteroppgjær og arbeid med tidlegpensjon og særalderspåslag etter føresega.

Tredje ledd fastslår at pensjonsordninga har rett til å innhente opplysningar om arbeidstakarens eller pensjonistens arbeidsforhold frå noverande og tidlegare arbeidsgivar. Opplysningane må vere nødvendige for at innretninga skal kunne forvalte og berekne tidlegpensjon og særalderspåslag for arbeidstakarar fødte i 1963 eller seinare. Vedkomande som får pålegget har plikt til å gi slike opplysningar utan godtgjersle og utan hinder av teieplikt.

Sjå punkt 10.3.1 og 10.3.2.

Til § 13

Sjette ledd andre punktum presiserer at uførepensjonen skal avkortast etter forholdet mellom tenestetida og den tenestetida vedkomande ville ha fått frå den dagen han eller ho blei medlem av pensjonsordninga og fram til det lågaste av aldersgrensa eller 70 år.

Sjå punkt 9.4.

Til § 36

Tredje ledd seier at pensjonsleverandøren kan setje som vilkår for tilståing av ytingar at medlemmen samtidig set fram krav om ytingar etter folketrygdlova. Det er gitt eit unntak i *andre punktum* om at kravet til samtidig uttak av ytingar frå folketrygda ikkje gjeld for pensjon etter kapittel 4 a (reglar om påslagspensjon mv.), som gjeld for medlemmer fødd i 1963 eller seinare, med unntak av oppsett pensjon for desse medlemmene for oppteningstid før 2020. Departementet foreslår at unntaket i *andre punktum* blir teke ut av føresegna sidan det er fleire ytingar som kravet om samtidig uttak ikkje er nødvendig for. Det gjeld blant anna ved uttak av AFP at medlemmen ikkje kan ha uføretrygd frå folketrygda etter fylte 62 år for dei som er fødd i 1963 eller seinare når desse samtidig har ein uførepensjon frå tenestepensjonsordninga. Dei detaljerte reglane for krav om samtidig uttak av ytingar etter folketrygdlova bør gå fram av forskrifta som er gitt med heimel i noverande *tredje punktum*. Noverande tredje punktum blir *andre punktum*.

Sjå punkt 11.1.

13.4 Endringane i lov om folketrygd

Til § 4-8

Paragrafen gjeld plikten dagpengemottakarane har til å melde seg for Arbeids- og velferdsetaten kvar 14. dag. Det formelle regelverket inneheld elles lite om sjølve meldeplikta og innhaldet i ho, og sjølv om dette i nokon grad følger av langvarig praksis, kan det vere behov for noko meir formell regulering. Forslaget til endring inneber at departementet får heimel til å gi nærmare reglar om innhaldet i meldeplikta.

Sjå punkt 4.2.

Til §§ 4-10 og 4-20

Paragrafane regulerer når og på kva vilkår dagpengemottakarane kan få vedtak om sanksjon,

slik at dagpengane fell bort i ein periode. I dei tilfella dei forholda som kan gi sanksjon, blir gjen tatt, aukar sanksjonsperioden. Den lengste perioden er no seks månader. I praksis blir sanksjonsperioden da 26 veker. Med den foreslåtte endringa, vil denne praksisen gå fram av ordlyden i § 4-10 *andre ledd* og i § 4-20 *tredje ledd*. I tillegg blir «atten» i dei same paragrafane endra til «18».

Sjå punkt 4.4.

Til § 4-19

Folketrygdlova § 4-19 regulerer ein særleg rett til dagpengar for medlemmar som har avtent verneplikt, og er først og framst meint å sikre dei som ikkje har rett til dagpengar etter dei ordinære reglane som følger av §§ 4-2 flg. Nokon av dei som kan få dagpengar etter denne særregelen, kan likevel fylle vilkåra etter dei ordinære reglane. Desse kan velje etter kva for regelsett dei søker og kan få innvilga dagpengar. Denne valretten inneber ikkje at dei skal kunne kombinere dei to regelsetta, men at dei berre kan få rett etter det eine eller det andre regelsettet. Den foreslåtte endringa skal tydeleggjere dette.

Sjå punkt 4.3.

Til § 8-2

Siste ledd i § 8-2 blir oppheva, da det ikkje lenger er nokon som får yting etter «Midlertidig lov om kompensasjonssystem for selvtendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19».

Sjå punkt 5.1.

Til § 8-47

Fjerde ledd første punktum blir endra slik at også frilansarar som får eller har fått sluttvederlag eller etterlønn i samband med avslutta frilansoppdrag, (og som ikkje har andre oppdrag (er inaktive)), får utvida fristen til å få rett til sjukepengar til opptil seks månader etter avslutta oppdrag og inntektsgivande arbeid. Det er vidare klargjort i føresegna at retten gjeld *opptil* seks månader.

Sjå punkt 5.2.

Til § 11-12

Fjerde ledd første punktum blir endra, slik at føresegna ikkje lenger viser til den oppheva § 11-16.

Sjå punkt 6.2.

Til § 11-27

Første ledd nytt *andre og tredje punktum* fastslår at ein medlem som samtidig fyller vilkåra både for sjukepengar og for arbeidsavklaringspengar, først skal nytte retten til sjukepengar fullt ut. Dette er ei tydeleggjering av rettstilstanden, som også går fram av folketrygdlova § 8-48 andre ledd.

Sjå punkt 6.1.

Til § 11-28

Første ledd nytt *andre og tredje punktum* fastslår at ein medlem som samtidig fyller vilkåra både for sjukepengar og for arbeidsavklaringspengar, først skal nytte retten til sjukepengar fullt ut. Dette er ei tydeleggjering av rettstilstanden, som også går fram av folketrygdlova § 8-48 andre ledd.

Tredje ledd er skriven om. Nytt *første og andre punktum* presiserer at ein medlem som allereie mottar arbeidsavklaringspengar, når han eller ho blir sjukmeld frå ei deltidstilling, likevel kan behalde reduserte arbeidsavklaringspengar samtidig som medlemmen får sjukepengar. Dette er ei vidareføring av gjeldande rett. *Tredje og fjerde punktum* er skrivne litt om, men fører vidare gjeldande rett i noverande første og andre punktum.

Sjå punkt 6.1.

Til § 12-2

I § 12-2 tredje ledd er det gitt unntak frå vilkåret om føregåande medlemskap. Bokstav a viser i dag til minstenivået for einslege i § 12-13 andre ledd tredje punktum. I endringa av § 12-13 er det foreslått at noverande andre punktum blir oppheva, og at tredje punktum blir andre punktum. Tilvisinga i § 12-2 må derfor endrast til andre punktum. Dette inneber inga realitetsendring.

Sjå punkt 2.4.

Til § 12-9

Endringa i *andre ledd* inneber at minste inntekt før uførleik for gifte og sambuande blir auka frå 3,3 G til 3,5 G, slik at ho blir lik som for einslege. Fordi det da berre blir to ulike minste inntekter før uførleik, foreslår departementet å fjerne bokstavinn- delinga og skrive om til heile setningar.

Sjå punkt 2.3.

Til § 12-13

Andre ledd andre punktum blir oppheva, slik at det ikkje lenger skal vere ei eiga minste årlege yting

for gifte eller sambuande som mottar ei uføretrygd som er ein omrekna uførepensjon. Minste årlege yting for gruppa vil i staden følge av regelen i første punktum, slik at minste årlege yting blir lik som for andre gifte eller sambuande. Dette inneber at minste årlege yting for gifte eller sambuande som mottar ei uføretrygd som er ein omrekna uførepensjon, blir redusert frå 2,379 gonger grunnbeløpet til 2,329 gonger grunnbeløpet.

Sjå punkt 2.4.

Til § 12-14

Omgrepet «inntektsgrense» i *første ledd første punktum* og *andre ledd første punktum* blir erstatta med «bunnfradrag». Endringa inneber inga realitetsendring, men tydeleggjering at summen av inntekt etter uførleik og 40 prosent av grunnbeløpet ikkje er ei grense for kor mykje den enkelte kan tene, men at det er innslagspunktet for når reduksjonen av uføretrygda startar.

Sjå punkt 2.2.

Første ledd andre punktum, som gjaldt eit eige fribeløp for personar som mottok ei uføretrygd som var ein omrekna uførepensjon, blir oppheva. Regelen gjaldt til og med 2018, og det er ikkje lenger behov for å ha regelen i lova. Opphevinga inneber derfor inga realitetsendring.

Sjå punkt 7.

Det blir gjort språklege endringar i *andre ledd første og andre punktum* for å gjere føresegna enklare å lese og for å introdusere omgrepet «reduksjonsprosenten». Nytt *andre ledd tredje punktum* om at reduksjonsprosenten ikkje kan overstige 70 prosent, inneber at uføretrygd ikkje kan bli redusert med meir enn 70 prosent av inntekt som overstig botnfrådraget, sjølv om mottakaren har ein kompensasjonsgrad som er høgare enn 70 prosent. For mottakarar som har ein kompensasjonsgrad som er lågare enn 70 prosent, vil reduksjonsprosenten framleis tilsvare kompensasjonsgraden. I *fjerde punktum*, som tilsvare noverande tredje punktum, blir ordet «eller» erstatta med «og» for å synleggjere at pensjonsgivande inntekt og inntekt av same art frå utlandet ikkje er meint å utelukke kvarandre. Endringa i fjerde punktum gir inga realitetsendring.

Sjå punkt 2.1.

Til § 15-9

Paragrafen gir føresegner om avkorting av overgangsstønad når medlemmen har inntekt eller andre folketrygdytingar. Det er langvarig praksis

for at all pensjonsgivande inntekt skal føre til avkorting. Det er også i samsvar med forarbeida til loven. Omgrepet «arbeidsinntekt» kan bli oppfatta som meir snevert enn pensjonsgivande inntekt, bl.a. fordi omgrepet har eit anna innhald i andre delar av folketrygdlova. Omgrepet «arbeidsinntekt» blir derfor erstatta med det meir presise omgrepet «pensjonsgivende inntekt». Fordi dei folketrygdytingane som er nemnt i gjeldande *tredje ledd* blir rekna som pensjonsgivande inntekt, er det ikkje lenger behov for denne føresegna. I staden blir det i *tredje ledd* tatt inn ei presisering om at også tilsvarende inntekt frå utlandet og frå eiga næringsverksemd, i tråd med langvarig praksis, skal føre til avkorting i overgangstønaden. I tillegg blir det gjort nokre språklege forbetringar.

Sjå punkt 8.

Til § 17-5

Paragrafen gir føresegner om stønadsperiode, som i resten av kapittelet, blir omgrepet «arbeidsinntekt» derfor erstatta med det meir presise omgrepet «pensjonsgivende inntekt». Det er også i samsvar med forarbeida til loven.

Sjå punkt 8.

Til § 17-9

For å gjøre det tydeleg kva paragrafen regulerer, blir tittelen på paragrafen endra. Paragrafen gir føresegner om reduksjon av stønaden når medlemmen har inntekt eller andre folketrygdytingar. Det er langvarig praksis for at all pensjonsgivande inntekt skal føre til reduksjon. Det er også i samsvar med forarbeida til loven. Omgrepet «arbeidsinntekt» kan bli oppfatta som meir snevert enn pensjonsgivande inntekt, bl.a. fordi omgrepet har eit anna innhald i andre delar av folketrygdlova. Omgrepet «arbeidsinntekt» blir derfor erstatta med det meir presise omgrepet «pensjonsgivende inntekt». I tråd med dette blir *tredje ledd* omskrive slik at ytingar som blir rekna som pensjonsgivande inntekt, blir tatt ut av oppstillinga. For å få ein betre struktur i paragrafen, blir reguleringa av inntekter frå utlandet flytta frå første til tredje ledd. Dette medfører ikkje materielle endringar.

Sjå punkt 8.

Til § 17 A-3

Paragrafen gir føresegner om stønadsperiode. Som i resten av kapittelet, blir omgrepet «arbeids-

inntekt» erstatta med det meir presise omgrepet «pensjonsgivende inntekt». Det er også i samsvar med forarbeida til loven.

Sjå punkt 8.

Til § 17 A-6

Paragrafen gir føresegner om reduksjon av stønaden når medlemmen har inntekt eller andre folketrygdytingar. Det er langvarig praksis for at all pensjonsgivande inntekt skal føre til reduksjon. Det er også i samsvar med forarbeida til loven. Omgrepet «arbeidsinntekt» kan bli oppfatta som meir snevert enn pensjonsgivande inntekt, bl.a. fordi omgrepet har eit anna innhald i andre delar av folketrygdlova. Omgrepet «arbeidsinntekt» blir derfor erstatta med det meir presise omgrepet «pensjonsgivende inntekt». I tråd med dette blir *tredje ledd* omskrive slik at ytingar som blir rekna som pensjonsgivande inntekt, blir tatt ut av oppstillinga. For å få ein betre struktur i paragrafen flyttes reguleringa av inntekter frå utlandet frå første til tredje ledd. Dette medfører ikkje materielle endringar.

Sjå punkt 8.

13.5 Endringane i lov om forsikringsvirksomhet

Til § 4-17 a

Føresegna er ny.

Første ledd fastslår pensjonsinnretninganes rett til å innhente opplysningar om arbeidstakarens eller pensjonistens arbeidsforhold frå noverande og tidlegare arbeidsgivar. Opplysningane må vere nødvendige for at innretninga skal kunne forvalte og berekne tidlegpensjon og særalderspåslag for arbeidstakarar fødte i 1963 eller seinare. Vedkommande som blir pålagt det, har plikt til å gi slike opplysningar utan godtgjering og utan hinder av teieplikta.

Andre ledd fastslår at Arbeids- og velferdsdirektoratet utan hinder av teieplikta skal utlevere opplysningar som er nødvendige for pensjonsinnretninga si premieberekning, berekning av framtidig pensjon, vilkårsprøving og berekning av tidlegpensjon og særalderspåslag for arbeidstakarar fødte i 1963 eller seinare.

Sjå punkt 10.3.2.

13.6 Endringane i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

---

Til § 18

Barnetrygd blir tatt ut av ordlyden i *tredje ledd* i føresegna. Endringa inneber at kommunane kan ta omsyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk stønad.

Sjå punkt 3.

13.7 Endringane i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem

---

Til § 6

Endringa i *første ledd* er ei følge av at offentleg avtalefesta pensjon (AFP) for dei som er fødte i 1963 eller seinare er ei livsvarig yting. Mellom anna blir ordet «tidlegpensjon» teke ut av føresegna slik at det blir fastslått at oppdragstakar har rett til AFP som i det statlege tariffområdet. For dei som er fødte i 1962 eller tidlegare er AFP ei tidsavgrensa yting i perioden mellom fylte 62 og 67 år.

Sjå punkt 11.2.

13.8 Endringa i lov om skatteforvaltning

Til § 3-6

Femte ledd er nytt. Det følger av føresegna at teieplikta etter § 3-1 ikkje er til hinder for at pensjonsinnretninga blir gitt tilgang til nødvendige lønnsopplysningar som er gitt etter § 7-2, og opplysningar om pensjonsgivande inntekt, til bruk i arbeidet med tidlegpensjon og særalderspåslag og

etteroppgjjer i kommunal sektor for arbeidstakarar fødte i 1963 eller seinare.

Sjå punkt 10.3.1.

13.9 Endringane i lov om endringar i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsregler for personer med særaldersgrense) i pensjonsordning for sykepleiere

---

Til 11 m

Første ledd presiserer at kapittelet gjeld alderspensjon for personar fødd i 1963 eller seinare og omfattar tidlegpensjon og særalderspåslag til personar med lågare aldersgrense enn 72 år (særaldersgrense).

Sjå punkt 9.4.

Til 11 n

Tredje ledd første punktum fastslår at ved overgang frå ei stilling med særaldersgrense 65 år til ei stilling med aldersgrense 72 år skal særaldersgrensa på 65 år leggst til grunn i inntil ti år dersom vedkomande ville hatt rett til alderspensjon etter den tidlegare særaldersgrensa.

Sjuande ledd fastslår at ved overgang frå ei stilling med aldersgrense 72 år til ei stilling med særaldersgrense 65 år skal særaldersgrensa først leggst til grunn etter eitt års teneste.

Sjå punkt 9.4.

13.10 Føresegna om ikraftsetting

I del X i forslaget til endringslov er det gitt føresegner om når loven tar til å gjelde. Det er lagt til grunn at dei endringane som berre inneber tydeleggjering av gjeldande praksis, i hovudsak tar til å gjelde straks.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringar i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.).

Vi **HARALD**, Noregs Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjere vedtak til lov om endringar i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.) i samsvar med eit vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal disse endringane gjerast:

§ 44 tiande ledd andre punktum blir oppheva.

Noverande tredje punktum blir andre punktum.

§ 45 sjette ledd skal lyde:

Statens pensjonskasse kan uten hinder av taushetsplikt innhente nødvendige lønnsopplysninger som er gitt etter skatteforvaltningsloven § 7-2, og opplysninger om pensjongivende inntekt fra skattemyndighetene, til bruk i etteroppgjør og arbeidet med tidligpensjon og særalderspåslag etter kapittel 5 b.

Noverande sjette ledd blir nytt sjuande ledd.

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. skal disse endringane gjerast:

§ 6 andre ledd skal lyde:

Aldersgrensen er 72 år.

§ 7 nr. 1 første ledd første punktum skal lyde:

Et medlem får alderspensjon når han eller hun helt eller delvis fratrer sin stilling *etter fylte 67 år*.

§ 7 nr. 1 første ledd andre punktum blir oppheva.

Noverande tredje og fjerde punktum blir andre og tredje punktum.

§ 7 nr. 2 andre ledd første punktum skal lyde:

Den oppsatte *alderspensjonen* skal utgjøre en så stor del av full pensjon som forholdet mellom opp-tjent tjenestetid og den samlede tjenestetiden vedkommende ville ha fått om han eller hun hadde fortsatt i stillingen til 70 år, men ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

§ 9 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom et medlem dør uten å være pensjonert, skal eventuell gjenlevende ektefelle utbetales et beløp svarende til en måneds alderspensjon beregnet som om medlemmet med uforandret grunnlag hadde stått i tjenesten *til fylte 67 år*.

§ 11 femte ledd andre punktum skal lyde:

Det skal medregnes tjenestetid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen *til fylte 67 år*.

§ 11 sjette ledd andre punktum skal lyde:

Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den *tjenestetiden* vedkommende ville ha fått fra den *dagen* han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til 70 år, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

§ 14 andre ledd første punktum skal lyde:

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at *medlemmet fylte 67 år*.

§ 16 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram *til fylte 67 år legges til grunn*.

§ 23 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram *til fylte 67 år legges til grunn*.

III

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal disse endringane gjerast:

§ 6 første ledd første punktum skal lyde:

Aldersgrensen er 72 år for overordnede sykepleiere, sykepleiere i administrative stillinger og

undervisningsstillinger, og 65 år for underordnede sykepleiere.

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Personer som omfattes av denne loven, plikter å fratre stillingen ved første månedsskifte etter fylte 72 år.

§ 7 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Ved overgang fra stilling med aldersgrense 65 år til stilling med aldersgrense 72 år, skal aldersgrensen på 65 år legges til grunn i inntil ti år dersom vedkommende ville hatt rett til alderspensjon etter den tidligere aldersgrensen.

§ 7 femte ledd skal lyde:

Ved overgang fra stilling med aldersgrense 72 år til stilling med aldersgrense 65 år, skal den lavere aldersgrensen først legges til grunn etter ett års tjeneste.

§ 10 andre ledd skal lyde:

For den som blir opptatt som nytt medlem av pensjonsordningen etter 1. januar 1967, skal oppsatt alderspensjon som nevnt i første ledd utgjøre en så stor del av full pensjon som forholdet mellom opptjent tjenestetid og den tjenestetiden vedkommende ville hatt fra den *dagen* han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til *det laveste av aldersgrensen eller 70 år*, men ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

§ 11 h tredje ledd bokstav a andre punktum skal lyde:

Full tjenestetid er den tjenestetiden medlemmet ville hatt fra den *dagen* vedkommende ble medlem av pensjonsordningen og fram til *det laveste av aldersgrensen eller 70 år*, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Ny § 11 s skal lyde:

§ 11 s *Innhenting av opplysninger til bruk for arbeidet med tidligpensjon og særalderspåslag*

Arbeids- og velferdsetaten skal utlevere opplysninger som er nødvendige for pensjonsordningens beregning av framtidig pensjon, vilkårsprøving og beregning av pensjon etter kapitlet her for arbeidstakere født i 1963 eller senere. Taushetsplikten etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7 er ikke til hinder for utveksling av opplysninger mellom Arbeids- og velferdsetaten og pensjonsordningen i den utstrekning det er nødvendig for å fremme oppgaver etter denne bestemmelsen.

Pensjonsordningen kan uten hinder av taushetsplikt innhente nødvendige lønnsopplysninger som er gitt etter skatteforvaltningsloven § 7-2, og opplysninger om pensjonsgivende inntekt fra skattemyndighetene, til bruk i etteroppgjør og arbeidet med tidligpensjon og særalderspåslag etter dette kapitlet.

Pensjonsordningen har rett til å innhente opplysninger fra nåværende og tidligere arbeidsgiver om arbeidstakerens eller pensjonistens arbeidsforhold som er nødvendige for å forvalte og beregne tidligpensjon og særalderspåslag for arbeidstakere født i 1963 eller senere. Den som pålegges å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

§ 13 sjette ledd andre punktum skal lyde:

Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den *tjenestetiden* vedkommende ville ha fått fra den *dagen* han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til *det laveste av aldersgrensen eller 70 år*, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

§ 36 tredje ledd andre punktum blir oppheva.

Noverande tredje punktum blir andre punktum.

IV

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringane gjerast:

§ 4-8 nytt femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om innholdet i meldeplikten.

§ 4-10 andre ledd skal lyde:

Sanksjonsperioden løper fra det *tidspunktet* det er søkt om stønad, og fastsettes til

- 18 uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,
- 26 uker dersom forhold som nevnt i første ledd eller § 4-20 har inntruffet to eller flere ganger innenfor de siste tolv månedene.

§ 4-19 nytt tredje ledd skal lyde:

Et medlem som samtidig fyller vilkårene for rett til dagpenger etter denne paragrafen og etter §§ 4-2 til 4-5, kan velge etter hvilke regler dagpenger skal innvilges.

§ 4-20 tredje ledd skal lyde:

Retten til dagpenger faller bort i

- a. 18 uker første gang et forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd inntrer,
- b. 26 uker dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd, eller § 4-10 første ledd, har inntruffet to eller flere ganger innenfor de siste tolv månedene.

§ 8-2 tredje ledd blir oppheva.

§ 8-47 fjerde ledd første punktum skal lyde:
Dersom et medlem mottar eller har mottatt sluttvederlag eller etterlønn i forbindelse med opphør av et arbeidsforhold *eller frilansoppdrag*, utvides fristen i første ledd til *opptil* seks måneder.

§ 11-12 fjerde ledd første punktum skal lyde:
Ved beregningen av den maksimale stønadsperioden inngår den tiden medlemmet har vedtak om arbeidsavklaringspenger etter §§ 11-5, 11-14 og 11-15.

§ 11-27 første ledd skal lyde:

Et medlem som har rett til arbeidsavklaringspenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygd ytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan velge *ytelse*. *Et medlem som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for arbeidsavklaringspenger, skal likevel først benytte retten til sykepenger fullt ut. Dersom sykepengegrunnlaget er mindre enn to ganger grunnbeløpet, kan medlemmet velge mellom sykepenger og arbeidsavklaringspenger.*

§ 11-28 første til tredje ledd skal lyde:

Dersom et medlem mottar en annen redusert ytelse fra folketrygden, gis det reduserte arbeidsavklaringspenger. *Et medlem som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for arbeidsavklaringspenger, skal likevel først benytte retten til sykepenger fullt ut. Dersom sykepengegrunnlaget er mindre enn to ganger grunnbeløpet, kan medlemmet velge mellom sykepenger og arbeidsavklaringspenger.*

Arbeidsavklaringspengene skal beregnes som en full ytelse og *deretter reduseres med den prosentandelen som den reduserte ytelsen utgjør av full arbeidsevne.*

Et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger når han eller hun blir sykmeldt fra en deltidsstilling, kan beholde reduserte arbeidsavklaringspenger og motta sykepenger. Første ledd andre punktum gjelder da ikke. Arbeidsavklaringspengene skal reduseres med den prosentandelen som sykmeldingen utgjør av full stilling. For et medlem som mottar svangerskapspenger fra en deltidsstilling, skal

arbeidsavklaringspengene reduseres med den prosentandelen som svangerskapspengene utgjør av full stilling.

§ 12-2 tredje ledd bokstav a skal lyde:

- a. beregnet av grunnlaget etter § 12-11 første ledd minst vil svare til halvparten av høy sats etter § 12-13 andre ledd *andre* punktum, eller

§ 12-9 andre ledd skal lyde:

Inntekt før uførhet skal ikke settes lavere *enn 3,5 ganger grunnbeløpet*. *For* medlemmer som fyller vilkårene for rett til minsteytelse som ung ufør, *skal inntekt før uførhet ikke settes lavere enn 4,5 ganger grunnbeløpet*.

§ 12-13 andre ledd andre punktum blir oppheva.

Noverande tredje punktum blir andre punktum.

§ 12-14 første ledd første punktum skal lyde:
Når uføregraden fastsettes etter § 12-10, skal det fastsettes *et bunnfradrag*, som skal svare til inntekt etter uførhet (se § 12-9 tredje ledd) tillagt 40 prosent av grunnbeløpet per kalenderår.

§ 12-14 første ledd andre punktum blir oppheva.

§ 12-14 andre ledd skal lyde:

Uføretrygd skal reduseres med en andel av inntekt som overstiger bunnfradraget. Andelen (reduksjonsprosenten) skal svare til mottakerens uføretrygd ved 100 prosent uføregrad delt på mottakerens inntekt før uførhet (se § 12-9 første og andre ledd). Reduksjonsprosenten skal likevel ikke overstige 70 prosent. Som inntekt regnes pensjonsgivende inntekt og inntekt av samme art fra utlandet.

§ 15-9 skal lyde:

§ 15-9 *Avkorting mot inntekt*

Overgangsstonaden skal reduseres på grunnlag av *pensjonsgivende inntekt* som medlemmet har eller kan forventes å få.

Overgangsstonaden skal ikke reduseres hvis *den pensjonsgivende inntekten* på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Stonaden skal reduseres med 45 prosent av *pensjonsgivende inntekt* over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med *pensjonsgivende inntekt* etter denne paragrafen, er tilsvarende inntekt fra utlandet og fra selvstendig næringsvirksomhet.

Departementet gir forskrifter om fastsetting og endring av forventet *pensjonsgivende inntekt*. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

§ 17-5 tredje ledd andre og tredje punktum skal lyde:

Det er et vilkår for rett til utvidet stønadsperiode at den gjenlevende de siste fem årene før dødsfallet ikke har hatt en gjennomsnittlig årlig *pensjonsgivende inntekt* som overstiger to ganger grunnbeløpet det enkelte år. Den årlige *pensjonsgivende inntekten* må i tillegg ikke ha oversteget tre ganger grunnbeløpet hvert av de siste to årene før dødsfallet.

§ 17-9 skal lyde:

§ 17-9 *Reduksjon av ytelse på grunn av inntekt*

Stønad til den gjenlevende *skal* reduseres på grunnlag av *pensjonsgivende inntekt*.

Stønad skal ikke reduseres hvis den *pensjonsgivende inntekten* på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen *skal* reduseres med 45 prosent av *pensjonsgivende inntekt* over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med *pensjonsgivende inntekt er tilsvarende inntekt fra utlandet og pensjonsytelser* som det gis statstilskott til etter AFP-tilskottsloven og avtafestet pensjon etter lov om avtafestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning.

Krav om tilbakebetaling av for mye utbetalt omstillingsstønad er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet kan inndrives av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav etter reglene i bidragsinnkrevingssloven.

Departementet kan gi forskrifter om detaljer om reduksjon av stønad etter denne paragrafen, herunder innhenting og dokumentasjon av *pensjonsgivende inntekt* og hvordan *reduksjonen* skal gjennomføres når det gis omstillingsstønad samtidig med andre ytelser etter *loven her*.

§ 17 A-3 andre ledd andre og tredje punktum skal lyde:

Det er et vilkår for rett til utvidet stønadsperiode etter leddet her at den gjenlevende de siste fem årene før 1. januar 2024 ikke har hatt en gjennomsnittlig årlig *pensjonsgivende inntekt* som overstiger to ganger grunnbeløpet det enkelte år. Den årlige *pensjonsgivende inntekten* må i tillegg ikke ha oversteget tre ganger grunnbeløpet hvert av de siste to årene før 1. januar 2024.

§ 17 A-6 skal lyde:

§ 17 A-6 *Reduksjon av ytelse på grunn av inntekt*

Pensjonen eller overgangsstønad til den gjenlevende ektefellen *skal* reduseres på grunnlag av *pensjonsgivende inntekt* som den gjenlevende

har eller kan forventes å få. Ved fastsetting av forventet inntekt *skal* det blant annet *legges* vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet, og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid. Det *skal også legges vekt* på eventuelle barns *tilsynsbehov*.

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, *skal* forventes å få en *pensjonsgivende inntekt* på minst to ganger grunnbeløpet etter en overgangsperiode på ett år etter dødsfallet. Dette gjelder likevel ikke dersom det er en rimelig grunn til at den gjenlevende ektefellen har en lavere inntekt. Kravet til forventet inntekt gjelder ikke dersom den gjenlevende ektefellen fyller vilkårene for rett til overgangsstønad etter § 17-6 slik paragrafen lød før 1. januar 2024.

Pensjonen eller overgangsstønad skal ikke reduseres hvis den faktiske eller forventede *pensjonsgivende inntekten* på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen *skal* reduseres med 40 prosent av *pensjonsgivende inntekt* over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med *pensjonsgivende inntekt er tilsvarende inntekt fra utlandet og pensjonsytelser* som det gis statstilskott til etter AFP-tilskottsloven og avtafestet pensjon etter lov om avtafestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning.

Departementet kan gi forskrifter om fastsetting og endring av forventet *pensjonsgivende inntekt*. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

V

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet skal ny § 4-17 a lyde:

§ 4-17 a *Innhenting av opplysninger til bruk for arbeidet med tidligpensjon og særalderspåslag*

Pensjonsinnretningen har rett til å innhente opplysninger fra nåværende og tidligere arbeidsgiver om arbeidstakerens eller pensjonistens arbeidsforhold som er nødvendige for å forvalte og beregne tidligpensjon og særalderspåslag for arbeidstakere født i 1963 eller senere. Den som pålegges å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

Arbeids- og velferdsetaten skal utlevere opplysninger som er nødvendige for pensjonsinnrettningens premieberegning, beregning av fremtidig pensjon, vilkårsprøving og beregning av tidligpensjon og særalderspåslag for arbeidstakere født i 1963 eller senere. Taushetsplikten etter arbeids-

og velferdsforvaltningsloven § 7 er ikke til hinder for utveksling av opplysninger mellom Arbeids- og velferdsetaten og pensjonsinnretningen i den utstrekning det er nødvendig for å fremme oppgaver etter denne bestemmelsen.

VI

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal § 18 tredje ledd lyde:

Ved vurdering av søknad om stønad til familier skal det ikke tas hensyn *til barns* inntekt av arbeid i fritid og skoleferier.

VII

I lov 12. februar 2010 nr. 4 om pensjonsordning for oppdragstaker i beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem skal § 6 første ledd lyde:

Med mindre annet er bestemt med hjemmel i loven her, har oppdragstaker rett *til avtalefestet* pensjon *som* i det statlige tariffområdet.

VIII

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning skal § 3-6 nytt femte ledd lyde:

(5) Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at pensjonsinnretning gis tilgang til nødvendige lønnsopplysninger som er gitt etter § 7-2, og opplysninger om pensjonsgivende inntekt, til bruk i arbeidet med tidligpensjon og særalderspåslag og etteroppgjør i kommunal sektor for arbeidstakere født i 1963 eller senere.

IX

I lov 10. juni 2025 nr. 31 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsregler for personer med særalders-

grense) skal disse endringane gjerast under del III om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere:

§ 11 m første ledd skal lyde:

Kapittelet gjelder alderspensjon for personer født i 1963 eller senere og omfatter tidligpensjon og særalderspåslag til personer med lavere aldersgrense enn 72 år (særaldersgrense).

§ 11 n tredje ledd første punktum skal lyde:

Ved overgang fra en stilling med særaldersgrense 65 år til en stilling med aldersgrense 72 år, skal særaldersgrensen på 65 år legges til grunn i inntil ti år dersom vedkommende ville hatt rett til alderspensjon etter den tidligere særaldersgrensen.

§ 11 n sjuande ledd skal lyde:

Ved overgang fra en stilling med aldersgrense 72 år til en stilling med særaldersgrense 65 år, skal særaldersgrensen først legges til grunn etter ett års tjeneste.

X

1. Lova gjeld frå 1. januar 2026.
2. Del VII og IX tar til å gjelde straks.
3. Del IV tar til å gjelde straks. Endringa i folketrygdlova § 4-19 gjeld frå 1. januar 2026. Endringane i folketrygdlova § 12-9 og § 12-14 andre ledd tredje punktum gjeld frå 1. juli 2026 og får verknad frå 1. januar 2026. Endringane i folketrygdlova § 12-2, § 12-13 og § 12-14 første ledd første punktum og andre ledd første, andre og fjerde punktum gjeld frå 1. juli 2026.

Bestilling av publikasjonar

Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på
www.regjeringen.no

Trykk: Tryggings- og serviceorganisasjonen til
departementa – 10/2025

